

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar
Magyar Nyelvtudományi Tanszék

**Konyár község határrészneveinek
nyelvi elemzése**

Témavezető:

Dr. Rác Anita
egyetemi adjunktus

Készítette:

Hunyadi Barbara
V. évf. magyar-inf.könyvtáros

Debrecen, 2009.

Tartalomjegyzék

Bevezetés	3
Konyár község rövid története	7
Tájékoztató a szótár használatához	11
Szótár	13
Felhasznált irodalom	71
Mellékletek: térképek	72

Bevezetés

1. Dolgozatomban Konyár község határrészneveit gyűjtöttem össze. Témaválasztásom személyes jellegű: édesanyám szülőfaluja révén én is sok időt töltöttem e helyen. Munkámban történeti és élőnyelvi adatok is szerepelnek. A történeti névanyaggyűjtésben a Hajdú-Bihar Megyei Levéltár anyaga állt rendelkezésemre, főleg kataszteri térképek (munkámban kat.) és névjegyzékek (munkámban nj.), amelyek közül néhány évszám nélküli, így nem tudom pontosan, hogy milyen régi lehet a legkorábbi adat. Az évszámmal szereplő térképek 1751, 1818 és 1911-es évekből származnak. A névjegyzékek pedig 1818 és 1864-ből. Egy 1864-66-os konyári földkönyv adatait is felhasználtam, ezen kívül nyomtatásban korábban már megjelent gyűjtések névanyagát is: MAZSU ISTVÁN 1999-es adatgyűjtését, egy 1964-ben a témában íródott szakdolgozatot, és VARGA GYULA 2002-es munkáját, mely MOLNÁR GYULA és MAZSU ISTVÁN gyűjtését egészíti ki. Az ebben szereplő legkorábbi adat 1489-es. Az élőnyelvi adatokat 2008-ban gyűjtöttem, konyári születésű, a határt jól ismerő lakosoktól. Név szerint: Kovács Károlyné (76), Gulyás Jánosné (83) és Gulyás Sándor (60) voltak segítségemre.

2. A helynevek vizsgálatához a HOFFMANN ISTVÁN által kidolgozott névelemzési modellt (HOFFMANN ISTVÁN: Helynevek nyelvi elemzése, 1993) használtam, amely a nevek vizsgálatát három szinten tartja elvégezhetőnek: funkcionális-szemantikai, lexikális-morfológiai, és keletkezéstörténeti elemzést is szükségesnek lát.

2.1. A funkcionális-szemantikai elemzés alapfeltevése szerint minden névadási aktus szemantikailag tudatos, ezért motiválatlan név nincs. Azok a motívumok, melyek a névadás alapjául szolgáltak közvetlen vagy közvetett formában megjelennek benne, s az egyes funkciókat kifejező névrészeket meg lehet határozni (HOFFMANN 1993: 43). Elkülöníthetünk egyrészes helyneveket, melyekben egy, illetve kétrészes helyneveket, melyekben két funkcionális-szemantikai jegyet kifejező névelem található. Kétrészes helynevek esetén az alaprész funkciója a hely fajtájának (*Kálló/folyó*), vagy a már addig is élő helynévnek a megjelölése (*Kék/Kálló*), a bővítményrésznek (*Alsó/járás*, *Tarka/rét* stb.) pedig a hely sajátosságának kifejezése. Az egyrészes helynevek éppen ezért csak az egyik funkciót tudják kifejezni.

Ennek alapján a névrészek a következő funkciókat fejezhetik ki (a példákat saját névanyagból idézem): ahogy fentebb említettem, jelölheti a hely fajtáját pl.: *Nádas*, *Nagy/ér*. Megnevezheti magát a helyet pl.: *Kék/Kálló*, vagy kifejezheti a hely valamely tulajdonságát: méretét pl.: *Kis/folyó*, alakját pl.: *Görbe/lapos*, talajának jellemző anyagát, mint pl.: a *Sár/rét*. Uthalhat a talajának, vízének stb. színére pl.: *Fehér/tó*, korára pl.: *Ó/Kálló*, a terület funkciójára pl.: *Kecskeőr/halom*, vagy egyéb tulajdonságára pl.: vízének ízére, ahogy a *Sós/tó* helynévben látható.

Kifejezheti a hely viszonyát valamely külső körülményhez: utalhat a terület jellemző növényzetére pl.: *Füzes*, *Epres/kert*, az ott lévő állatvilágra pl.: *Békarívás*, *Halas/tó*, esetleg az ott lévő építményre, mint pl. *Sorompó/út*. Jellemző a birtoklás kifejezése is pl.: *Berkesi/lapos*, *Pap/domb*. Előfordul, hogy a terület kialakulásának módját őrzi az elnevezés pl.: *Égett/rét*, vagy a hellyel kapcsolatos eseményre utal pl.: *Tilalmas/mező*.

Kifejezheti a hely valamely más helyhez való viszonyát is: a hely pontos elhelyezkedését pl.: *Tóközi/földek*, jelölhet irányt pl.: *Debreceni/út*, és utalhat a terület viszonyított helyzetére is pl.: *Alsó/járás*.

Előfordul, hogy a denotátum és a funkció nem állnak kapcsolatban, ahogy az emlékeztető jellegű *Kádár/domb* helynévben. Ezekon kívül vannak többféleképpen értelmezhető pl.: *Fekete/rét*, és kategorizálhatatlan névrészek is, mint a *Gánás* vagy a *Méta*.

2.2. A lexikális-morfológiai elemzés során a nevekben használt nyelvi kifejezőeszközöket vizsgáljuk, azt hogy a funkcionális-szemantikai kategóriák milyen nyelvi eszközökkel fejeződnek ki. Ez tulajdonképpen a funkcionális névrészek nyelvi felépítésének analízisét jelenti, a szófaji és jelentésbeli jellemzők figyelembevételével (HOFFMANN 1993: 55).

E szerint a következő kategóriákba sorolható egy-egy névelem: lehet köznévi, ezen belül egyszerű földrajzi köznévi pl.: *Erdő/halom* vagy összetett földrajzi köznévi, mint a *Hencidai/országút*. Lehet népnév pl.: *Cigány/domb*, növénynévi pl.: *Gyopáros*, állatnévi pl.: *Borjú/sziget*, anyagnév pl.: *Homok/gödör*, építménynév pl.: *Sorompó/út*, és jelölhet foglalkozást is pl.: *Barát/zug*.

Megjelenhet névalkotóként egyrészes helynévi pl.: *Kálló/folyó*, vagy kétrészes helynévi pl.: *Kis/Sár-tó*, s ezek képzett származéka is.

Állhat az elnevezésben családnév pl.: *Berkesi/laposa*, keresztnév pl.: *Pete/láp*, többemű személynév pl.: *Kis Pál/kútja*, és szentnévi pl.: *Szentmiklós*.

Előfordulhat benne képzett vagy képzetlen melléknév pl.: *Bűbajos/nádas*, *Kis/folyó*, folyamatos és befejezett melléknévi igenév pl.: *Égető/domb*, *Égett/rét*, illetve számnévből képzett melléknév pl.: *Hármas/határ*.

Tartalmazhat szó szerkezeteket, igeneves szerkezetet pl.: *Erszénylógató/lapos*, és előfordul a szervetlen szókapcsolat is, ahogy a *Békarívás* vagy a *Pusztakotkodár* nevekben látható.

2.3. A keletkezéstörténeti elemzés során azt vizsgáljuk, hogy az adott helynevek milyen nyelvi szabályok alapján jöttek létre. Elkülöníthető belső illetve külső szóalkotás. A belső szóalkotás történhet a nyelvi elemek jelentésének átértékelésével és alaki eszközökkel, pl. szóképzés, szóösszetétel útján (HOFFMANN 1993: 68).

2.3.1. Ez alapján lehetnek: szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett nevek pl.: *Kis-tanya*, *Malom-gát*, *Sós-tó*, melyek a legnagyobb csoportot képviselik. Szintagmatikus szerkesztés útján mindig kétrészes helynév születik, s a név mindkét tagja funkcionális jegyet tartalmaz, valamilyen információt ad a denotátumról (HOFFMANN 1993: 70).

2.3.2. Létrejöhetnek helynevek morfológikus szerkesztéssel, mely alatt azt a névalkotási módot értjük, amely során a nyelvi elem egy kötött morféma (képző, jel, rag) vagy hasonló funkciójú elem (névutó) hozzákapcsolásával válik alkalmassá helynévi szerep betöltésére (HOFFMANN 1993: 73), mint pl.: *Libucos*, *Nyírség*, *Szilas*. Látható, hogy ez a névalkotási eljárás az egyrészes helynevekre jellemző.

2.3.3. a, A jelentésbeli névalkotással keletkezett nevek egyik esete a jelentéshasadás útján született nevek csoportja. Azt a folyamatot nevezzük így, mely során a pusztai földrajzi köznévből, bármiféle lexéma, képző stb. hozzákapcsolása nélkül, jön létre a helynév (HOFFMANN 1993: 93), pl.: *Nádas*, *Szőlőskert*, *Temető*.

b, A jelentésbeli névalkotással alkotott nevek másik csoportja a metonimikus névadással keletkezett nevek, melyek valamilyen érintkezésen (térbeli, időbeli, anyagbeli) vagy ok-okozati összefüggésen alapulnak. Ilyen érintkezés lehet pl.: a tulajdonos és tulajdon viszonya, ahogy a *Sándoros* helynévben látható, a terület és a rajta található épület viszonya, pl.: *Vaskapu*, vagy a terület és ott történt esemény kapcsolata, mint pl.: a *Villongás* (zivataros, villamos hely) név esetében.

c, A metaforikus névalkotás szintén ebbe a típusba sorolható. A metafora két fogalom között olyan névátvitel, amely (külső, belső vagy funkcióbeli) hasonlóságon illetve hangulati egyezésen alapul. Ez a névalkotási folyamat tehát fogalmi jegyek hasonlóságán alapszik, mely leggyakrabban előfordulása az alaki hasonlóság (HOFFMANN 1993: 111–112), pl.: *Katarakta/folyó*.

d, Jelentésbővüléssel és –szűküléssel, illetve indukciós névadással és névköltöztetéssel is keletkezhetnek helynevek. Ezen névalkotási módokra azért nem térek ki, mert az általam vizsgált névanyagban ezek a típusok nem fordulnak elő.

2.3.4. a, A szerkezeti változással keletkezett nevek csoportjába tartoznak az ellipszissel alakult elnevezések. Az ellipszis az a folyamat, amely során a kétrészes helynévből az egyik funkcionális-szemantikai egység (többnyire az általános helyfajta jelölő névrész) eltűnik, s így a helynév egyrészessé válik (HOFFMANN 1993: 123). Ezt láthatjuk pl.: *Compós-dűlő* > *Compós*, *Füzes-rét* > *Füzes* nevek esetében.

b, Ebbe a típusba tartoznak a redukcióval létrejött szóalakok is. Redukciónak nevezzük azokat a szerkezeti változásokat, amelyek során egy vagy több, nem névrészi szerepű, névelem esik ki a helynévből, úgy, hogy a név funkcionális szerkezeti típusa nem változik. Eltűnhet lexéma vagy kötött morféma (képző, rag) is a szóalakból (HOFFMANN 1993: 128), pl.: *Hencidai országút* > *Hencidai út*, *Görög laposa* > *Görög-lapos*.

c, Az ellipszissel ellentétes folyamat a kiegészülés, amely névalkotási eljárás során a helynevet egy osztályjelölő szerepű földrajzi köznévvvel toldanak meg, így jelentése nem, szerkezete viszont megváltozik. Kiegészüléssel mindig kétrészes helynév jön létre, melyben egy megnevező és egy fajtajelölő névrész kapcsolódik össze (HOFFMANN 1993: 131), pl.: *Horgas* > *Horgas-rét*, *Kálló* > *Kálló ere*.

d, A redukcióval ellentétes irányú folyamat a bővülés, amikor a helynevet egy új névelemmel toldják meg. A bővülés a funkcionális szerkezetet nem változtatja meg, csak a névalakot. Pl.: *Debreceni út* > *Debreceni országút*.

e, A helynevek szerkezete, jelentése idővel elhomályosulhat vagy azért, mert megváltozik a denotátum azon jellegzetessége, mely a névadásban döntő szerepet játszott, vagy az adott terminus tűnik el a nyelvből. A deetimologizáció a név információtalmának „elfelejtését” jelenti, s ennek következtében a hangalak szabálytalan megváltozását okozza (HOFFMANN 1993: 138–139), mint pl. *Zsombékos* > *Csombokos* névben.

f, A szerkezeti változással létrejött nevek csoportjába tartozik a népetimológiával alakult típus. A népetimológia lehet pusztán tévesztés eredménye, de előfordulhat, hogy a szóalak új asszociációs kapcsolatrendszerbe, új motivációs összefüggésbe kerül (HOFFMANN 1993: 142), ahogy a *Fáró-sziget* > *Fáraó-sziget* esetében is.

g, Névátvétel útján is alakulhatnak helynevek.

Dolgozatomban megvizsgáltam a nevek motivációs indokait, melyek szoros összefüggésben állnak a funkcionális-szemantikai illetve lexikális-morfológiai funkcióikkal.

Konyár község rövid története

Fekvése, elhelyezkedése

Konyár község Hajdú-Bihar megyében, Derecskétől 8 km-re, a Kálló-folyó jobb partján fekszik. Debrecentől való távolsága 30 km, a 47-es útról közelíthető meg. A falu egy Nyírségből eredő homokdombra épült, ez a magaslat volt az ősi falu, így a település közepe kissé kiemelkedik. Régen tavak, mocsarak vették körül, melyek vizeit mára lecsapolták, de emléküket számos helynév őrzi (Fényes-tó, Fehér-tó), az egykori vízivilág emléke a településtől keletre fekvő Kócsik-lapos is, a nyárra kiszáradó szikes Kerek-fenek, és a jelenleg Hosszúpályi határához tartozó (konyári) Sós-tó, amely a XX. század elején még ismert és látogatott fürdőhely volt. Régen a falu környékét nevezték Sár-rétnek is, mert sok-sok ér, kiöntés szabdalta a község határát. Előfordult az is, hogy az emberek csak csónakban jutottak el a környező falvakba. Ma már az egyetlen állandó vizet a Kálló jelenti, mely a falu határában folyik.

Földrajza

A falu természeti adottságai a XX. században nagymértékben módosultak, a vízszabályozások révén mocsaraitól, tartós vízállásaitól sikerült megszabadítani. Felszínét finom iszap és agyag borítja.

Éghajlata mérsékelt melegnek és száraznak mondható, az évi középhőmérséklet 10 C fok körüli, a csapadék éves átlaga 550 mm. Ezek miatt nem igazán alkalmas magas szintű mezőgazdasági kultúra kialakítására. A község életének legdöntőbb megélhetési forrása az állattenyésztés volt.

Nagyobb botanikai értéket a kiterjedt szikespusztai növényzet képvisel. A közelben fekvő állandó és időszakos állóvizek nemzetközileg is számon tartott madárfészkelő- és táplálkozóhelyek. A község határának egy része a Hajdúsági Tájvédelmi Körzet részeként nyilvántartott terület. A település apróvadban gazdag vadászterületén bérvadásztatással is foglalkozó társaság működik

(http://www.konyar.hu/ewPortal3.icom?shopid=konyar&language_code=hu&ewcateg0=17).

A község területe összesen 8042 hold. Talaja sokféle, megtalálható itt a jó búzatermő humusz, és a szőlőtermesztésre alkalmas sárga homok is, e mellett sok a szikes legelő és nádat termő láp. Hozzávetőlegesen területéből 2997 hold szántó, 1914 hold kaszáló, 577 hold nádas, 2554 hold legelő. A domborzati és vízrajzi viszonyaiból következik, hogy főleg bokorfüzesek, ártéri ligeterdők, vízi, mocsári és sziki társulások alkották egykor természetes növénytakaróját (http://www.konyar.hu/ewPortal3.icom?shopid=konyar&language_code=hu&ewcateg0=17) .

Demográfiája

Legkorábbi összeírás, amiből következtethetünk Konyár lélekszámára az 1332-es pápai tizedlajstrom, mely adatai szerint a község 8 garast fizetett. Ez több mint amit a régió középpontja Álmosd adózott, tehát valószínű Konyár lélekszámára nézve nagyobb volt, viszont kisebb, mint Hosszúpályi, de nem maradt el az átlagos nagyságú falvak mögött, mint Monostorpályi. Valószínű, hogy a XVI. században a megye északi részének jelentősebb lélekszámmal rendelkező településének számított. MÓDY GYÖRGY becslései alapján ekkor körülbelül 165 fő lehetett Konyár lakossága (UJVÁRY 2002: 90).

Az 1552. évi összeírás 35 portát számolt, ezzel a 3. helyen állt az uradalomban, megelőzte Pocsaj és Hosszúpályi. Különös, de a török hódítás időszakában fejlődött, 1554-ben 40 portát, 1557-ben pedig már 85-öt számoltak, ami 1572-re ismét visszaesett 36-ra. A 15 éves háború alatt viszont a falu nagy károkat szenvedett, ekkor nem közölnek portaszámot az 1604-es összeírások. 1692-ben 15 adózó háztartással szerepelt egy összeírásban.

A XVII–XVIII. század a jobbágyvándorlás időszaka, sokan jöttek Konyárra is. Az időszak Törökországból származó pusztító járványa viszont rengeteg áldozatot követelt, Konyáron 554-en haltak bele, 258 férfi és 296 nő.

Az 1900-as években a község lakossága 2720 fő, 1910-ben 2752. A két világháború közötti időszakban erőteljes volt a növekedés, 1930-ban 3000 fő, 1941-ben pedig 3346 fő élt Konyáron. A növekvő tendencia ezután is megmaradt 1960-ban 3527 fő a falu lakossága. A csökkenés ezután következett. Bár a XIX. század végi amerikai kivándorlás nem érintette jelentős mértékben a községet, a város elszívó ereje érvényesült, sok mindenkit vonzott az ipar és szolgáltató szektor illetve a lakáshoz jutás lehetősége, valamint a városi iskoláztatási körülmények. Így 1990-re már mindössze 2148 főt számoltak.

A lakosság létszáma 1992-től ismét emelkedő tendenciát mutat. 1992-ben Konyár lélekszáma 2227 fő volt, 2000-ben a település lakosainak száma: 2367 fő, melynek

megoszlása: 647-en 18 éven aluliak (27%), 472-en 60 éven felüliek (20%), 1248 fő az aktív korú lakosság (53 %).

A település etnikai összetétele heterogén: sok a roma, a születések több mint 50%-a közülük kerül ki, jelenleg a lakosság 28%-át teszik ki, de arányuk az összlakossághoz képest emelkedő tendenciát mutat

(http://www.konyar.hu/ewPortal3.icom?shopid=konyar&language_code=hu&ewitem0=konyarhu_5) . Egyéb, német, román, szlovák nemzetiségűek, kevesebb mint 2%-ban lakják. A lakosság döntő többsége református vallású, de vannak római és görög katolikusok is, illetőleg kevés számban zsidók.

Nevének eredete

A falu elnevezésével és eredetével kapcsolatban több feltételezés és legenda létezik. Annyi azonban valószínűsíthető, hogy szláv eredetű. Ezen belül több elképzelés is született. KNEI ZSA ISTVÁN szerint ezen a vidéken jelentős számban éltek szlávok, akikre mintegy rátelepült a magyarság, így egy szláv-magyar együttélést alakítva ki. JAKÓ ZSIGMOND szerint viszont az itt talált szláv népcsoport csak jelentéktelen töredék lehetett, akiket a magyarok gyorsan beolvasztottak (UJVÁRY 2002: 20-21).

Magát a szót többféleképpen is magyarázták, *konyár* a népetimológia szerint a *komor* szóból származó helynév. A konyáriaknak nehéz élet, kevés öröm jutott, e miatt nevezték el falujukat *Komornak*, és később ez alakult át a mai megnevezéssé. Másik legendás magyarázat szerint egy *Ko* nevű földesúr élt itt, aki beültette a falu nagy részét nyárfákkal, innen lett neve *Konyár* (FÜLEP 2000). A község nevének több változata is ismert: 1213/550: *Kanar*, 1219/550: *Canar*, 1332-7/PpReg.: *Komar* ~ *Kumar*, 1397: *Koonyar*, 1588, 1598: *Koniar* (RÁCZ 2007: 159).

A *konye* szó jelentése szláv nyelven ló, lovas, lovász, olyan tevékenység, mely lótenyésztéssel kapcsolatos. A község neve valószínűleg ebből eredhet. Ezt bizonyítja az is, hogy a honfoglalás korában és később is nagyon fontos szerepet játszott a ló a gazdasági és katonai életben egyaránt. A konyári lótenyésztés pedig, melynek a Kálló-folyó legelői voltak bázisai, magas színvonalú lehetett egykor, egy feljegyzés szerint grófi ménesből vették a tenyészméneket (FÜLEP 2000). A falut vagy a környék magyar népessége nevezte el a benne lakó lótenyésztéssel foglalkozó szlávokról, vagy az itt élő magyarság foglalkozásának szláv eredetű megnevezését vette át a nyelv.

Rövid történelme

Konyár történetéről már a rézkorszakból vannak adatok. SŐREGI JÁNOS 1930-ban egy korarézkori temetőt tárt fel a falu délkeleti oldalán, a Kálló folyó jobb partján. Ott sírt talált, melynek leletanyaga tartalmazott vázákat, köcsögöket, agyagcsészéket, agyagtálat, márványgyöngyöket, réz késpengét és egy réztekercset.

A Váradi Regestrum írásos adatai szerint Konyár már a X. században létező, honfoglaláskori település. Sőregi 1936-ban feltárt magányos sírja is ezt bizonyítja, melyben egy hanyattfekvő, kinyújtózott csontváz volt, csuklóin bronz karpereccel, bronz gyűrűvel és nyakpereccel, a leletet Sőregi honfoglaláskori, X. századi anyagnak datálta (UJVÁRY 2002: 26).

Rogierius „Siralmas Krónikája” szerint az 1241. évi tatárjárás során az itt élőknek sok szenvedésben volt részük, nagy veszteség érte a térséget, Konyár szerencsésnek volt mondható, mert a lakosság el tudott menekülni a környező lápokba, laposokba (*Bazsa-lapos, Kis- és Nagy-Zsombékos, Bűbajos-sziget*).

A Dózsa-féle parasztfelkelés bukása után a hűbérurak megtizedelték a jobbágyságot. A mohácsi vész után a XVII. századig viszonylag töretlen a falu fejlődése, amíg a kifelé özönlő török sereg földig rombolta Konyárt is (FÜLEP 2000).

1605-ben Bocskai István kiváltságlevelet adott a konyáriaknak, s így a település hajdúvárossá lett egy időre.

1658–60 között Szejdi hordái feldúlták, és lakosságát elhurcolták. A községet nem kerülte el a Rákóczi szabadságharc sem, majd az 1848/49-es szabadságharc is visszavetette a fejlődést. Az első világháborúban Konyárról is kivezényelték a férfiakat a frontokra, de erről pontos adatok nem állnak rendelkezésre. Konyár a második világháborúban is részt vett, bár valószínűleg az átlagos csapatmozgásokon túl nagyobb harcok nem voltak a községben, de jelentékeny emberi és anyagi áldozatokat szenvedett.

Az 50-es években a tsz-ek létrejötte súlyos teherként nehezedett a falura, az erőszakos téveszesítés nagy feszültségeket váltott ki a nincstelenek és földdel rendelkezők között.

Az 1956-os forradalom csendesén zajlott a vidéken.

Tájékoztató a szótár használatához

A szótár Konyár község XVIII–XXI. századi határrésznev anyagát tartalmazza betűrendbe szedve.

Határrésznek tekintetem azokat a helyeket illetve objektumokat, melyek a település külterületén helyezkednek el. Pl.: folyók, tavak, hidak, laposok, dombok, tanyák, országutak, kutak, csárdák stb. nevei. Kutatásomon kívül estek a belterületi nevek, így pl. az utcanevek, kivéve a nagyobb főutak neveit, hiszen azok nem csupán a belterületen vezetnek át.

A szócikkek felépítése

A szócikkek 2 bekezdésből épülnek fel. Az első bekezdés tartalmazza a címszót, amelyet a helynév lokalizációja követ ’’ jelek között, majd az adatközlő rész következik időrendben. A bekezdés végére kerültek a névváltozatok (ha vannak), illetve az utalások: Vö. jelöléssel. A következő bekezdés tartalmazza a nevek funkcionális-szemantikai, lexikális-morfológiai és keletkezéstörténeti elemzését, illetve a névadás feltételezhető motivációját.

A címszavak kiválasztása

A címszavak a név közszói formáját tükrözik. Külön szócikkbe kerültek azok a helynevek, amelyek legalább egy morfémanyi eltérést mutatnak (pl.: *Bazsa-lapos*, *Bazsa-laposa*). Nem kaptak új szócikket azok a nevek, melyeknek több alakját ismeri a népnyelv (pl.: *Borjú-kút*, *Banyu-kút*).

Lokalizálás

Tartalmazza a hely fajtájának és földrajzi elhelyezkedésének megjelölését.

Az adatközlő rész felépítése

Az adatközlő rész tartalmazza: az adat keletkezési évét, a név betűhív alakját és az előfordulás forráshelyét. Az évszám nélkül szereplő adatok é. n. jelölést kaptak. Ha egy forráson belül eltérő alakok szerepeltek, azt ~ jellel kapcsoltam. A forrásadatok zárójelben rövidítve, évszámmal együtt szerepelnek.

Utalások

Vö. szerepel a szócikkben azonos névrészekre történő utalás, vagy a területi elhelyezkedés miatti összefüggések megvilágítása céljából.

Szótár

Ádom-halom 'a vasút és a Sándoros nevű település közötti mesterséges domb' 1999, 2008: *Ádom-halom* (MAZSU 1999: 9, sgy. 2008).

Az elnevezés az *Ádom* családnév (2006: *Ádom*, HBmTk.) és a *halom* 'alacsonyabb domb, rakás' (TESz.) földrajzi köznévvől összetételével szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és birtoklásra utal.

Akasztó-halom 'homokdomb közvetlenül a hajdúbagosi határszélen' é. n.: *Akasztóhalom* (kat.), 1964: *Akasztóhalom* (HAIDER 1964: 12), 2008: *Akasztóhalom* (sgy. 2008). **Akasztós-halom**, **Karóhúzó-domb** és **Karóhúzó-halom** neveken is ismerték.

Az elnevezés az *akasztó* folyamatos melléknévi igenév és a *halom* 'alacsonyabb domb, rakás' (TESz.) földrajzi köznévvől összetételével, szintagmatikus szerkesztés eredményeként vagy az *Akasztós-halom* névből az első névrészt érintő redukcióval jött létre. Talán a török hódoltság idején alakulhatott ki, s motivációja az lehetett, hogy e helyen akasztották fel a bűnösöket (HAIDER 1964: 12). A dombot az 1960-as években elhordták.

Akasztós-halom 'homokdomb közvetlenül a hajdúbagosi határszélen' é. n.: *Akasztós halom* (kat.). **Akasztó-halom**, **Karóhúzó-domb** és **Karóhúzó-halom** neveken is ismerték.

Az elnevezés az *akasztó* folyamatos melléknévi igenév –s melléknévképzős alakjából és a *halom* 'alacsonyabb domb, rakás' (TESz.) földrajzi köznévvől összetételéből, szintagmatikus szerkesztés eredményeként vagy az *Akasztó-halom* névből az első névrész –s melléknévképzővel történt bővülése eredményeként jött létre.

Aljföld 'a Konyári-tag területén jól termő szántóföld' 1964: *Aljföld* (HAIDER 1964: 12), 1999, 2008: *Ajföd* (MAZSU 1999: 4, sgy. 2008). **Kánaán** és **Kánaán földje** neveken is ismerik. Vö.: **Fennföld**.

Az elnevezést az *alj* 'mélyen fekvő (terület)' (TESz.) főnév és a *föld* 'megművelt mezőgazdasági terület' (TESz.) földrajzi köznévvől alkotja, szintagmatikus szerkesztéssel jött létre. Valószínűleg a *Fennföld* nevű határrészhez viszonyított helyzetére utal, s első névrésze e helynév első névrészával áll korrelatív viszonyban.

Állás 'rideg tartású állatok alvóhelye a Bagosi-határban' 1864–66, 2008: *Állás* (földk. 1864–66, sgy. 2008).

Az *állás* 'szellős, nyitott építmény, jóságok ideiglenes pihenőhelye' (NEMES 2005: 6) földrajzi köznévből jelentéshasadással keletkezett, és a hely funkciójára utal.

Alsó-járás 'a szőlőskert egy része' 1964: *Alsó járás* (HAIDER 1964: 12), 2008: *Alsó-jársás* (sgy. 2008). Vö.: **Felső-jársás**.

Az elnevezés az *alsó* 'alacsonyabban fekvő' (TESz.) melléknévből és a *jársás* 'szőlőtáblák között vezető ösvény' (NEMES 2005: 101) földrajzi köznévből keletkezett szintagmatikus szerkesztéssel, és a *Felső-jársás* nevű helyhez viszonyított helyzetére utal. Az első névrésze a névrendszertani tanulságok miatt feltételezhetően a *Felső-jársás* helynév első névrészával állhatott korrelatív viszonyban, bár ez előbbi névre csupán 2008-ból van adatunk.

Alsó-sziget 'faluszéli legelő' 1999, 2008: *Alsó-sziget* (MAZSU 1999: 8, sgy. 2008).

Az elnevezés az *alsó* 'alacsonyabban fekvő' (TESz.) képzett melléknév és a *sziget* 'vizenyős, berkes területből kiemelkedő száraz rész' (NEMES 2005: 180) földrajzi köznévvől összetételével keletkezett szintagmatikus szerkesztéssel. Valószínűleg a határrész településhez viszonyított helyzetére utal. A 30-as években házhelynek osztották ki, de a cigánytelep közelsége miatt az itt lakók bentebb költöztek, ma már elhagyott dzsungel (MAZSU 1999: 8).

Által-rét 'a falutól délre fekvő rét' 1964: *Által rét* (HAIDER 1964: 12).

Az elnevezés az *által* 'keresztül' (TESz.) és a *rét* 'sík v. mocsaras stb. terület, kaszáló, legelő, mező' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből, szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és a terület relatív helyzetére utal.

André laposa 'szántó a Gáborjáni-határnál' 1818: *André-laposa* (nj. 1818).

Az elnevezés valószínűleg az *André* (1202-1203/cr 1500: *Andre*, Ász.) személynév és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévi *-a* birtokos személyjeles alakjából, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és birtoklásra utalhatott.

Angyalos 'a Hencidai úttól a Gáborjáni útig, közvetlenül a Hegyes-halom mellett húzódó nádas majd kaszáló' é. n., 1818, 1999, 2008: *Angyalos* (kat. é. n., nj. 1818, MAZSU 1999: 14, sgy. 2008). **Angyalos-nádas** néven is ismerték. Vö.: **Angyalos-árok, Angyalos-dűlő, Angyalos-köz, Angyalos-oldal, Angyalos-rét, Angyalos-szik, Angyalos-zug.**

Az elnevezés az *angyal* 'egyistenhívő vallásokban Isten közvetlen környezetéhez tartozó képzeletbeli lény' (TESz.) köznévi *-s* melléknévképzős alakjából morfológiai szerkesztéssel jött létre. Régen nádas tó volt, a 30-as években lecsapolták, ezután kaszáló lett. Nevét valószínűleg az erjedő növénymaradványok, haltetemek és más elpusztult állatok miatt a tóból felszálló lidércfény jelenségről kapta (MAZSU 1999: 14).

Angyalos-árok 'árok az Angyalos-rét közepén' 1964: *Angyalos árok* (HAIDER 1964: 12). **Bánom-árok** néven is említik. Vö.: **Angyalos, Angyalos-dűlő, Angyalos-köz, Angyalos-nádas, Angyalos-oldal, Angyalos-rét, Angyalos-szik, Angyalos-zug.**

Az elnevezést az *Angyalos* helynév és az *árok* 'gödör, vízlevezető csatorna' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele

alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és az *Angyalos* közelségére utal.

Angyalos-dűlő 'szántó az Angyalos-rét és a Lakatos-folyás között' 1964: *Angyalos dűlő* (HAIDER 1964: 14), 2008: *Angyalos-dűlő* (sgy. 2008). **Angyalos-oldal** néven is ismerik. Vö.: **Angyalos, Angyalos-árok, Angyalos-köz, Angyalos-nádas, Angyalos-rét, Angyalos-szik, Angyalos-zug.**

Az elnevezés az *Angyalos* helynév és a *dűlő* 'meghatározott nagyságú szántóföld, határrész' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből jött létre szintagmatikus szerkesztéssel. Neve az *Angyalos* közelségére utal.

Angyalos-köz 'ma már nem lokalizálható hely' 1828: *Angyalos-köz* (VARGA 2002: 691). Vö.: **Angyalos, Angyalos-árok, Angyalos-dűlő, Angyalos-nádas, Angyalos-oldal, Angyalos-rét, Angyalos-szik, Angyalos-zug.**

Az elnevezés az *Angyalos* helynév és a *köz* 'dolgot egymástól elválasztó terület' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből szintagmatikus szerkesztéssel született. A hely pontos elhelyezkedésére utal.

Angyalos-nádas 'a Hencidai úttól a Gáborjáni útig, közvetlenül a Hegyes-halom mellett húzódó nádas majd kaszáló' 1864–66: *Angyalos-nádas* (földk. 1864–66). **Angyalos** néven is ismerik. Vö.: **Angyalos-árok, Angyalos-dűlő, Angyalos-köz, Angyalos-oldal, Angyalos-rét, Angyalos-szik, Angyalos-zug.**

Az elnevezés az *Angyalos* helynévnek a *nádas* 'náddal benőtt terület' (NEMES 2005: 146) földrajzi köznévi összetételével jött létre.

Angyalos-oldal 'szántó az Angyalos-rét és a Lakatos-folyás között' **Angyalos-dűlő** néven is ismerik. 1828: *Angyalos-oldal* (Varga 2002: 691). Vö.: **Angyalos, Angyalos-árok, Angyalos-köz, Angyalos-nádas, Angyalos-rét, Angyalos-szik, Angyalos-zug.**

Az elnevezés az *Angyalos* helynév és az *oldal* 'térsgnek szélső része' (TESz.) földrajzi köznévből összetételéből szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett. A hely pontos elhelyezkedésére utal.

Angyalos-rét 'nádas rét az Angyalos közelében' 1964: *Angyalos rét* (HAIDER 1964: 12), 2008: *Angyalos-rét* (sgy. 2008).
Vö.: **Angyalos, Angyalos-árok, Angyalos-dűlő, Angyalos-köz, Angyalos-nádas, Angyalos-oldal, Angyalos-szik, Angyalos-zug.**

Az elnevezés *Angyalos* helynév és a *rét* 'sík v. mocsaras stb. terület, kaszáló, legelő, mező' (TESz.) földrajzi köznévből összetételéből jött létre szintagmatikus szerkesztéssel. Neve az *Angyalos* közelségére utal.

Angyalos-szik 'ma már nem lokalizálható hely' 1738: *Angyalos-szik* (VARGA 2002: 691). Vö.: **Angyalos, Angyalos-árok, Angyalos-dűlő, Angyalos-köz, Angyalos-nádas, Angyalos-oldal, Angyalos-rét, Angyalos-zug.**

Az elnevezés az *Angyalos* helynév és a *szik* 'szikes talaj' (TESz.) földrajzi köznévből szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett. A hely pontos elhelyezkedésére utal.

Angyalos-zug 'ma már nem lokalizálható hely' 1886: *Angyalos-zug* (VARGA 2002: 692). Vö.: **Angyalos, Angyalos-árok, Angyalos-dűlő, Angyalos-köz, Angyalos-nádas, Angyalos-oldal, Angyalos-rét, Angyalos-szik.**

Az elnevezés az *Angyalos* helynév és a *zug* 'félreeső, eldugott hely' (TESz.) földrajzi köznévből összetételéből szintagmatikus szerkesztéssel jött létre. A hely pontos elhelyezkedésére utal.

Aramások laposa 'lucernás Konyár Bagos felőli oldalán' 1964: *Aramások laposa* (HAIDER 1964: 12).

Az elnevezés az *áramás* 'pandúr' (HAIDER 1964: 12) foglalkozásnév –*k* többes számú alakjából és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128)

földrajzi köznévből –*a* birtokos személyjeles alakjának összetételéből szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és birtoklásra utal.

Ásott-halom 'a konyári–gáborjáni határ mentén, egy kisebb megbontott domb' 1738: *Ásotthalom* (VARGA 2002: 692). **Csonka-halom, Lyukas-domb** és **Lyukas-halom** neveken is ismerik.

Az elnevezést az *ásott* befejezett melléknévi igenév és a *halom* 'alacsonyabb domb, rakás' (TESz.) földrajzi köznévből összetételéből alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és a hely állapotára utal.

Asszony-tag 'nádas vízállás a Sóstói út, a Kálló és a Kis-folyó közén' 1999: *Asszonytag* (MAZSU 1999: 11), 2008: *Asszony-tag* (sgy. 2008). **Pina-rét** néven is ismerik.

Az elnevezést az *asszony* 'férjes nő' (TESz.) főnév és a *tag* 'földterület egy darabja' (TESz.) földrajzi köznévből alkotja, szintagmatikus szerkesztéssel jött létre. Neve abból adódik, hogy ezt a területet a hadi özvegyek között osztották szét, így csak nők birtokolták (MAZSU 1999: 11).

Bába-halom 'kunhalom Gáborján és Hencida között' 1818: *Bába halom* (nj. 1818), 2008: *Bába-halom* (sgy. 2008). **Csákó-halom** néven is ismerik.

A helynév a *bába* 'szülésznő' R., N. 'vénasszony' (vö. FNESz. *Bábahalma*) személyt általában jelölő köznévből és a *halom* 'alacsonyabb domb, rakás' (TESz.) földrajzi köznévből összetételéből, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre. Talán a m. *bába* főnévből személynévi áttétellel (1111: *Baba*, ÁSz.) keletkezett (FNESz.) magyar névadással.

Bagolyvár 'domb a Kecskőr közelében' 1999, 2008: *Bagolyvár* (MAZSU 1999: 4, sgy. 2008).

Az elnevezés a *bagoly* 'egy fajta éjjeli ragadozó madár' (TESz.) állatnév és a *vár* 'erődítmény, megerősített hely' (TESz.) földrajzi köznévből összetételéből, szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és a terület jellemző állatvilágára utalhatott.

Bagosi-folyás 'határrész Bagos irányában' 1751: *Bagosi folyás* (kat. 1751).

Az elnevezést a *Hajdúbagos* településnév második névrészenek –i melléknévképzős alakja és a *folyás* 'vízfolyás' (NEMES 2005: 67) földrajzi köznévként alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel, eredetileg víznévként keletkezhetett, majd metonimikusan lett a határrész nevévé. A terület pontos elhelyezkedésére utal.

Bagosi-határ 'Konyár és Bagos közötti terület' 2008: *Bagosi-határ* (sgy. 2008).

Az elnevezést a *Hajdúbagos* településnév második névrészenek –i melléknévképzős alakja és a *határ* 'valamely terület szélső része, beépítetlen, rendszerint gazdaságilag megművelt környéke' (TESz.) földrajzi köznévként alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és a terület pontos elhelyezkedésére utal.

Bag-zug 'szántóföld a Holt-Kálló és a Kálló között' 1964: *Bag zug* (HAIDER 1964: 12), 2008: *Bag-zug* (sgy. 2008).

Az elnevezést valószínűleg a *Bag* (1268: *Baag*, Ász.) személynév és a *zug* 'félreeső, eldugott hely' (TESz.) földrajzi köznévként alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel született, és birtoklásra utal.

Bak-lapos 'szántó a Kálló partján a Péterszegi-zugban' 1818: *Bak-lapos* (VARGA 2002: 692).

Az elnevezés *Bak* családnév (1391: *Bakpeterfuld*, RMCsSz.) és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévből szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett. Birtoklásra utal.

Bakator-lapos 'szántóföld, időszakos vízállás a Sóstói út, a Kálló és a Kis-folyó közén' 1999: *Bakator-lapos* (MAZSU 1999: 10, sgy. 2008). **Bakator laposa** néven is ismerték.

Az elnevezés a *Bakator laposa* névből alakult, a második névrészbéli birtokos személyjel redukciójával.

Bakator laposa 'szántóföld, időszakos vízállás a Sóstói út, a Kálló és a Kis-folyó

közén' 1864: *Bakator laposa* (nj.). **Bakator-lapos** néven is említik.

Az elnevezés a *Bakator* családnév (1380, 1414: *Bakator*, RMCsSz.) és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévként –a birtokos személyjeles alakjából, szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és birtoklásra utal.

Balázs-halom 'kiemelkedés a konyári-tagi legelő déli oldalán' 1964: *Balázshalom* (HAIDER 1964: 12), 1999, 2008: *Balázshalom* (MAZSU 1999: 5, sgy. 2008).

Az elnevezés a *Balázs* családnév (1406: *Balasyanusfalua*, RMCsSz.) és a *halom* 'alacsonyabb domb, rakás' (TESz.) földrajzi köznévként összetételéből szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és birtoklásra utal. A 80-as évekig kisebb domb volt, később elhordták, ma már szántóföld (MAZSU 1999: 5).

Bánom-árok 'árok az Angyalos-rét közepén' 1964: *Bánom árok* (HAIDER 1964: 12), 1999, 2008: *Bánom-árok* (MAZSU 1999: 12, sgy. 2008). **Angyalos-árok** néven is ismert.

Az elnevezést a *bán* ige kijelentő mód jelen idő egyes szám első személyű, tárgyaz ragozású alakja és az *árok* 'gödör, vízlevezető csatorna' (TESz.) földrajzi köznévként alkotja, szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett. Felmerül az a gondolat is, hogy valójában a latin *bānum* 'eltöltés' fn.-ből való, s népetimológiás úton kapta *Bánom* alakját (vö. FNESz. *Bánom*). Az elnevezést azzal hozzák kapcsolatba, hogy az így jelölt föld csalódást okozott a tulajdonosának, bérlőjének. Egy forrás szerint a név motivációja, hogy az *Angyalos* lecsapolását mindmáig bánják (MAZSU 1999: 12).

Bárány-lapos 'kaszáló a Kis-Korhány közelében' 1964: *Bárány lapos* (HAIDER 1964: 13), 2008: *Bárány-lapos* (sgy. 2008). Vö.: **Bárány-zug**.

Az elnevezés a *Bárány* családnév (1361: *Baran*, RMCsSz.) és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévként összetételéből,

szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre. Birtoklásra utal (HAIDER 1964: 13).

Bárány-zug 'szántóföld a Bárány-laposhoz közel' 1964: *Bárány zug* (HAIDER 1964: 13), 2008: *Bárány-zug* (sgy. 2008). Vö.: **Bárány-lapos**.

Az elnevezést a *Bárány* családnév (1361: *Baran*, RMCsSz.) és a *zug* 'félreeső, eldugott hely' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és birtoklásra utal (HAIDER 1964: 13).

Barát-zug 'a Kálló és a Hosszúpályi határ között elterülő kaszáló, időszakos vízállás' 1999: *Barátzug* (MAZSU 1999: 8), 2008: *Barát-zug* (sgy. 2008).

Az elnevezést a *barát* 'szerzetes' (TESz.) címet, foglalkozást jelölő névszó és a *zug* 'félreeső, eldugott hely' (TESz.) földrajzi köznévi alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és birtoklásra utal.

Batári háta 'ma már nem lokalizálható hely' 1738: *Batári-háttya* (VARGA 2002: 692).

Az elnevezést a *Batári* családnév (XV. sz.: *Battary*, RMCsSz.) és a *hát* 'szélesebb tetejű magaslat, földhát' (TESz.) földrajzi köznévi –a birtokos személyjeles alakja alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és birtoklásra utal.

Bazsa-lapos 'vízállás a Kálló, a Hencidai út és a Kis-folyó közén' 1964: *Bazsa lapos* (HAIDER 1964: 12), 1999, 2008: *Bazsa-lapos* (MAZSU 1999: 17, sgy. 2008). **Bazsa laposa** néven is ismerték.

Az elnevezés a *Bazsa laposa* névből alakult a második névrészbéli birtokos személyjel redukciójával.

Bazsa laposa 'vízállás a Kálló, a Hencidai út és a Kis-folyó közén' 1864: *Bazsa lapossa* (nj. 1864). **Bazsa-lapos** néven is ismerik.

Az elnevezést a *Bazsa* családnév (1463: *Basa*, RMCsSz.) és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévi –a birtokos személyjeles alakja alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel

keletkezett, és birtoklásra utal (HAIDER 1964: 12).

Béka-lapos 'vizes, tocsogós legelő a Derecskei és a Bagosi út között' 1818: *Béka-lapos* (VARGA 2002: 693). **Békarívás** néven is ismerik.

Az elnevezést a *béka* 'brekegő hangot adó kisebb kétéltű állat' (TESz.) állatnév és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévi alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, a terület jellemző állatvilágára utal.

Békarívás 'vizes, tocsogós legelő a Derecskei és a Bagosi út között' 1964, 1999, 2008: *Békarívás* (HAIDER 1964: 13, MAZSU 1999: 2, sgy. 2008). **Béka-lapos** néven is ismerik. Vö.: **Kis-Békarívás**.

Az elnevezés a *béka* 'brekegő hangot adó kisebb kétéltű állat' (TESz.) állatnév és a *rívás* földrajzi köznévi összetételéből szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett. Nevét valószínűleg onnan kapta, hogy nyáron éjjel-nappal kuruttyoltak benne a békák (HAIDER 1964: 13).

Belsőség 'szántóföld a Vasútállomás és az Öreg-szőlőskert között' é. n., 2008: *Belsőség* (kat. é. n., sgy. 2008). **Beltelkek** és **Belterület** néven is ismerik.

Az elnevezés a *belső* 'belül levő' (TESz.) képzett melléknév -ség (JUHÁSZ 1988: 31) hely(táj)névképzős származékából morfológiai szerkesztéssel jött létre, a hely viszonyított helyzetére utal.

Beltelkek 'szántóföld a Vasútállomás és az Öreg-szőlőskert között' 1864–66, 2008: *Beltelkek* (földk. 1864–66, sgy. 2008). **Belsőség** és **Belterület** néven is ismerik.

Az elnevezést a *bel* 'belül levő' (TESz.) képzett melléknév és a *telek* 'építkezésre alkalmas kisebb földtulajdon' (TESz.) földrajzi köznévi többes számú alakja alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és a hely viszonyított helyzetére utal.

Belterület 'szántóföld a Vasútállomás és az Öreg-szőlőskert között' é. n., 2008: *Belterület* (nj. é. n., sgy. 2008). **Belsőség** és **Beltelkek** néven is ismerik.

Az elnevezést a *bel* 'belül levő' (TESz.) képzetlen melléknév és a *terület* 'szabad, fedetlen síkság' (TESz.) földrajzi köznévként alkotja, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a hely viszonyított helyzetére utal.

Berkési laposa 'ma már nem lokalizálható hely' 1864: *Berkési-lapossa* (nj. 1864), 1964: *Berkési laposa* (HAIDER 1964: 26).

Az elnevezést a *Berkési* családnév és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévként –a birtokos személyjeles alakja alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként keletkezett, és birtoklásra utal.

Berkesz-lapos 'szántó az Angyalos keleti végénél' 1818: *Berkesz-lapos* (VARGA 2002: 693).

Az elnevezést a *Berkesz* valószínűleg családnév és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévként alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és birtoklásra utal.

Berta-sziget 'kaszáló az Angyalos mellett' 1964: *Berta sziget* (HAIDER 1964: 13), 1999, 2008: *Berta-sziget* (MAZSU 1999: 15, sgy. 2008).

Az elnevezést a *Berta* családnév (1405: *Bartha*, RMCsSz.) és a *sziget* 'vizenyős, berkes területből kiemelkedő száraz rész' (NEMES 2005: 180) földrajzi köznévként alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és birtoklásra utal.

Bihari-lapos 'a vasút melletti szikes, ideiglenes vízállás, kaszáló' 1999, 2008: *Bihari-lapos* (MAZSU 1999: 5, sgy. 2008).

Az elnevezést a *Bihari* családnév (1424: *Byhary*, RMCsSz.) és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévként alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és birtoklásra utal.

Bika-akol 'hely a Bika-kertben' 1964, 2008: *Bika-akol* (HAIDER 1964: 13, sgy. 2008). Vö.: **Bika-kert**.

Az elnevezést a *bika* 'a szarvasmarha hímje' (TESz.) állatnévként és az *akol* 'karám' (TESz.) földrajzi köznévként alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a terület funkciójára utal.

Bika-kert 'hely a Kálló mentén' 1964, 2008: *Bika-kert* (HAIDER 1964: 13, sgy. 2008). Vö.: **Bika-akol**.

Az elnevezést a *bika* 'a szarvasmarha hímje' (TESz.) állatnévként és a *kert* 'növény és állatvédelmi szempontból körülkerített terület' (TESz.) földrajzi köznévként alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a terület funkciójára utal.

Birge-lapos 'szántóföld a Kálló, a Gáborjáni út és a Hencidai út között' 1999, 2008: *Birge-lapos* (MAZSU 1999: 15, sgy. 2008).

Az elnevezést valószínűleg a *Birge* családnév (1454: *Byrge*, RMCsSz.) és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévként alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és birtoklásra utalhat.

Bivaly-fürdő 'szikes, vizes terület a Sóstói út, a Kálló és a Kis-folyó között' 1999: *Bivaly-fürdő* (MAZSU 1999: 12). **Bivaly-fürösztő** néven is ismerik.

Az elnevezés a *bivaly* 'szarvasmarhánál erősebb, fekete színű kérődző állat' (TESz.) állatnévként és a régies *fürdő* ~ *fürdő* földrajzi köznévként összetételéből keletkezett szintagmatikus szerkesztés eredményeként. Neve a hely funkciójára utal: az 1900-as évek elején az uraság bivalyainak a legelője volt. A legszárazabb nyarakon is van víz a közepén található mélyedésben (MAZSU 1999: 12).

Bivaly-fürösztő 'szikes, vizes terület a Sóstói út, Kálló és a Kis-folyó között' 2008: *Bivaly-fürösztő* (sgy. 2008). **Bivaly-fürdő** néven is ismerik.

Az elnevezés a *bivaly* 'szarvasmarhánál erősebb, fekete színű kérődző állat' (TESz.) állatnévként és a régies *fürösztő* ~ *fürdő* földrajzi köznévként összetételéből keletkezett szintagmatikus szerkesztés eredményeként. Neve a hely funkciójára utal: az 1900-as évek elején az uraság

bivalyainak a legelője volt. A legszárazabb nyarakon is van víz a közepén található mélyedésben (MAZSU 1999: 12).

Bodnár-lapos 'szántó a Gáborjáni-határ mentén' 1818: *Bodnár-lapos* (VARGA 2002: 693).

Az elnevezést a *Bodnár* családnév (1406: *Bodnar*, RMCsSz.) és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévként alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és birtoklásra utal.

Bodzás 'hely a Derecskei-határ mellett' 1885: *Bodzás* (VARGA 2002: 693). **Bodzás-határ** néven is ismerik.

Az elnevezés a *bodza* növénynév –s helynévképzős származékából morfológiai szerkesztéssel keletkezett a terület jellemző növényzetére utalva (HAIDER 1964: 13).

Bodzás-határ 'hely a Derecskei-határ mellett' 1964: *Bodzás-határ* (HAIDER 1964: 13). **Bodzás** néven is ismerik. Vö.: **Bodzás-határi kaszáló**.

Az elnevezés a *Bodzás* helynévnek a *határ* 'valamely terület szélső része, beépítetlen, rendszerint gazdaságilag megművelt környéke' (TESz.) földrajzi köznévként történt kiegészülésével jött létre.

Bodzás-határi-kaszáló 'kaszáló a Bodzás-határ mellett' 1864–66: *Bodzás határi kaszáló* (földk. 1864–66). Vö.: **Bodzás-határ**.

Az elnevezés a *Bodzás-határ* helynév –i melléknévképzős származéka és a *kaszáló* 'rét' (TESz.) földrajzi köznévként keletkezett, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a terület pontos elhelyezkedésére utal.

Borjú-kút 'gémes kút körülötte legelővel a falu déli részén' 1964: *Borjú kút ~ Banyu kút* (HAIDER 1964: 13), 1999: *Bornyú-kút* (MAZSU 1999: 7, sgy. 2008). Vö.: **Borjú-sziget**.

Az elnevezést a *borjú* ~ *banyu* ~ *bornyú* 'fiatal szarvasmarha' (TESz.) állatnév és a *kút* 'földbe ásott vagy fűrt gödör, amelyből az összegyűlt talajvíz felszínre hozható' (TESz.) földrajzi köznévként alkotja.

Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és a kút funkciójára utal.

Borjú-sziget 'szántó a Gáborjáni híd mellett' é. n.: *Borjú Sziget* (kat. é. n.) 2008: *Bornyú-sziget* (sgy. 2008). Vö.: **Borjú-kút**.

Az elnevezés a *borjú* ~ *bornyú* 'fiatal szarvasmarha' (TESz.) állatnév és a *sziget* 'vizenyős, berkes területből kiemelkedő száraz rész' (NEMES 2005: 180) földrajzi köznévként keletkezett, szintagmatikus szerkesztés eredményeként, és a hely funkciójára utal: borjak legelője volt (sgy.).

Bosszantó 'a vasút, a Sóstói út és a Kocoga közötti terület' 1999, 2008: *Bosszantó* (MAZSU 1999: 9, sgy. 2008).

Az elnevezés a *bosszant* ige folyamatos melléknévi igenévi alakjából, metonimikus névadással keletkezett. A MAZSU által közölt magyarázat szerint neve valószínűleg abból az időből maradt, amikor még csárda állt ezen a helyen, a férfiak be-betevettek ide s itt költötték el keresetüket. Az asszonyok ezért rettenetesen bosszankodtak (1999: 9).

Botos laposa 'ma már nem lokalizálható hely' 1818: *Botos laposa* (nj. 1818).

Az elnevezés a *Botos* családnév (1377: *Botus*, RMCsSz.) és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévként keletkezett, szintagmatikus szerkesztés eredményeként, és birtoklásra utal.

Böndölyös 'a Farkas-rét keleti oldalán elterülő vízállásos kaszáló és szántó' 1818, 1999, 2008: *Böndölyös* (nj. 1818, MAZSU 1999: 14, sgy. 2008), 1864–66: *Böndölgős* (földk. 1864–66), 2002: *Böngyölyös* (VARGA 2002: 693). **Böndölyös-rét** néven is ismerték.

Az elnevezés a *böndöly* 'erős, bördös, vastag szálú nád' (HAIDER 1964: 14) –s helynévképzős alakjából morfológiai szerkesztéssel keletkezett, és a terület jellemző növényzetére utal. A

néphagyomány szerint a *böngyő* nevű halfajtáról kapta nevét (VARGA 2002: 693).

Böndölyös-rét 'a Farkas-rét keleti oldalán elterülő vízállásos kaszáló és szántóföld' 1964: *Böndölyös rét* (HAIDER 1964: 14). **Böndölyös** néven is ismerik.

Az elnevezés a *Böndölyös* helynév *rét* 'sík v. mocsaras stb. terület, kaszáló, legelő, mező' (TESz.) földrajzi köznévvvel történő kiegészülésével keletkezett.

Budai-lapos 'kerek, mélyfekvésű sásas vízállás a Gáborjáni út, a Kálló és a Péterszegi-határ között' 1864, 1964: *Budai lapos* (nj. 1864, HAIDER 1964: 26), 1999: *Budai-lapos* (MAZSU 1999: 13, sgy. 2008).

Az elnevezést a *Budai* családnév (1344: *Budai*, RMCsSz.) és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévv alkotja, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre. Nevét egykori tulajdonosáról kapta (MAZSU 1999: 13).

Búzas-tó 'agyagbánya és erdő a falu D-i oldalán' 1818, 1911, 1964, 2008: *Búzas tó* (kat. 1818, kat. 1911, HAIDER 1964: 14), 1999: *Búzástó* (MAZSU 1999: 7), 2008: *Búzas-tó* (sgy. 2008). Vö.: **Búzástó-árok**, **Búzástó-folyó**, **Búzástó-part**.

Az elnevezés eredetileg állóvíz neveként szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett a *búza* növénynév –s melléknévképzős alakjából és a *tó* 'állóvíz' (NEMES 2005: 190) földrajzi köznévv összetételéből. Ez vált az agyagbánya és erdő nevévé metonímiával. E helyen az 1930-as évekig tó volt, ezután lecsapolták. Nevét vagy a körülötte lévő, agyagba ásott és kiégetett vermekről kapta, amibe a búzát rejtették a törökök előtt (HAIDER 1964: 14) vagy funkciójáról: régen itt mosták a búzát (VARGA 2002: 694).

Búzástó-árok 'árok a Búzas-tó mellett' 1999, 2008: *Búzástó-árok* (MAZSU 1999: 7, sgy. 2008). Vö.: **Búzas-tó**, **Búzástó-folyó**, **Búzástó-part**.

Nevét a *Búzas-tó* víznév és az *árok* 'gödör, vízlevezető csatorna' (TESz.) földrajzi köznévv alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és a *Búzas-tó* közelségére utal. A tó lecsapolásakor ásták

ki, hogy vizét levezesse a Kállóba (MAZSU 1999: 7).

Búzástó-folyó 'csatorna, mely a Gyapároson folyik keresztül' 1964: *Búzástó folyó* (HAIDER 1964: 14). Vö.: **Búzas-tó**, **Búzástó-árok**, **Búzástó-part**.

Az elnevezést a *Búzas-tó* víznév és a *folyó* 'folyóvíz' (TESz.) földrajzi köznévv alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, s a csatorna pontos elhelyezkedésére utal.

Búzástó-part 'a Búzas-tó és a Gémes közötti erdős magaslat' 1999, 2008: *Búzástó-part* (MAZSU 1999: 7, sgy. 2008). Vö.: **Búzas-tó**, **Búzástó-árok**, **Búzástó-folyó**.

Az elnevezést a *Búzas-tó* víznév és a *part* 'domboldal, emelkedő' (NEMES 2005: 158) földrajzi köznévv összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és a terület pontos elhelyezkedésére utal.

Bűbajos 'sásos, vizes terület a Kis-Korhány keleti oldalán' 1818: *Bűbajos* (VARGA 2002: 694), 2002: *Babályos ~ Bobályos ~ Bűbályos ~ Bűbályos* (VARGA 2002: 694). Vö.: **Bűbajos-nádas**, **Bűbajos-sziget**.

Az elnevezés a *bűbajos* 'bűvös-bajos' (TESz.) melléknévből metonimikus névadással keletkezhetett. A VARGA által közölt magyarázat szerint az is elképzelhető, hogy a *baba* szóból, metonimikus úton kapta nevét: alakja olyan volt, ahogy a gyerekek a babát rajzolják, egy nagyobb kerek a teste, egy kisebb kerek a feje (2002: 694). Másik forrás szerint termékenysége miatt hívják így (HAIDER 1964: 26).

Bűbajos-nádas 'ma már nem lokalizálható hely' 1864–66: *Bűbajos nádas* (földk. 1864–66). Vö.: **Bűbajos**, **Bűbajos-sziget**.

Az elnevezés a *Bűbajos* helynév és a *nádas* 'náddal benőtt terület' (NEMES 2005: 146) földrajzi köznévv összetételéből szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett. A terület pontos elhelyezkedésére utal.

Bűbajos-sziget 'ma már nem lokalizálható hely' 1864, 1964: *Bűbajos*

sziget (nj. 1864, HAIDER 1964: 26). Vö.: **Bűbajos, Bűbajos-nádas.**

Az elnevezés a *Bűbajos* helynév és a *sziget* 'vizenyős, berkes területből kiemelkedő száraz rész' (NEMES 2005: 180) földrajzi köznévi összetételéből keletkezett, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre. A terület pontos elhelyezkedésére utal.

Büdös-árok 'kaszáló az Angyalos déli oldalán, a Hencidai-határban' 1747: *Büdös-árok* (VARGA 2002: 694). **Büdös-köz** néven is ismerik. Vö.: **Büdös-halom, Büdösközi-kút.**

Az elnevezés a *büdös* 'rossz szagú' (TESz.) képzetlen melléknév és az *árok* 'gödör, vízlevezető csatorna' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből szintagmatikus szerkesztéssel született. A mocsárgáz kipárolgása miatti kellemetlen szag lehetett a motivációja (MAZSU 1999: 14).

Büdös-halom 'szántóföld a Hencidai-határban' 1964: *Büdös halom* (HAIDER 1964: 14), 2008: *Büdös-halom* (sgy. 2008). Vö.: **Büdös-köz, Büdösközi-kút.**

Az elnevezés a *büdös* 'rossz szagú' (TESz.) képzetlen melléknév és a *halom* 'alacsonyabb domb, rakás' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből szintagmatikus szerkesztéssel született, valószínűleg egy kiemelkedés nevéneként, amely az egész szántó nevévé vált metonimikus úton. Valószínűleg a mocsárgáz kipárolgás miatti kellemetlen szag miatt hívják így (MAZSU 1999: 14).

Büdös-köz 'kaszáló az Angyalos déli oldalán, a Hencidai-határban' 1964: *Büdös köz* (HAIDER 1964: 14), 1999, 2008: *Büdösköz* (MAZSU 1999: 14, sgy. 2008). **Büdös-árok** néven is ismerik. Vö.: **Büdös-halom, Büdösközi-kút.**

Az elnevezés a *büdös* 'rossz szagú' (TESz.) képzetlen melléknév és a *köz* 'dolgokat egymástól elválasztó terület' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre. Valószínűleg a mocsárgáz kipárolgás miatti kellemetlen szag miatt hívják így (MAZSU 1999: 14).

Büdösközi-kút 'gemes itató kút a Büdösköznel' 1964: *Büdösközi kút* (HAIDER 1964: 14). Vö.: **Büdös-halom, Büdös-köz.**

Az elnevezést a *Büdös-köz* helynév –i melléknévképzős alakja és a *kút* 'földbe ásott vagy fűrt gödör, amelyből az összegyűlt talajvíz felszínre hozható' (TESz.) földrajzi köznévi alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a kút pontos elhelyezkedésére utal.

Bürge 'ma már nem lokalizálható rét' 1818: *Börge ~ Borgia* (VARGA 2002: 693). **Bürgei-föld** néven is ismerik.

Az elnevezés valószínűleg a *bürge* 'birka' (ÚMTsz. *bürge*⁴) állatnévből metonimikus úton jött létre a terület funkciójára utalva: egykor birkalegelő lehetett. A névalakbeli első magánhangzó nyíltabb alakban szerepel.

Bürgei-föld 'ma már nem lokalizálható szántó' 1835: *Bürgei-föld* (VARGA 2002: 693). **Bürge** néven is ismerik.

Az elnevezés talán a *Bürge* névalak -i melléknévképzővel való bővülése, illetve a *föld* 'megművelt mezőgazdasági terület' (TESz.) földrajzi köznévi szóval való kiegészítés eredménye. Ugyanakkor elképzelhető, hogy közvetlenül a *bürge* 'birka' (ÚMTsz. *bürge*⁴) -i melléknévképzős alakja és a *föld* földrajzi köznévi szóval való összetételével, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre. Valószínűleg a terület funkciójára utal: egykor birkalegelő lehetett.

Canabeta 'határrész a Régi-szőlőskert mellett' 1818: *Canabeta* (kat. 1818). **Canabeta-dűlő** néven is ismerték.

Az elnevezés lexikai felépítése és etimológiája ismeretlen.

Canabeta-dűlő 'határrész a Régi-szőlőskert mellett' é. n.: *Czanabeta dűlő* (nj. é. n.). **Canabeta** néven is ismerték.

Az elnevezés első névrésze ismeretlen eredetű, amelyhez a *dűlő* 'meghatározott nagyságú szántóföld, határrész' (TESz.) földrajzi köznévi szó kapcsolódott. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként

jött létre. Esetleg a *Canabeta* helynévből alakult kiegészüléssel.

Cigány-domb 'magas homokdomb a Derecskei út és Bagosi út között' 1964: *Zigány domb ~ Cigány domb* (HAIDER 1964: 26), 1999, 2008: *Cigány-domb* (MAZSU 1999: 3, sgy. 2008). Vö.: **Cigány-tó**.

Az elnevezés a *cigány* 'cigány ember' (TESz.) népnév és a *domb* 'természetes földkiemelkedés, kupac' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre. Nevét valószínűleg onnan kapta, hogy valamikor vándorcigányok telephelye volt (MAZSU 1999: 3).

Cigány-tó 'vízállás a cigány telepen' é. n.: *Czigánytó* (nj. é. n.), 2008: *Cigány-tó* (sgy. 2008). Vö.: **Cigány-domb**.

Az elnevezés a *cigány* 'cigány ember' (TESz.) népnév és a *tó* 'állóvíz' (NEMES 2005: 190) földrajzi köznévi összetételéből, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a hely pontos elhelyezkedésére utal.

Compós 'régii tófenék a Gáborjáni út, a Kálló és a Péterszegi határ között' 1999, 2008: *Compós* (MAZSU 1999: 13, sgy. 2008), 1831: *Csompolyos* (VARGA 2002: 695). **Compós-dűlő** néven is ismerték.

Az elnevezés a *Compós-dűlő* helynévből a második névrész ellipszisével alakult.

Compós-dűlő 'régii tófenék a Gáborjáni út, a Kálló és a Péterszegi határ között' 1964: *Compós dűlő* (HAIDER 1964: 14). **Compós** néven is ismerik.

Az elnevezés a *compó* 'egy fajta hal' (TESz.) *-s* melléknévképzős alakja és a *dűlő* 'meghatározott nagyságú szántóföld, határrész' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre. Nevét az egykor itt bőségesen megtalálható *compó* nevű halról kapta (MAZSU 1999: 13).

Csádi-lapos 'szántó a Kálló mellett' 1818: *Csádi-lapos* (VARGA 2002: 695).

Az elnevezést a *Csádi* családnév (2006: *Csádi*, HBmTk.) és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík

terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévi alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és birtoklásra utal.

Cs. Erdőháty laposa 'rét a Compós mellett' 1864: *Cs. Erdőháty Lapossa* (nj. 1864). **Erdőháty-lapos** néven is ismerik.

Az elnevezés az *Erdőháty-lapos* helynév első, családnévi névrészének *Cs.* névelemmel és második névrészének *-a* birtokos személyjellel történt bővülésével jött létre.

Csákó-halom 'kunhalom Gáborján és Hencida között' 1964: *Csákó halom* (HAIDER 1964: 15), 1999, 2008: *Csákó-halom* (MAZSU 1999: 6, sgy. 2008). **Bába-halom** néven ismerik.

Az elnevezés a *csákó* 'egy bizonyos süvegfajta' (TESz.) főnév és a *halom* 'alacsonyabb domb, rakás' (TESz.) földrajzi köznévi összetételével, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre. Egyes feltételezések szerint nevét az 1848-as szabadságharc idején itt elhullott csákokról kapta (HAIDER 1964: 15), de elképzelhető az alakjáról történt elnevezés is.

Csigás 'a Kis-folyó régi vízfolyásának nádas, sásos része' 1999, 2008: *Csigás* (MAZSU 1999: 12, sgy. 2008). Vö.: **Csigás-domb**.

Az elnevezés a *csiga* 'egy fajta puhatestű állat' (TESz.) állatnévhez kapcsolt *-s* helynévképzővel, morfológiai szerkesztéssel keletkezett. Valószínűleg a területen található rengeteg elhalt csigaháztöredék volt a névadás motivációja (MAZSU 1999: 12).

Csigás-domb 'mesterséges domb a Csigás közelében' 1999, 2008: *Csigásdomb* (MAZSU 1999: 12, sgy. 2008). Vö.: **Csigás**.

Az elnevezés a *Csigás* helynév és a *domb* 'természetes földkiemelkedés, kupac' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből jött létre szintagmatikus szerkesztéssel, és a terület pontos elhelyezkedésére utal.

Csikó-lapos 'kaszáló a Bagosi út és a Kálló között' 1964: *Csikó lapos* (HAIDER

1964: 15), 1999, 2008: *Csikó-lapos* (MAZSU 1999: 5, sgy. 2008). Vö.: **Csikós-lapos**.

Az elnevezést a *csikó* 'ló, szamár kicsinye' (TESz.) állatnév és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévi alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és a hely funkciójára utal: valamikor fiatal lovak, csikók legelője volt (MAZSU 1999: 5).

Csikós- ~ **Csikós-lapos** 'régii halászó hely, ma szántó a Debreceni út mellett' 2002: *Csikós-lapos* (VARGA 2002: 695). Vö.: **Csikó-lapos**.

Az elnevezés eredetileg *Csikós-lapos* lehetett, amelyben a *csikos* melléknév egy halfajtára utalhatott, ehhez kapcsolódott a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévi szintagmatikus szerkesztéssel. Neve jellemző állatvilágára utalhat.

Csillagváros 'a Búzás-tó északi oldalán lévő falurész' 1999, 2008: *Csillagváros* (MAZSU 1999: 7, sgy. 2008).

Az elnevezés a *csillag* 'este látható égitest' (TESz.) elvont jelentésű főnév és a *város* földrajzi köznévi összetételéből metonimikus szerkesztés eredményeként született. A névadást azzal magyarázták, hogy a tó vizén tükröződő csillagok és a település egybeolvadni látszott (MAZSU 1999: 7).

Csóka-lapos 'kaszáló a Kálló, a Hencidai út és a Gáborjáni út közén' 1864–66, 1964: *Csóka lapos* (földk. 1864–66, HAIDER 1964: 15), 1999, 2008: *Csóka-lapos* (MAZSU 1999: 15, sgy. 2008). **Csóka laposa** néven is ismerték.

Az elnevezés a *Csóka laposa* helynévből a második névrészbéli birtokos személyjel redukciójával vagy a *Csóka* családnév (1400: *Choka*, RMCsSz.) és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévi összetételével szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre. Birtoklásra utal (HAIDER 1964: 15).

Csóka laposa 'kaszáló a Kálló, a Hencidai út és a Gáborjáni út közén' 1864:

Csóka lapossa (nj. 1864). **Csóka-lapos** néven is ismerik.

Az elnevezés a *Csóka* családnév (1400: *Choka*, RMCsSz.) és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévi összetétele, szintagmatikus szerkesztés eredménye. Birtoklásra utal (HAIDER 1964: 15).

Csonka-dűlő 'ma már nem lokalizálható hely' 1836: *Csonka-dűlő* (VARGA 2002: 695). Vö.: **Csonka-halom**, **Csonka-laponyag**.

Az elnevezést a *csonka* 'megcsonkult' (TESz.) melléknév vagy *Csonka* családnév (1379: *Chonka*, RMCsSz.) és a *dűlő* 'meghatározott nagyságú szántóföld, határ-rész' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre. Az első névrész melléknévi eredeztetése esetén a terület alakjára, családnévi eredeztetése esetén birtoklásra utal.

Csonka-halom 'a konyári–gáborjáni határ mentén, egy kisebb megbontott domb' 1781: *Csonkahalom* (VARGA 2002: 692). **Ásott-halom**, **Lyukas-domb** és **Lyukas-halom** neveken is ismerik. Vö.: **Csonka-dűlő**, **Csonka-laponyag**.

Az elnevezést a *csonka* 'megcsonkult' (TESz.) melléknév vagy *Csonka* családnév (1379: *Chonka*, RMCsSz.) és a *halom* 'alacsonyabb domb, rakás' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre. Az első névrész melléknévi eredeztetése esetén a terület alakjára, családnévi eredeztetése esetén birtoklásra utal.

Csonka-laponyag 'szántó a Csonka-halom mellett' 1830: *Csonka-laponyag* (VARGA 2002: 695). Vö.: **Csonka-dűlő**, **Csonka-halom**.

Az elnevezést a *csonka* 'megcsonkult' (TESz.) melléknév vagy *Csonka* családnév (1379: *Chonka*, RMCsSz.) és a *laponyag* 'a környezeténél alacsonyabban fekvő területből, árterületből, mocsárból kiemelkedő, rendsz. kör alakban szétterülő, enyhén lejtős oldalú, természetes v. mesterséges, lapos domb, es. régi halomsír,

kunhalom' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévi összetételéből szintagmatikus szerkesztéssel jött létre. Az első névrész melléknévi eredeztetése esetén a terület alakjára, családnévi eredeztetése esetén birtoklásra, utal.

Csorda-kút 'gémes kút a Kálló, a Sóstói út és a Hosszúpályi határ között' 1999, 2008: *Csorda-kút* (MAZSU 1999: 9, sgy. 2008).

Az elnevezést a *csorda* 'együtt legeltetett állatok, rendszerint szarvasmarhák csoportja' (TESz.) köznévi és a *kút* 'földbe ásott vagy fűrt gödör, amelyből az összegyűlt talajvíz felszínre hozható' (TESz.) földrajzi köznévi alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és a kút funkciójára utal.

Csordakút-dűlő 'csordalegelő a falutól D-re' 1831: *Csordakút-dűlő* (VARGA 2002: 695).

Az elnevezés a *Csorda-kút* helynév és a *dűlő* 'meghatározott nagyságú szántóföld, határrész' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, a terület pontos elhelyezkedésére utalva.

Csordás István laposa 'szántó a Hencidai út mellett' 1864: *Csordás István lapossa* (nj. 1864), 1964: *Csordás István laposa* (HAIDER 1964: 26). **Csordás-lapos** néven is ismerik.

Az elnevezés a *Csordás-lapos* helynévből az első névrész *István* személynévvvel, a második névrész *-a* birtokos személyjellel történt bővülésével jött létre.

Csordás-lapos 'szántó a Hencidai út mellett' **Csordás István laposa** néven is ismerik. 1818: *Csordás-lapos* (VARGA 2002: 695).

Az elnevezés a *Csordás* családnévi (1400: *Chordas*, RMCsSz.) és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévi összetételéből szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és birtoklásra utal.

Csorvási-lapos 'nádas a Kálló, a Gáborjáni és a Hencidai út között' 1964:

Csorvási lapos (HAIDER 1964: 15), 1999, 2008: *Csorvási-lapos* (MAZSU 1999: 15, sgy. 2008).

Az elnevezés a *Csorvási* családnévi (1609: *Csorvássy*, RMCsSz.) és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévi összetételéből szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre. Birtoklásra utal (HAIDER 1964: 15).

Csukás 'szántó, kaszáló a Gáborjáni út, a Kálló és a Péterszegi határ között' 1999, 2008: *Csukás* (MAZSU 1999: 13, sgy. 2008). Vö.: **Csukás-kút**.

Az elnevezés a *csuka* 'kacsacsörre emlékeztető fejű édesvízi ragadozóhal' (TESz.) állatnév *-s* helynévképzős alakjából morfematikus szerkesztéssel jött létre. Nevét jellemző állatvilágáról kapta: amikor a Kálló kiöntött, kijöttek a halak, és ebben a mélyedésben telepedtek meg, főleg csukák (HAIDER 1964: 15).

Csukás-kút 'ítatókút a Csukás közepén' 1964: *Csukás kút* (HAIDER 1964: 15), 2008: *Csukás-kút* (sgy. 2008). Vö.: **Csukás**.

Az elnevezés a *Csukás* helynév és a *kút* 'földbe ásott vagy fűrt gödör, amelyből az összegyűlt talajvíz felszínre hozható' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből jött létre, szintagmatikus szerkesztéssel, és a *Csukás* közelségére utal.

Csuszlik 'szántó, kaszáló a Kálló, a Gáborjáni út és a Hencidai út között' 1999, 2008: *Csuszlik* (MAZSU 1999: 14, sgy. 2008).

Az elnevezés valószínűleg képzetlen melléknévből alakult, feltehetően az apróbb halakkal hozható kapcsolatba. A halászó emberek körében élt egy kifejezés, hogy „csak apró csuszlik halakat fogtam” (MAZSU 1999: 14).

Csürhe-legelő 'a Katarakta, a Búzástó-part és a Gémes közötti legelő' 1999, 2008: *Csürhe-legelő* (MAZSU 1999: 8, sgy. 2008).

Az elnevezés a *csürhe* 'disznófalka' (TESz.) köznévi és a *legelő* 'füves terület állatok legeltetésére' (NEMES 2005: 129)

földrajzi köznév összetételéből, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a terület funkciójára utal.

Dacza-kút 'szántó a Derecskei-útfélen' 1818: *Dacza-kút* (VARGA 2002: 696).

Az elnevezést talán a *Dacza* családnév és a *kút* 'földbe ásott vagy fűrt gödör, amelyből az összegyűlt talajvíz felszínre hozható' (TESz.) földrajzi köznév összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és birtoklásra utalhatott.

Deák-lapos 'nádas, sásos vízállás a konyári, hencidai és esztári határ mentén' 1999, 2008: *Deák-lapos* (MAZSU 1999: 16, sgy. 2008).

Az elnevezést a *Deák* családnév (1349: *Dyak*, RMCsSz.) és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznév alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és birtoklásra utal (MAZSU 1999: 16).

Debreceni országút 'Debrecen felé vezető jelentős út' 1864–66: *Debreceni országút* (földk. 1864–66). **Debreceni út** néven is ismerik.

Az elnevezés a *Debreceni út* helynévből bővüléssel jött létre, és az út irányára utal.

Debreceni út 'Debrecen felé vezető jelentős út' 1818, 2008: *Debreceni út* (kat. 1818, sgy. 2008). **Debreceni országút** néven is ismerték.

Az elnevezést a *Debrecen* településnév *-i* melléknévképzős alakja és az *út* 'közlekedés számára létesített sáv, útvonal' (TESz.) földrajzi köznév összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és az út irányára utal.

Debreceni-útfél 'ma már nem lokalizálható szántó' 1828: *Debreceni-útfél* (VARGA 2002: 696).

Az elnevezést a *Debrecen* településnév *-i* melléknévképzős alakja és az *útfél* földrajzi köznév összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és az út irányára utal.

Demjén-láp 'ma már nem lokalizálható hely' 1964: *Demjén láp* (HAIDER 1964: 15).

Az elnevezést a *Demjén* családnév (1398: *Damian*, RMCsSz.) és a *láp* 'sekély, vízi növényzettel belepített állóvíz, mocsár' (TESz.) földrajzi köznév alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és birtoklásra utal (HAIDER 1964: 15).

Derecskei-határ 'Konyár és Derecske közötti terület' 2008: *Derecskei-határ* (sgy. 2008).

Az elnevezést a *Derecske* helynév *-i* melléknévképzős alakja és a *határ* 'valamely terület szélső része, beépítetlen, rendszerint gazdaságilag megművelt környéke' (TESz.) földrajzi köznév alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, s a terület pontos elhelyezkedésére utal.

Derecskei út 'Derecske felé vezető út' é. n., 1818, 1864–66, 1911, 2008: *Derecskei út* (kat. é. n., kat. 1818, földk. 1864–66, kat. 1911, sgy. 2008).

Az elnevezést a *Derecske* településnév *-i* melléknévképzős alakja és az *út* 'közlekedés számára létesített sáv, útvonal' (TESz.) földrajzi köznév összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, s az út irányára utal.

Derecskei-útfél 'ma már nem lokalizálható szántó' 1830: *Derecskei-útfél* (VARGA 2002: 696).

Az elnevezést a *Derecske* településnév *-i* melléknévképzős alakja és az *útfél* földrajzi köznév összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és az út irányára utal.

Derecskei-szőlőskertek 'szőlőskertek a Derecskei út mellett' 1751: *Derecskei szőlőskertek* (kat. 1751).

Az elnevezést a *Derecske* településnév *-i* melléknévképzős alakja és a *szőlőskert* 'földterület, ahol a szőlőt termesztik' (TESz.) földrajzi köznév *-k* többes számú alakjának összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, s a terület pontos elhelyezkedésére utal.

Dinnye-lapos 'vízállás a Kálló jobb partján' 1964: *Dinnye lapos* (HAIDER 1964: 15), 2008: *Dinnye-lapos* (sgy. 2008).

Az elnevezés a *dinnye* növénynév és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznév összetételéből, szintagmatikus szerkesztés eredményeként keletkezett, s talán a terület alakjára utal.

Disznó-kút 'itatókút a Disznó-lapason' 1964: *Disznó kút* (HAIDER 1964: 15), 2008: *Disznó-kút* (sgy. 2008). Vö.: **Disznó-lapos**.

Az elnevezés a *disznó* 'sertés' (TESz.) állatnév és a *kút* 'földbe ásott vagy fűrt gödör, amelyből az összegyűlt talajvíz felszínre hozható' (TESz.) földrajzi köznév összetételéből, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a kút pontos elhelyezkedésére utal.

Disznó-lapos 'szántóföld Hosszúpályi határában' 1964: *Disznó lapos* (HAIDER 1964: 15), 2008: *Disznó-lapos* (sgy. 2008). Vö.: **Disznó-kút**.

Az elnevezés a *disznó* 'sertés' (TESz.) állatnév és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznév összetételéből szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a terület funkciójára utal.

Disznó-vásártér 'hely, már a Gáborjáni utca van helyén' 1964: *Disznóvásártér* (HAIDER 1964: 20).

Az elnevezést a *disznó* 'sertés' (TESz.) állatnév és a *vásártér* összetett földrajzi köznév alkotja, szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és a hely funkciójára utal.

Dongós-kút 'itatókút a Kiskorhánynon' 1964: *Dongós kút* (HAIDER 1964: 15).

Az elnevezést a *dongó* állatnév -s melléknévképzős alakja és a *kút* 'földbe ásott vagy fűrt gödör, amelyből az összegyűlt talajvíz felszínre hozható' (TESz.) földrajzi köznév alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként született, és a terület jellemző állatvilágára utal.

Egész-halom 'szántóföld a Fél-halom mellett' 1818: *Egész halom* (kat. 1818).

Az elnevezést az *egész* 'ép, teljes' (TESz.) képzetlen melléknév és a *halom* 'alacsonyabb domb, rakás' (TESz.)

földrajzi köznév összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredménye, és a terület alakjára utalhatott.

Égető-domb 'nagy kiterjedésű, mesterségesen magasztott homokdomb a Bagosi út és a Kálló között' 1864, 1964: *Égető domb* (nj. 1864, HAIDER 1964: 16), 1999, 2008: *Égető-domb* (MAZSU 1999: 5, sgy. 2008). Vö.: **Égető-rét, Égett-halom**.

Az elnevezés az *égető* folyamatos melléknévi igenév és a *domb* 'természetes földkiemelkedés, kupac' (TESz.) földrajzi köznév összetételéből szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre. Az elnevezés motivációja, hogy az 1863. évi nagy marhavész idején az elhullott állatokat itt égették el. Mára a dombot elhordták — a falu lakosai homokbányának használták — mély gödör van a helyén (MAZSU 1999: 5). A néphagyomány szerint a boszorkányokat égették itt (VARGA 2002: 696).

Égető-rét 'legelő a Szilas dűlőben' 1818: *Égető rét* (kat. 1818). Ma **Égett-rét** néven ismerik. Vö.: **Égető-domb, Égett-halom**.

Az elnevezés az *égető* folyamatos melléknévi igenév és a *rét* 'sík v. mocsaras stb. terület, kaszáló, legelő, mező' (TESz.) földrajzi köznév összetételéből szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre. Neve a terület kialakulására utalhat.

Égett-halom 'ma már nem lokalizálható hely' 1818: *Éget halom* (nj. 1818). Vö.: **Égető-domb, Égető-rét**.

Az elnevezés az *égett* befejezett melléknévi igenév és a *halom* 'alacsonyabb domb, rakás' (TESz.) összetételéből, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és valószínűleg a hely kialakulására utal.

Égett-rét 'legelő a Szilas dűlőben' é. n.: *Iget rét* (kat. é. n.), é. n.: *Égetrét* (nj. é. n.), 1964: *Éget rét* (HAIDER 1964: 16), 1999, 2008: *Égett-rét* (MAZSU 1999: 9, sgy. 2008). Régen **Égető-rét** néven ismerték.

Az elnevezés az *égett* befejezett melléknévi igenév és a *rét* 'sík v. mocsaras stb. terület, kaszáló, legelő, mező' (TESz.)

földrajzi köznév összetételéből szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre. Egy forrás szerint a hely kialakulására utal: valamikor nagy kiterjedésű vízfolyás, mocsaras tó volt, de teljesen kiégett (MAZSU 1999: 9).

Eklézsia-domb 'kisebb mesterséges domb a Gáborjáni út, a Kálló és a Péterszegi határ között' 1964: *Eklézsia domb* (HAIDER 1964: 15), 1999, 2008: *Eklézsia-domb* (MAZSU 1999: 13, sgy. 2008).

Az elnevezést az *eklézsia* 'egyházközség' (TESz.) köznév és a *domb* 'természetes földkiemelkedés, kupac' (TESz.) földrajzi köznév alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és birtoklásra utalt: a református eklézsiai volt (HAIDER 1964: 15).

Elhagyott temető 'ma szántóföld a Temető mellett' 1864–66: *Elhagyott temető* (földk. 1864–66).

Az elnevezést az *elhagyott* befejezett melléknévi igenév és a *temető* 'temetkezőhely' (TESz.) földrajzi köznév alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a temető állapotára utal: az adatolás idején már nem temetkeztek ide.

Elsőjárás-dűlő 'községi terület' 1845: *Elsőjárás-dűlő* (VARGA 2002: 696).

Az elnevezést a nem adatolható *Elsőjárás* helynév *-i* melléknévképzős alakja és a *dűlő* 'meghatározott nagyságú szántóföld, határrész' (TESz.) földrajzi köznév összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett és

Epreskert 'legelő a Mosó-tó közelében' 1818, 1864–66: *Epres kert* (kat. 1818, földk. 1864–66), 1964, 2008: *Epreskert* (HAIDER 1964: 15, sgy. 2008).

Mosótó-part néven is ismerik.

Az elnevezést az *eper* 'földieper vagy az eperfa gyümölcse' (TESz.) növénynév *-s* melléknévképzős származéka és a *kert* 'növény és állatvédelmi szempontból körülvevő terület' (TESz.) földrajzi köznév összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a

terület jellemző növényzetére utal (HAIDER 1964: 15).

Erdő-halom 'szántóföld, szőlős és gyümölcsös Hosszúpályi határában' 1964: *Erdőhalom* (HAIDER 1964: 16), 2008: *Erdő-halom* (sgy. 2008).

Az elnevezés az *erdő* 'fáknak (vadon) együtt élő és a köztük levő más növényekkel egységes tenyészetet alkotó tömege' (NEMES 2005: 56) és a *halom* 'alacsonyabb domb, rakás' (TESz.) földrajzi köznevek összetételével, szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és a terület gazdag növényzetére utal.

Erdőhát-lapos 'rét a Compós mellett' 1818: *Erdőhát-lapos* (Varga 2002: 696). **Cs. Erdőhát laposa** néven is ismerik.

Az elnevezés az *Erdőhát* családnév (1476: *Erdewhathy*, RMCsSz.) és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznév összetételéből szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett. Birtoklásra utal.

Erszénylógató-lapos 'a Malom-gát és a Katarakta között egy kisebb mélyedés, vízállás' 1964: *Erszénylógató lapos* (HAIDER 1964: 16), 1999, 2008: *Erszénylógató-lapos* (MAZSU 1999: 7, sgy. 2008).

Az elnevezés az *erszénylógató* szóösszetétel és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévből, szintagmatikus szerkesztéssel jött létre. Nevének eredetére több magyarázat is ismert, ezek egyike, hogy egyszer találtak itt egy elhagyott erszényt (HAIDER 1964: 16).

Esztári-határ 'Konyár és Esztár között fekvő terület' 2008: *Esztári-határ* (sgy. 2008).

Az elnevezést az *Esztár* helynév *-i* melléknévképzős alakja és a *határ* 'valamely terület szélső része, beépítetlen, rendszerint gazdaságilag megművelt környéke' (TESz.) földrajzi köznév alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, s a terület pontos elhelyezkedésére utal.

Faragó-híd 'a Fehér-tó levezető árkának a Vonal úton található hídja' 1999, 2008: *Faragó híd* (MAZSU 1999: 10, sgy. 2008).

Az elnevezés a *Faragó* családnév (1424: *Farago*, RMCsSz.) és a *hid* 'valamely útnak, folyó stb. feletti áthaladását biztosító műszaki építmény' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből, szintagmatikus szerkesztéssel jött létre. Birtoklásra utal: a Faragó családnak a közelben volt földje, nevét innen kapta (MAZSU 1999: 10).

Fáró-sziget 'a Bánom-árok és a Vékony-ér körüli kaszálók' 1964: *Fáró sziget* (HAIDER 1964: 16), 1999: *Fáraó-sziget* (MAZSU 1999: 12, sgy. 2008).

Az elnevezés a *fáró* 'cigány férfi' (TESz.) népnév és a *sziget* 'vizenyős, berkes területből kiemelkedő száraz rész' (NEMES 2005: 180) földrajzi köznévi összetételéből szintagmatikus szerkesztéssel jött létre. Romák lakta terület volt, valószínűleg ők adták a nevét is (HAIDER 1964: 16), mely birtoklásra utalt. Később a *fáró* lexéma helyére népetimológia eredményeként kerülhetett a *fáraó* alak.

Farkas-gödör 'régén farkascsapda volt, ma már nem létezik, az Új-sor épült helyére' 1964: *Farkasgödör* (HAIDER 1964: 17).

Az elnevezés a *farkas* 'a kutyával rokon, többnyire szürkéssárga szőrű ragadozó állat' (TESz.) állatnév és a *gödör* 'mélyedés, völgy' (TESz.) földrajzi köznévi szóösszetételéből szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett. Nevét funkciójáról kapta: régén itt állítottak csapdát a farkasoknak (HAIDER 1964: 17).

Farkas-rét 'rét a Kálló, a Gáborjáni út és a Hencidai út között' 1818, 1864, 1864–66, 1964: *Farkas rét* (nj. 1818, nj. 1864, földk. 1864–66, HAIDER 1964: 17), 1999, 2008: *Farkas-rét* (MAZSU 1999: 14, sgy. 2008). Vö.: **Farkasréti-domb**.

Az elnevezés a *farkas* 'a kutyával rokon, többnyire szürkéssárga szőrű ragadozó állat' (TESz.) állatnév, esetleg a *Farkas* családnév (RMCsSz.) és a *rét* 'sík

v. mocsaras stb. terület, kaszáló, legelő, mező' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre. Leccapolása előtt mély vizű nádas tó volt. Állatnévi első névrész esetén jellemző állatvilágára (MAZSU 1999: 14), családnévi első névrész esetén birtokosára utal (HAIDER 1964: 17).

Farkasréti-domb 'a Farkas-rét északnyugati oldalán lévő kiemelkedés' 1999, 2008: *Farkasréti-domb* (MAZSU 1999: 15, sgy. 2008). Vö.: **Farkas-rét**.

Az elnevezést a *Farkas-rét* helynév –i melléknévképzős alakja és a *domb* 'természetes földkiemelkedés, kupac' (TESz.) földrajzi köznévi alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és a domb pontos elhelyezkedésére utal.

Fehér-lapos 'természetvédelmi terület a Sóstói út, a Kálló és a Kis-folyó között' 1999, 2008: *Fehér-lapos* (MAZSU 1999: 15, sgy. 2008). **Fehér-tó** és **Nagy Fehér-tó** neveken is ismerik. Vö.: **Fehér-rét**, **Fehértói-föld**, **Fehértó-rét**.

Az elnevezést a *Fehér* családnév (1366: *Feyriuanfalua*, RMCsSz.) vagy *fehér* 'hószínű, világos színű' (TESz.) melléknév és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévi alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, az első névrész családnévi eredeztetése esetén birtoklásra, színnevi eredeztetése esetén a hely jellegzetes színére utalhat.

Fehér-rét 'legelő a Fehér-tó közelében' 1999, 2008: *Fehér-rét* (MAZSU 1999: 13, sgy. 2008). **Fehértói-föld** néven is ismerik. Vö.: **Fehér-lapos**, **Fehér-tó**, **Fehértó-rét**.

Az elnevezést a *Fehér* családnév (1366: *Feyriuanfalua*, RMCsSz.) vagy *fehér* 'hószínű, világos színű' (TESz.) melléknév és a *rét* 'sík v. mocsaras stb. terület, kaszáló, legelő, mező' (TESz.) földrajzi köznévi alkotja, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre. Elképzelhető ugyanakkor az is, hogy a *Fehértó-rét* helynév első névrészét érintő redukcióval

keletkezett. A terület pontos elhelyezkedésére utal.

Fehér-tó 'természetvédelmi terület a Sóstói út, a Kálló és a Kis-folyó között' 1818: *Feier tó* (nj. 1818), 1999, 2008: *Fehér-tó* (MAZSU 1999: 11, sgy. 2008). **Fehér-lapos** és **Nagy Fehér-tó** neveken is ismerik. Vö.: **Fehér-rét, Fehértói-föld, Fehértó-rét.**

Az elnevezést a *Fehér* ~ *Fejér* családnév (1366: *Feyriuanfalua*, RMCsSz.) vagy *fehér* 'hószínű, világos színű' (TESz.) melléknév és *tó* 'állóvíz' (NEMES 2005: 190) földrajzi köznévi alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, az első névrész családnévi eredeztetése esetén birtoklásra, színnévi eredeztetése esetén a tó jellegzetes színére utalhat.

Fehértói-föld 'legelő a Fehér-tó közelében' 1817: *Fehértói-föld* (Varga 2002: 697). **Fehér-rét** néven is ismerik. Vö.: **Fehér-lapos, Fehér-tó, Fehértó-rét.**

Az elnevezést a *Fehér-tó* helynév *-i* melléknévképzős alakja és a *föld* 'megművelt mezőgazdasági terület' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a terület pontos elhelyezkedésére utal.

Fehértó-rét 'nagy kiterjedésű nádas valószínűleg a Fehér-tó közelében' 1964: *Fehértó rét* (HAIDER 1964: 17), 2008: *Fehértó-rét* (sgy. 2008). Vö.: **Fehér-lapos, Fehér-rét, Fehér-tó, Fehértói-föld.**

Az elnevezés a *Fehér-tó* helynév a *rét* 'sík v. mocsaras stb. terület, kaszáló, legelő, mező' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből, szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, s a nádas pontos elhelyezkedésére utal.

Fekete-rét 'nádas vízállás a Kálló, a Hencidai út és a Kis-folyó között' 1864, 1864–66, 1964: *Fekete rét* (nj. 1864, földk. 1864–66, HAIDER 1964: 17), 1999, 2008: *Fekete-rét* (MAZSU 1999: 16, sgy. 2008).

Az elnevezés a *Fekete* családnév (1340: *Feketu*, RMCsSz.) vagy a *fekete* 'a legsötétebb, semleges színű' (TESz.) melléknév és a *rét* 'sík v. mocsaras stb.

terület, kaszáló, legelő, mező' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből szintagmatikus szerkesztéssel jött létre. Színnévi első névrész esetén a vizenyős terület jellemző vízszínére (MAZSU 1999: 16), családnévi eredeztetés esetén birtoklásra utalhatott (HAIDER 1964: 17).

Fekete-szik 'ma már nem lokalizálható hely' 1818: *Fekete-szék* (nj. 1818).

Az elnevezés a *Fekete* családnév (1340: *Feketu*, RMCsSz.) vagy a *fekete* 'a legsötétebb, semleges színű' (TESz.) melléknév és a *szék* ~ *szik* 'szikés talaj' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből szintagmatikus szerkesztéssel jött létre. Az első névrész családnévi eredeztetése esetén birtoklásra, színnévi eredeztetése esetén a terület jellemző színére utalhat.

Felső-járás 'a Szőlőskert egy része' 2008: *Felső-járás* (sgy. 2008). Vö.: **Alsó-járás.**

Az elnevezés a *felső* 'magasabban fekvő' (TESz.) melléknévből és a *járás* 'szőlőtáblák között vezető ösvény' (NEMES 2005: 101) földrajzi köznévből keletkezett szintagmatikus szerkesztéssel, és az *Alsó-járás* nevű helyhez viszonyított helyzetére utal. Első névrésze az *Alsó-járás* helynév első névrészével áll korrelatív viszonyban.

Fél-halom 'szántóföld a Canabeta mellett' 1818: *Félhalom* (kat. 1818). **Félhalom-dűlő** néven is ismerik.

Az elnevezést a *fél* 'valaminek egy része' (TESz.) képzetlen melléknév és a *halom* 'alacsonyabb domb, rakás' (TESz.) földrajzi köznévi alkotja. Kialakulhatott szintagmatikus szerkesztéssel vagy a *Félhalom-dűlő* helynévből a második névrész ellipszisével. Neve a terület alakjára utalhatott.

Félhalom-dűlő 'szántóföld a Canabeta mellett' é. n.: *Félhalom dűlő* (nj. é. n.). **Fél-halom** néven is ismerték.

Az elnevezést a *fél* 'valaminek egy része' (TESz.) képzetlen melléknév, a *halom* 'alacsonyabb domb, rakás' (TESz.) és a *dűlő* 'meghatározott nagyságú szántóföld, határrész' (TESz.) földrajzi köznévi alkotja. Kialakulhatott szintagmatikus szerkesztéssel vagy a *Fél-*

halom helynév kiegészülésével. Neve a terület alakjára utalhatott.

Fennföld 'a Kecseőr nevű domb közelében' 1999, 2008: *Fenföld* (MAZSU 1999: 4, sgy. 2008).

Az elnevezést a *fenn* 'magasan' (TESz.) képzetlen melléknév és a népies *főd* ~ *föld* 'megművelt mezőgazdasági terület' (TESz.) földrajzi köznévként alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és valószínűleg az *Aljföld* nevű határrészhez viszonyított helyzetére utal.

Fényes-tó 'tó az Égett-rét közelében' é. n.: *Fényestó* (kat. é. n.), 1818, 1864–66, 1964: *Fényes tó* (nj. 1818, földk. 1864–66, HAIDER 1964: 17), 2008: *Fényes-tó* (sgy. 2008). Vö.: **Fényestó-láp**, **Fényestói-lapos**, **Fényes-zug**.

Az elnevezést a *fény* 'csillogás, ragyogás' (TESz.) köznévként alkotja és a *tó* 'állóvíz' (NEMES 2005: 190) földrajzi köznévként alkotja, szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett. Valószínűleg azért hívják így, mert sík, növényzet nélküli tó volt, amelyen a napfény megmegcsillan (HAIDER 1964: 17).

Fényestó-láp 'láp a Fényes-tó helyén' 1964: *Fényestó láp* (HAIDER 1964: 17), 2008: *Fényestó-láp* (sgy. 2008). Vö.: **Fényes-tó**, **Fényestói-lapos**, **Fényes-zug**.

Az elnevezés a *Fényes-tó* helynév *láp* 'sekély, vízi növényzettel belepített állóvíz, mocsár' (TESz.) földrajzi köznévként történt kiegészülésével jött létre, és a terület pontos elhelyezkedésére utal.

Fényestói-lapos 'szántó a Fényes-tó partján' 1832: *Fényestói-lapos* (VARGA 2002: 697). **Jeges** néven is ismerik. Vö.: **Fényes-tó**, **Fényestó-láp**, **Fényes-zug**.

Az elnevezést a *Fényes-tó* helynév *-i* melléknévképzős alakja és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévként alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredménye, és a terület pontos elhelyezkedésére utal.

Fényestó-zug 'határrész a Fényes-tó mellett' é. n.: *Fényestó zug* (kat. é. n.).

Fényes-zug néven is ismerik. Vö.: **Fényes-tó**, **Fényestó-láp**.

Az elnevezést a *Fényes-tó* helynév és a *zug* 'félreeső, eldugott hely' (TESz.) földrajzi köznévként alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként született, és a terület pontos elhelyezkedésére utal.

Fényes-zug 'határrész a Fényes-tó mellett' é. n.: *Fényes zug* (nj. é. n.), 2008: *Fényes-zug* (sgy. 2008). **Fényestó-zug** néven is ismerték. Vö.: **Fényes-tó**, **Fényestó-láp**.

Az elnevezés a *Fényestó-zug* helynévből az első névrész *tó* névelemének redukciójával jött létre.

Fényi-erdő 'kis erdő a Vonal út és a Pós tava között' 1999, 2008: *Fényi-erdő* (MAZSU 1999: 10, sgy. 2008).

Az elnevezést a *Fényi* családnév (1446: *Feny*, RMCsSz.) és az *erdő* 'fáknak (vadon) együtt élő és a köztük levő más növényekkel egységes tenyészetet alkotó tömege' (NEMES 2005: 56) földrajzi köznévként alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és birtoklásra utal (MAZSU 1999: 10).

Folyás 'szántóföld a Hosszúpályi határban' é. n. 1911: *Folyás* (kat. é. n., kat. 1911). **Folyás-dűlő** néven is ismerik. Vö.: **Folyás-híd**.

Az elnevezés a *folyás* 'vízfolyás' (NEMES 2005: 67) földrajzi könévből jelentéshasadással jött létre a hely fajtájára utalva.

Folyás-dűlő 'szántóföld a Hosszúpályi határban' 1964: *Folyás dűlő* (HAIDER 1964: 17), 2008: *Folyás-dűlő* (sgy. 2008). **Folyás** néven is ismerik. Vö.: **Folyás-híd**.

Az elnevezés a *Folyás* helynévnek a *dűlő* 'meghatározott nagyságú szántóföld, határrész' (TESz.) földrajzi könévként történt kiegészülésével jött létre.

Folyás-híd 'ez a híd vezet a Bosszantóhoz' 1964, 2008: *Folyáshíd* (HAIDER 1964: 17, sgy. 2008). Vö.: **Folyás**, **Folyás-dűlő**.

Az elnevezést a *Folyás* helynév és a *híd* 'valamely útnak, folyó stb. feletti áthaladását biztosító műszaki építmény'

(TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a *Folyás* közelségére utal.

Fóti-Meggyes 'a Fehér-tó Korhány felé eső része' 1844: *Fóti-Meggyes* (Varga 2002: 698).

Az elnevezést talán a *Fóti* családnév (1574: *Fothy*, RMCsSz.) és a *meggyes* 'meggyfával betelepített hely' (NEMES 2005: 141) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és birtoklásra utalhat.

Földhordó-hely 'domb a Bagosi határban' 1864–66: *Földhordó hely* (földk. 1864–66), 2008: *Földhordó-hely* (sgy. 2008).

Az elnevezés a *földhordó* szóösszetétel és a *hely* 'kisebb földterület' (TESz.) földrajzi köznévi összekapcsolásával, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a hely funkciójára utal.

Füzes 'nádas rét a Sóstói út, a Kálló és a Kis-folyó között' 1999, 2008: *Füzes* (MAZSU 1999: 12, sgy. 2008). **Füzes-rét** néven is ismerik. Vö.: **Füzes-domb**, **Füzes-dűlő**.

Az elnevezés a *Füzes-rét* helynévből a második névrész ellipszisével jöhetett létre.

Füzes-domb 'domb a Füzes nevű réten' 2008: *Füzes-domb* (sgy. 2008). Vö.: **Füzes**, **Füzes-dűlő**.

Az elnevezést a *Füzes* helynév és a *domb* 'természetes földkiemelkedés, kupac' (TESz.) földrajzi köznévi alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és a terület pontos elhelyezkedésére utal.

Füzes-dűlő 'határrész a Füzes közelében' 2008: *Füzes-dűlő* (sgy. 2008). Vö.: **Füzes**, **Füzes-domb**.

Az elnevezést a *Füzes* helynév és a *dűlő* 'meghatározott nagyságú szántóföld, határrész' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja, szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és a terület pontos elhelyezkedésére utal.

Füzes-rét 'nádas rét a Sóstói út, a Kálló és a Kis-folyó között' 1964: *Füzes rét*

(HAIDER 1964: 17). **Füzes** néven is ismerik.

Az elnevezést a *fűz* 'nedves helyen növő, barkás virágzatú hajlékony vesszőjű fa vagy bokor' (TESz.) növénynév –s melléknévképzős alakja és a *rét* 'sík v. mocsaras stb. terület, kaszáló, legelő, mező' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a terület jellemző növényzetére utal (MAZSU 1999: 12).

Gáborjáni híd 'a Gáborjáni út hídja' 1999, 2008: *Gáborjáni híd* (MAZSU 1999: 4, sgy. 2008). Vö.: **Gáborjáni út**.

Az elnevezést a *Gáborján* településnév –i melléknévképzős alakja és a *híd* 'valamely útnak, folyó stb. feletti áthaladását biztosító műszaki építmény' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és a híd pontos elhelyezkedésére utal.

Gáborjáni út 'Gáborján felé vezető út' é. n., 1864–66, 2008: *Gáborjáni út* (nj. é.n, földk. 1864–66, sgy. 2008). Vö.: **Gáborjáni híd**.

Az elnevezést a *Gáborján* településnév –i melléknévképzős alakja és az *út* 'közlekedés számára létesített sáv, útvonal' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és az út irányára utal.

Gál(l) laposa 'ma már nem lokalizálható hely' 1818: *Gál laposa* (nj. 1818). **Gáll György-laposa** néven is ismerték.

Az elnevezés a *Gál(l)* családnév (1428: *Gal*, RMCsSz.) és a *lapos* 'vízenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévi –a birtokos személyjeles alakjának összetételével, szintagmatikus szerkesztéssel jött létre birtoklásra utalva.

Gáll György laposa 'ma már nem lokalizálható hely' 1864: *Gáll György laposa* (nj. 1864). **Gál(l) laposa** néven is ismerték.

Az elnevezés a *Gál laposa* helynévből a *György* személynévvel történt bővüléssel jött létre.

Galuskás-halom 'domb a Szőlőskert utcán' 1999, 2008: *Galuskás-halom* (MAZSU 1999: 6, sgy. 2008).

Az elnevezést a *galuska* főnév –s melléknévképzős alakja és a *halom* 'alacsonyabb domb, rakás' (TESz.) földrajzi köznévi alkotja, szintagmatikus szerkesztéssel jött létre. Neve itt történt eseményre utal, talán onnan származik, hogy a pásztorok feleségei ide hordták ki az ebédet (galuskát) (MAZSU 1999: 6). Ma már be van építve.

Gánás 'az Új-szőlőskert Ny-i része' 2002: *Gánás* (Varga 2002: 698).

Az elnevezés lexikai felépítése, így etimológiája ismeretlen.

Gát-köz 'a régi vízimalom előtti kaszáló' 1840: *Gát-köz* (Varga 2002: 698).

Az elnevezést a *gát* 'folyóvíz útjába állított mesterséges akadály' (TESz.) és a *köz* 'dolgokat egymástól elválasztó terület' (TESz.) földrajzi köznevek összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a terület pontos elhelyezkedésére utal.

Gémes 'a Búzás-tó déli, sekélyebb vizű része' 1999, 2008: *Gémes* (MAZSU 1999: 7, sgy. 2008). **Gémes-tó**, **Kistanyasi-szik** és **Kerek-fenék** néven is ismerik. Vö.: **Gémes-lapos**, **Gémes-rét**.

Az elnevezés a *Gémes-tó* helynév második névrészének ellipszisével jött létre.

Gémes-kút 'a Gémes-laposnál lévő itatókút' 1964: *Gémes kút* (HAIDER 1964: 17), 2008: *Gémes-kút* (sgy. 2008). Vö.: **Gémes**, **Gémes-lapos**, **Gémes-rét**, **Gémes-tó**.

Az elnevezést a *Gémes* helynév és a *kút* 'földbe ásott vagy fűrt gödör, amelyből az összegyűlt talajvíz felszínre hozható' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és a kút pontos elhelyezkedésére utal.

Gémes-lapos 'legelő a Gémeshez közel' 1964: *Gémes lapos* (HAIDER 1964: 17), 2008: *Gémes-lapos* (sgy. 2008). Vö.: **Gémes**, **Gémes-kút**, **Gémes-tó**.

Az elnevezést a *Gémes* helynév és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak

alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévi alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és a *Gémes* közelségére utal.

Gémes-rét 'rét a Gémeshez közel' 1964: *Gémes rét* (HAIDER 1964: 17), 2008: *Gémes-rét* (sgy. 2008). Vö.: **Gémes**, **Gémes-lapos**, **Gémes-tó**.

Az elnevezést a *Gémes* helynév és a *rét* 'sík v. mocsaras stb. terület, kaszáló, legelő, mező' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és a *Gémes* közelségére utal.

Gémes-tó 'a Búzás-tó déli, sekélyebb vizű része' 1818: *Gémes tó* (nj. 1818). **Gémes** néven is ismerik. Vö.: **Gémes-lapos**, **Gémes-rét**.

Az elnevezést a *gém* 'a gólyánál kisebb szürke színű gázló madár' (TESz.) állatnév –s melléknévképzős alakja és a *tó* 'állóvíz' (NEMES 2005: 190) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, s a vidék jellemző állatvilágára utal: halban bővelkedő sekély vize miatt a gémeknek és más vízimadaraknak is élelemszerző helye volt (MAZSU 1999: 7).

Gép-telep 'termelőszövetkezeti géptelep' 2002: *Géptelep* (Varga 2002: 698).

Az elnevezést a *gép* főnév és a *telep* 'tároló hely, lerakat' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és a terület funkciójára utal.

Gödrös-hely 'szántóföld a Sándorosnál' 1864–66: *Gödrös hely* (földk. 1864–66). Később **Gödrös-telek** néven ismerik.

Az elnevezést a *gödör* 'mélyedés' (TESz.) főnév –s melléknévképzős származéka és a *hely* 'kisebb földterület' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és a terület állapotára utal. Egy forrás szerint régen falu lehetett a helyén (HAIDER 1964: 18).

Gödrös-telek 'szántóföld a Sándorosnál' 1964: *Gödrös telek* (HAIDER

1964: 18), 2008: *Gödrös-telek* (sgy. 2008). Régen **Gödrös-hely** néven ismerték.

Az elnevezést a *gödör* 'mélyedés' (TESz.) főnév -s melléknévképzős származéka és a *telek* 'építkezésre alkalmas kisebb földtulajdon' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és a terület állapotára utal.

Görbe-lapos 'legelő a Gyopáros dűlőben' 1964: *Görbe lapos* (HAIDER 1964: 18), 1999: *Görbe-lapos* (MAZSU 1999: 7, sgy. 2008). **Görbe-szik** és **Görbe-rét** neveken is ismerték.

Az elnevezés a *görbe* 'az egyenestől különböző, törés nélkül hajló vonal' (TESz.) képzetlen melléknév és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévi összetételéből szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, s a terület alakjára utal (HAIDER 1964: 18).

Görbe-rét 'legelő a Gyopáros dűlőben' 1864–66: *Görbe rét* (földk. 1864–66). Később **Görbe-lapos**, **Görbe-szik** néven ismerték.

Az elnevezés a *görbe* 'az egyenestől különböző, törés nélkül hajló vonal' (TESz.) képzetlen melléknév és a *rét* 'sík v. mocsaras stb. terület, kaszáló, legelő, mező' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, s a terület alakjára utal (HAIDER 1964: 18).

Görbe-szik 'legelő a Gyopáros dűlőben' 1864: *Görbe-szék* (VARGA 2002: 698). **Görbe-lapos** és **Görbe-rét** néven is ismerték.

Az elnevezés a *görbe* 'az egyenestől különböző, törés nélkül hajló vonal' (TESz.) képzetlen melléknév és a *szik* ~ *szik* 'szikés talaj' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, s a terület alakjára utal (HAIDER 1964: 18).

Görög-halom 'a Gyopáros-domb és a Csákó-halom közötti homokdomb' 1999, 2008: *Görög-halom* (MAZSU 1999: 6, sgy. 2008). **Görög-halom-dűlő**, **Görög-lapos** és

Görög laposa neveken is ismerik. Vö.: **Görög-halom teteje**.

Az elnevezés a *Görög-halom-dűlő* helynévből a második névrész ellipszisével jött létre.

Görög-halom-dűlő 'a Gyopáros-domb és a Csákó-halom közötti homokdomb' 1836: *Görög-halom-dűlő* (VARGA 2002: 698). **Görög-halom**, **Görög-lapos** és **Görög laposa** neveken is ismerik. Vö.: **Görög-halom teteje**.

Az elnevezés első névrészét a a *görög* 'görög ember' (TESz.) népnév vagy a *Görög* családnév (1498: *Geregh*, RMCsSz.) és a *halom* 'alacsonyabb domb, rakás' (TESz.) földrajzi köznévi alkotja, ehhez kapcsolódik a *dűlő* 'meghatározott nagyságú szántóföld, határrész' (TESz.) földrajzi köznévi szintagmatikus szerkesztéssel. Birtoklásra utal.

Görög-halom teteje 'szántóföld a Görög-halomnál' 1964: *Görög-halom teteje* (HAIDER 1964: 18). Vö.: **Görög-halom**, **Görög-halom-dűlő**, **Görög-lapos**, **Görög laposa**.

Az elnevezést a *Görög-halom* helynév és a *tető* 'hegynek, épületnek felső része, csúcsa' (TESz.) földrajzi köznévi -je birtokos személyjeles alakjának összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és a szántó pontos elhelyezkedésére utal.

Görög-lapos 'a Gyopáros-domb és a Csákó-halom közötti homokdomb' 2008: *Görög-lapos* (sgy. 2008). **Görög-halom**, **Görög-halom-dűlő** és **Görög laposa** neveken is ismerték. Vö.: **Görög-halom teteje**.

Az elnevezés a *Görög laposa* helynévből a második névrészbéli birtokos személyjel redukciójával jött létre.

Görög laposa 'a Gyopáros-domb és a Csákó-halom közötti homokdomb' 1818: *Görög laposa* (nj. 1818), 1864–66: *Görög lapossa* (földk. 1864–66). **Görög-halom**, **Görög-halom-dűlő** és **Görög-lapos** neveken is ismerik. Vö.: **Görög-halom teteje**.

Az elnevezést a *görög* 'görög ember' (TESz.) népnév vagy a *Görög* családnév

(1498: *Geregh*, RMCsSz.) és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznév –a birtokos személyjeles alakja alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és birtoklásra utal.

Gyopáros 'legelő a Derecske–Sóstó műút és a Kálló között' é. n.: *Gyapáros* (kat. é. n.), 1818: *Gyepáros* (nj. 1818), 1864–66, 1911, 1964: *Gyapáros* (földk. 1864–66, kat. 1911, HAIDER 1964: 18), 2008: *Gyopáros* (sgy. 2008). Vö.: **Gyopáros-halom**, **Gyopárosi-kaszáló**, **Gyopáros környéke**, **Gyopáros-domb**.

Az elnevezés a *gyopár* 'fészkes virágúak családjába tartozó gyomnövény fajta' (TESz.) növénynév –s helynévképzős alakjából morfológiai szerkesztéssel jött létre, és a terület jellemző növényzetére utal.

Gyopáros-domb 'mesterséges homokdomb a Gyopáros közelében' 1999, 2008: *Gyopáros-domb* (MAZSU 1999: 6, sgy. 2008). **Gyopáros-halom** néven is ismerik. Vö.: **Gyopáros**.

Az elnevezést a *Gyopáros* helynév és a *domb* 'természetes földkiemelkedés, kupac' (TESz.) földrajzi köznév alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, s a domb pontos elhelyezkedésére utal.

Gyopáros-halom 'mesterséges homokdomb a Gyopáros közelében' 1999, 2008: *Gyopáros-halom* (MAZSU 1999: 5, sgy. 2008). **Gyopáros-domb** néven is ismerik. Vö.: **Gyopáros**.

Az elnevezést a *Gyopáros* helynév és a *halom* 'alacsonyabb domb, rakás' (TESz.) földrajzi köznév alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, s a domb pontos elhelyezkedésére utal.

Gyopárosi-kaszáló 'kaszáló a Gyopáros közelében' 1864–66: *Gyapárosi kaszáló* (földk. 1864–66). Vö.: **Gyopáros**.

Az elnevezést a *Gyopáros* helynév –i melléknévképzős alakja és a *kaszáló* 'rét' (TESz.) földrajzi köznév alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és a hely pontos elhelyezkedésére utal.

Gyopáros környéke 'a Gyopáros melletti terület' 1818: *Gyepáros környéke* (nj. 1818). Vö.: **Gyopáros**.

Az elnevezést a *Gyopáros* helynév és a *környék* 'valamit körülvevő terület, vidék' (TESz.) földrajzi köznév –e birtokos személyjeles alakja alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a terület pontos elhelyezkedésére utal.

Hajnal-kút 'kút a Derecskei és Bagosi út között' 1964: *Hajnal kút* (HAIDER 1964: 18), 1999, 2008: *Hajnal-kút* (MAZSU 1999: 3, sgy. 2008). Vö.: **Hajnal-kúti-föld**.

Az elnevezés a *Hajnal* családnév (1380: *Haynal*, RMCsSz.) és a *kút* 'földbe ásott vagy fúrt gödör, amelyből az összegyűlt talajvíz felszínre hozható' (TESz.) földrajzi köznév összetételéből szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és birtoklásra utal.

Hajnal-kúti-föld 'hely a Hajnal-kút közelében' 1829: *Hajnal-kúti-föld* (VARGA 2002: 699). Vö.: **Hajnal-kút**.

Az elnevezés a *Hajnal-kút* helynév –i melléknévképzős alakja és a *föld* 'megművelt mezőgazdasági terület' (TESz.) földrajzi köznév összetételével szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre. A terület pontos elhelyezkedésére utal.

Halas-tó 'nádas rét a Gáborjáni út, a Kálló és a Péterszegi határ között' 1818, 1964: *Halas tó* (nj. 1818, HAIDER 1964: 18), 1999: *Halastó* (MAZSU 1999:13), 2008: *Halas-tó* (sgy. 2008). Vö.: **Halastó-járás**, **Halastó-kút**, **Halastó-rét**.

Az elnevezést a *hal* állatnév –s melléknévképzős alakja és a *tó* 'állóvíz' (NEMES 2005: 190) földrajzi köznév összetétele alkotja, szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett. Eredetileg *tó* neve, amely metonimikusan — az ezen a helyen kialakult — rét neve lett. Az elnevezés a terület pontos elhelyezkedésére utal.

Halastó-járás 'ma már nem lokalizálható hely' 1855: *Halastó-járás* (VARGA 2002: 699).

Az elnevezést a *Halas-tó* helynév és a *járás* 'út' (NEMES 2005: 101) földrajzi

köznév összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és a terület pontos elhelyezkedésére utal.

Halastó-kút 'kút a Halas-tó közelében' 1964: *Halastó kút* (HAIDER 1964: 18), 2008: *Halastó-kút* (sgy. 2008). Vö.: **Halas-tó, Halastó-járás, Halastó-rét.**

Az elnevezés a *Halas-tó* helynév és a *kút* 'földbe ásott vagy fűrt gödör, amelyből az összegyűlt talajvíz felszínre hozható' (TESz.) földrajzi köznév összetételéből, szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és a kút pontos elhelyezkedésére utal.

Halastó-rét 'rét a Halas-tó közelében' 1964: *Halastó rét* (HAIDER 1964: 18), 2008: *Halastó-rét* (sgy. 2008). Vö.: **Halas-tó, Halastó-járás, Halastó-kút.**

Az elnevezés a *Halas-tó* helynév és a *rét* 'sík vagy mocsaras terület, kaszáló, legelő, mező' (TESz.) földrajzi köznév összetételével, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a rét pontos elhelyezkedésére utal.

Hancsokos 'a Halas-tó előtti szikes időszakos vízállás' 1999, 2008: *Hancsokos* (MAZSU 1999: 13, sgy. 2008).

Az elnevezés a *hancsok* ~ *hancsik* 'dombocska, kis földkupac' (TESz.) főnév –s helynévképzős származéka, morfológiai szerkesztés eredménye. Neve állapotára utal: a falubeliek szerint azért hívták így, mert víz borította és csak kövekről kövekre lehetett lépkedni, ezeket hívták hancsokoknak (sgy.).

Hang(y)ás 'szántóföld a Kálló és a Bánom-árok között' 1964, 1999, 2008: *Hangyás* (HAIDER 1964: 18, MAZSU 1999: 12, sgy. 2008). Vö.: **Kis-Hang(y)ás, Nagy-Hang(y)ás.**

Az elnevezés valószínűleg a *hanga* 'egy fajta növényfajta, amelynek fajai többnyire törpecserjék' (TESz.) növénynév –s helynévképzős alakjából morfológiai szerkesztéssel keletkezett, s a terület növényzetére utalt. Később a népetimológia hozhatta létre a *Hangyás* alakot. A '70-es évekig halastó volt (MAZSU 1999: 12).

Hang(y)ás-part 'szántó a Bagosi határnál' 2002: *Hangás-part* (VARGA 2002: 699).

Az elnevezést a *Hang(y)ás* helynév és a *part* 'az álló vagy folyóvíz partja' (NEMES 2005: 159) földrajzi köznév összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és a terület pontos elhelyezkedésére utal.

Hármas-határ 'Hencida, Esztár, Konyár határa' 1964: *Hármashatár* (HAIDER 1964: 18).

Az elnevezést a *három* számnév –s melléknévképzős alakja és a *határ* 'valamely terület szélső része, beépítetlen, rendszerint gazdaságilag megművelt környéke' (TESz.) földrajzi köznév alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, s a terület pontos elhelyezkedésére utal.

Hármashatár-hegy 'a Suba-kúttól DNy-ra a falu határát jelölő domb' 2002: *Hármashatárhegy* (VARGA 2002: 699). **Határ-domb** és **Határ-halom** neveken is ismerik. Vö.: **Hármas-határ.**

Az elnevezést a *Hármas-határ* helynév és a *hegy* 'rakás, halom' (TESz.) földrajzi köznév összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, s a terület elhelyezkedésére utal.

Hármas-róna 'a falu ÉK-i szélén fekvő szikes agyagos tó, később agyagbánya' 1999, 2008: *Hármas-róna* (MAZSU 1999: 5, sgy. 2008).

Az elnevezést a *három* számnév –s melléknévképzős alakja és a *róna* 'síkság' (TESz.) földrajzi köznév összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, s a terület elhelyezkedésére utal.

Határbéli-szik 'ma már nem lokalizálható hely' 1818: *Határbéli szék* (nj. 1818).

Az elnevezést a *határbéli* névutós szerkezet és a *szék* ~ *szik* 'szikes talaj' (TESz.) földrajzi köznév összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a terület pontos elhelyezkedésére utal.

Határ-domb 1. 'a Suba-kúttól DNy-ra a falu határát jelölő domb' 1999, 2008: *Határ-domb* (MAZSU 1999: 5, sgy. 2008)

Hármashatár-hegy és **Határ-halom** neveken is ismerik. **2.** 'a konyári–gáborjáni határ mentén fekvő domb' 1964: *Határ domb* (HAIDER 1964: 18), 1999, 2008: *Határ-domb* (MAZSU 1999: 14, sgy. 2008). **Méta** néven is ismerték. Vö.: **Határ-lapos, Határ-rét.**

Az elnevezés a *határ* 'valamely terület szélső része, beépítetlen, rendszerint gazdaságilag megművelt környéke' (TESz.) és a *domb* 'természetes földkiemelkedés, kupac' (TESz.) földrajzi köznév összetételével, szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és a hely pontos elhelyezkedésére utal.

Határ-halom 'a Suba-kúttól DNy-ra a falu határát jelölő domb' 2002: *Határ-halom* (VARGA 2002: 699). **Hármashatár-hegy** és **Határ-domb** neveken is ismerik. Vö.: **Határ-lapos, Határ-rét.**

Az elnevezés a *határ* 'valamely terület szélső része, beépítetlen, rendszerint gazdaságilag megművelt környéke' (TESz.) és a *halom* 'alacsonyabb domb, rakás' (TESz.) földrajzi köznevek összetételével szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és a terület pontos elhelyezkedésére utal.

Határ-lapos 1. 'a konyári–hencidai határ mentén húzódó szikes, nádas vízállások, kaszálók' 1999, 2008: *Határ-lapos* (MAZSU 1999: 15, sgy. 2008) **2.** 'Derecske, Konyár, Tépe határán elterülő sásos, időszakos vízállás' 1964: *Határlapos* (HAIDER 1964: 18), 1999, 2008: *Határ-lapos* (MAZSU 1999: 6, sgy. 2008). Vö.: **Határ-domb, Határ-halom, Határ-rét.**

Az elnevezés a *határ* 'valamely terület szélső része, beépítetlen, rendszerint gazdaságilag megművelt környéke' (TESz.) és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznév összetételével, szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és a terület elhelyezkedésére utal.

Határ-rét 'legelő a Határ-lapos mellett' 1964: *Határ rét* (HAIDER 1964: 18), 2008: *Határ-rét* (sgy. 2008). Vö.: **Határ-lapos.**

Az elnevezés a *határ* 'valamely terület szélső része, beépítetlen, rendszerint gazdaságilag megművelt környéke' (TESz.) és a *rét* 'sík vagy mocsaras terület, kaszáló, legelő, mező' (TESz.) földrajzi köznevek összetételéből szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre. Neve a rét elhelyezkedésére utal.

Házutáni föld 'földterület Konyár–Hajdúbagos–Derecske határa mentén' 1999, 2008: *Házutáni föld* (MAZSU 1999: 3, sgy. 2008).

Az elnevezést a *ház* 'lakóház, épület' (TESz.) főnév, az *után* névutó *-i* melléknévképzős alakja és a *föld* 'megművelt mezőgazdasági terület' (TESz.) földrajzi köznév összetétele alkotja, szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, s a hely lakott területen kívüli elhelyezkedésére utal.

Hegyes-halom 'mesterséges domb Konyár és Gáborján közigazgatási határán, közvetlenül az Angyalos mellett' 1999, 2008: *Hegyes-halom* (MAZSU 1999: 15, sgy. 2008). **Hegyeshalom-domb** néven is ismerik.

Az elnevezés valószínűleg a *Hegyeshalom-domb* helynév második névrészenek ellipszisével jött létre. Ugyanakkor a datálástól függetlenül sem zárhatjuk ki biztosan a *hegyes* melléknév és a *halom* 'alacsonyabb domb, rakás' (TESz.) földrajzi köznévből szintagmatikus szerkesztéssel való névalakulás lehetőségét sem.

Hegyeshalom-domb 'mesterséges domb Konyár és Gáborján közigazgatási határán, közvetlenül az Angyalos mellett' 1964: *Hegyeshalom domb* (HAIDER 1964: 18). **Hegyes-halom** néven is ismerik.

Az elnevezés első névrészt a *hegyes* melléknév és a *halom* 'alacsonyabb domb, rakás' (TESz.) földrajzi köznév alkotja, amelyhez a második névrészben a *domb* 'természetes földkiemelkedés, kupac' (TESz.) földrajzi köznév kapcsolódik. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a domb alakjára utal. Ugyanakkor a datálástól függetlenül sem zárhatjuk ki biztosan a *Hegyes-halom*

helynévből kiegészüléssel való névalakulás lehetőségét.

Hegyes-határ 'ma már nem lokalizálható hely' 1864–66: *Hegyes határ* (földk. 1864–66). Vö.: **Hegyes-határ kaszáló**.

Az elnevezést a *hegyes* melléknév és a *határ* 'valamely terület szélső része, beépítetlen, rendszerint gazdaságilag megművelt környéke' (TESz.) földrajzi köznévi alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és valószínűleg a terület alakjára utal.

Hegyes-határ kaszáló 'ma már nem lokalizálható hely' 1864–66: *Hegyes határ kaszáló* (földk. 1864–66). Vö.: **Hegyes-határ**.

Az elnevezés a *Hegyes-határ* helynév és a *kaszáló* 'rét' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a hely pontos elhelyezkedésére utal.

Hencidai-határ 'Konyár és Hencida közötti terület' 1999, 2008: *Hencidai-határ* (MAZSU 1999: 15, sgy. 2008).

Az elnevezést a *Hencida* helynév –i melléknévképzős alakja és a *határ* 'valamely terület szélső része, beépítetlen, rendszerint gazdaságilag megművelt környéke' (TESz.) földrajzi köznévi alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a terület pontos elhelyezkedésére utal.

Hencidai-híd 'a Hencidai út hídja' 1999: *Hencidai híd* (MAZSU 1999: 4, sgy. 2008).

Az elnevezést a *Hencida* helynév –i melléknévképzős alakja és a *híd* 'valamely útnak, folyó stb. feletti áthaladását biztosító műszaki építmény' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a híd elhelyezkedésére utal.

Hencidai országút 'Konyártól Hencida felé vezető nagy jelentőségű út' 1864–66: *Hencidai országút* (földk. 1864–66). Később **Hencidai út** néven is ismerik.

Az elnevezést a *Hencida* helynév –i melléknévképzős alakja és az *országút* 'nagyobb távolságra vezető, fő közlekedési

út' (TESz.) összetett földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és az út irányára utal.

Hencidai út 'Konyártól Hencida felé vezető nagy jelentőségű út' é. n. 2008: *Hencidai út* (nj. é.n, sgy. 2008). Régen **Hencidai országút** néven ismerték.

Az elnevezés a *Hencidai országút* helynévből a második névrész első névelemének redukciójával jött létre, és az út irányára utal.

Herceg-rét 'nadas, sásas rét a Kálló, a Hencidai út és a Kis-folyó között' 1864–66: *Herzeg rét* (földk. 1864–66), 1999, 2008: *Herceg-rét* (MAZSU 1999: 16, sgy. 2008).

Az elnevezés a *Herceg* családnév (1396: *Herchegh*, RMCsSz.) és a *rét* 'sík vagy mocsaras terület, kaszáló, legelő, mező' (TESz.) földrajzi köznévi összetételével, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és birtoklásra utal (MAZSU 1999: 16).

Herdé hídja 'régii híd az Alföldhöz közel' 2002: *Herdé-hídja* (VARGA 2002: 700).

Az elnevezést az ismeretlen eredetű *Herdé* talán családnév és a *híd* 'valamely útnak, folyó stb. feletti áthaladását biztosító műszaki építmény' (TESz.) földrajzi köznévi –ja birtokos személyjeles alakja alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, motivációja ismeretlen.

Híd 'ismeretlen fekvésű híd' é. n.: *Híd* (nj. é. n.).

Az elnevezés a *híd* 'valamely útnak, folyó stb. feletti áthaladását biztosító műszaki építmény' (TESz.) földrajzi köznévből jelentéshasadással keletkezett.

Hídvégesi híd 'híd a Bagosi út és a Kálló között' 1999, 2008: *Hídvégesi híd* (MAZSU 1999: 4, sgy. 2008). Vö.: **Hídvégesi kút**.

Az elnevezést a *hídvégesi* melléknév és a *híd* 'valamely útnak, folyó stb. feletti áthaladását biztosító műszaki építmény' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztés

eredményeként jött létre, és a híd elhelyezkedésére utal. Régen fahíd volt, amely a II. világháborúban egy orosz tank alatt leszakadt (MAZSU 1999: 4).

Hídvégesi kút 'kút a Bagosi út és Kálló között' 2008: *Hídvégesi kút* (sgy. 2008). Vö.: **Hídvégesi híd**.

Az elnevezést a *hídvégesi* melléknév és a *kút* 'földbe ásott vagy fúrt gödör, amelyből az összegyűlt talajvíz felszínre hozható' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és a kút pontos elhelyezkedésére utal.

Holt-Kálló 'ma kaszáló a Kálló mellett' 1964: *Holt Kálló* (HAIDER 1964: 19), 2008: *Holt-Kálló* (sgy. 2008).

Az elnevezés eredeti víznévként a *holt* 'megállott vízű, megrekedt folyóág' (TESz.) melléknév és a *Kálló* víznév összetételéből keletkezett szintagmatikus szerkesztés eredményeként. Ez vált metonimikusan a víz melletti kaszáló nevévé annak pontos elhelyezkedésére utalva.

Homok-dűlő 'gyümölcsös a Bagosi-határnál' 1828: *Homok-dűlő* (VARGA 2002: 700). Vö.: **Homok-gödör**.

Az elnevezés a *homok* anyagnév és a *dűlő* 'meghatározott nagyságú szántóföld, határrész' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből szintagmatikus szerkesztéssel jött létre a terület jellemző anyagára utalva.

Homok-gödör 'ma már nem lokalizálható hely' 1864–66: *Homok gödör* (földk. 1864–66). Vö.: **Homok-dűlő**.

Az elnevezés a *homok* anyagnév és a *gödör* 'mélyedés, völgy' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a terület jellemző anyagára utal.

Homos 'a Láp és a Kis-folyó között fekvő hely' 1999: *Homos* (MAZSU 1999: 15).

Az elnevezés ismeretlen eredetű. Esetleg a *homokos* vagy a *hamus* melléknév lehet mögötte a terület jellemző anyagára vagy színére utalva.

Horgas 1. 'nádas rét Derecske határában, melyen az Ó-Kálló folyt keresztül' 1818, 1999: *Horgas* (nj. 1818, MAZSU 1999: 5). **Horgas-rét** néven is ismerték. **2.** 'nádas, sásas rét a Kálló, a Hencidai út, és a Kis-folyó között' 1999, 2008: *Horgas* (MAZSU 1999: 15, sgy. 2008).

Az elnevezés a *horog* 'horgászó eszköz, kampó' (TESz.) főnév –s helynévképzős származékából morfematikus szerkesztéssel jött létre, s a terület alakjára utal (HAIDER 1964: 19).

Horgas-rét 'nádas rét Derecske határában, melyen az Ó-Kálló folyt keresztül' 1964: *Horgas rét* (HAIDER 1964: 19) 2008: *Horgas-rét* (sgy. 2008). **Horgas** néven is ismerték.

Az elnevezés a *Horgas* helynévnek a *rét* 'sík vagy mocsaras terület, kaszáló, legelő, mező' (TESz.) földrajzi köznévvvel történt kiegészülésével jött létre.

Hosszú-lapos 'hosszan kanyargó, régi folyómeder, ma kaszáló a Sóstói út, a Kálló és a Kis-folyó között' 1818, 1964: *Hosszú lapos* (nj. 1818, HAIDER 1964: 19), 1999, 2008: *Hosszú-lapos* (MAZSU 1999: 12, sgy. 2008). **Hosszú-lapos-kaszáló** néven is ismerik.

Az elnevezés a *hosszú* 'egy irányban messzire nyúló' (TESz.) melléknév és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévi összetételével, szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és a hely kiterjedésére utal.

Hosszú-lapos-kaszáló 'hosszan kanyargó, régi folyómeder, ma kaszáló a Sóstói út, a Kálló és a Kis-folyó között' 1864–66: *Hosszu lapos kaszáló* (földk. 1864–66). **Hosszú-lapos** néven is ismerik.

Az elnevezés a *Hosszú-lapos* helynévnek a *kaszáló* 'rét' (TESz.) földrajzi köznévvvel történő kiegészülésével jött létre.

Hosszúpályi-Nagy-ér 'vízfolyás Hosszúpályi irányába' é. n.: *Hosszúpályi nagy ér* (kat. é. n.).

Az elnevezést a *Hosszúpályi* helynév –i melléknévképzős származéka — mely az

–i helynévvég miatt egyszerűsödött — a *nagy* 'terjedelmes' (TESz.) melléknév és az *ér* 'patak' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és a vízfolyás irányára utal.

Hosszúpályi út 'Konyárról Hosszúpályi felé vezető út' 1864–66: *Hosszu-Pályi út* (földk. 1864–66), é. n., 2008: *Hosszúpályi út* (nj. é. n., sgy. 2008).

Az elnevezést a *Hosszúpályi* helynév –i melléknévképzős származéka — mely az –i helynévvég miatt egyszerűsödött — és az *út* 'közlekedés számára létesített sáv, útvonal' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és az út irányára utal.

Hosszú-rét 'hosszú, régi folyómeder, ma rét a Hencidai-határban' 1864–66: *Hosszu rét* (földk. 1864–66), 1964: *Hosszú rét* (HAIDER 1964: 19) 1999, 2008: *Hosszú-rét* (MAZSU 1999: 16, sgy. 2008). Vö.: **Hosszúrét-oldal**.

Az elnevezést a *hosszú* 'egy irányban messzire nyúló' (TESz.) melléknév és a *rét* 'sík vagy mocsaras terület, kaszáló, legelő, mező' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a terület kiterjedésére utal.

Hosszúrét-oldal 'ma már nem lokalizálható hely' 1828: *Hosszúrét-oldal* (VARGA 2002: 700). Vö.: **Hosszú-rét**.

Az elnevezést a *Hosszú-rét* helynév és az *oldal* 'térsgének szélső része' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és hely pontos elhelyezkedésére utal.

Járó-sziget 'ma már nem lokalizálható hely' 1833: *Járó-sziget* (VARGA 2002: 700).

Az elnevezés a *járó* 'út, ahonnan valamilyen állat jár, esetleg enyhén lejtő tájrész' (NEMES 2005: 102) és a *sziget* 'vizenyős, berkes területből kiemelkedő száraz rész' (NEMES 2005: 180) földrajzi köznevek összetételéből épül föl. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és a terület fajtájára utal.

Jeges 'szántó a Fényes-tó partján' 1964, 1999, 2008: *Jeges* (HAIDER 1964: 19, MAZSU 1999: 8, sgy. 2008). **Fényestóilapos** néven is ismerik.

Az elnevezés a *jég* anyagnévhez kapcsolt –s helynévképzővel, morfológiai szerkesztés eredményeként jött létre. A hely éghajlati sajátosságára utal: régen a falu jégvermeit innen vágták tele (MAZSU 1999: 8).

Kabalás 'ma már nem lokalizálható hely' 1999: *Kabalás* (MAZSU 1999: 12).

A helynév a *kabala* 'kanca vagy kétágú fa, amelyen az ekét útközben csúsztatják, ekelő' (TESz.) főnév –s helynévképzős származékából morfológiai szerkesztéssel jött létre, és a hely funkciójára utalhatott.

Kádár-domb 'mesterséges domb a Fehér-tó ÉK-i részében' 1999: *Kádár-domb* (MAZSU 1999: 11).

Az elnevezés a *Kádár* családnév (XV. sz.: *cadar*, RMCsSz.) és a *domb* 'természetes földkiemelkedés, kupac' (TESz.) földrajzi köznévi összetételével, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre. Nevének emlékeztető funkciója van: a legenda szerint a tatárjárás idején ide temették el Kádár kapitányt (MAZSU 1999: 11).

Kálló 'folyó a falu K-i oldalán, a Berettyóba torkollik' 1751, 1818, 2008: *Kálló* (kat. 1751, kat. 1818, sgy. 2008). **Kálló-csatorna, Kálló ere, Kálló folyása, Kálló-folyó, Kék-Kálló, Konyári-Kálló, Nagy-ér, Nagy-folyó** neveken is ismerik. Vö.: **Kálló-híd, Kálló laposa, Kálló-oldal**.

Az elnevezés a bizonytalan eredetű *kálló* ~ *káló* névszóból jött létre. Lehet szláv eredetű, de a m. *kálló* 'folyószakasz, ahol a gyapjút feldolgozás előtt áztatják, mossák' (NEMES 2005: 105) fn.-ből való származtatása is figyelembe vehető (vö. FNESz. *Nagykálló*).

Kálló-csatorna 'folyó a falu K-i oldalán, a Berettyóba torkollik' é. n.: *Káló csatorna* (nj. é. n.), 2008: *Kálló-csatorna* (sgy. 2008). **Kálló, Kálló ere, Kálló folyása, Kálló-folyó, Kék-Kálló, Konyári-Kálló, Nagy-ér, Nagy-folyó**

neveken is ismerik. Vö.: **Kálló-híd, Kálló laposa, Kálló-oldal.**

Az elnevezést a *Kálló* víznév és a *csatorna* 'vízvezető árok' (TESz.) földrajzi köznév összetétele alkotja, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre.

Kálló ere 'folyó a falu K-i oldalán, a Berettyóba torkollik' é. n.: *Kálló ere* (kat. é. n.). **Kálló, Kálló-csatorna, Kálló folyása, Kálló-folyó, Kék-Kálló, Konyári-Kálló, Nagy-ér, Nagy-folyó** neveken is ismerik. Vö.: **Kálló-híd, Kálló laposa, Kálló-oldal.**

Az elnevezés a *Kálló* víznévnek az *ér* 'kisebb patak' (TESz.) földrajzi köznév –e birtokos személyjeles származékával történt kiegészülésével jött létre.

Kálló folyása 'folyó a falu K-i oldalán, a Berettyóba torkollik' 1818: *Káló folyása* (nj. 1818). **Kálló, Kálló-csatorna, Kálló ere, Kálló-folyó, Kék-Kálló, Konyári-Kálló, Nagy-ér, Nagy-folyó** neveken is ismerik. Vö.: **Kálló-híd, Kálló laposa, Kálló-oldal.**

Az elnevezés a *Kálló* víznévnek a *folyás* 'vízfolyás' (NEMES 2005: 67) földrajzi köznév –a birtokos személyjeles származékával történt kiegészülésével jött létre.

Kálló-folyó 'folyó a falu K-i oldalán, a Berettyóba torkollik' 1864–66, 1999: *Kálló folyó* (földk. 1864–66, MAZSU 1999: 4), 2008: *Kálló-folyó* (sgy. 2008). **Kálló, Kálló-csatorna, Kálló ere, Kálló folyása, Kék-Kálló, Konyári-Kálló, Nagy-ér, Nagy-folyó** neveken is ismerik. Vö.: **Kálló-híd, Kálló laposa, Kálló-oldal.**

Az elnevezés a *Kálló* víznévnek a *folyó* 'folyóvíz' (TESz.) földrajzi köznévvel történt kiegészülésével jött létre.

Kálló-híd 'híd a Kállón, az Angyalosdűlőben' 1964: *Kálló híd* (HAIDER 1964: 19).

Az elnevezést a *Kálló* víznév és a *hid* 'valamely útnak, folyó stb. feletti áthaladását biztosító műszaki építmény' (TESz.) földrajzi köznév összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a híd pontos

elhelyezkedésére utal. Vö.: **Kálló, Kálló laposa, Kálló-oldal.**

Kálló laposa 'szántóföld a Kálló mellett' 1818: *Káló laposa* (nj. 1818).

Az elnevezés a *Kálló* víznév és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznév –a birtokos személyjeles származékának összetételéből szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre. A hely pontos elhelyezkedésére utal. Vö.: **Kálló, Kálló-híd, Kálló-oldal.**

Kálló-oldal 'szántó a Törvény-domb felé' 1833: *Kálló-oldal* (VARGA 2002: 700). Vö.: **Kálló, Kálló-híd, Kálló laposa.**

Az elnevezést a *Kálló* víznév és *oldal* 'térsgnek szélső része' (TESz.) földrajzi köznév összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és a terület pontos elhelyezkedésére utal.

Kamuti-lapos 'a Fehér-tó vízlevezetésének kiszélesedett, nádas, sásas része' 1999, 2008: *Kamuti-lapos* (MAZSU 1999: 11, sgy. 2008).

Az elnevezés a *Kamuti* családnév (1454: *Kamuthi*, RMCsSz.) és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznév összetételéből szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és birtoklásra utal.

Kánaán 'a Konyári-tag területén jól termő szántóföld' 2002: *Kánaán* (VARGA 2002: 691). **Aljföld** és **Kánaán földje** neveken is ismerik.

Az elnevezés a *Kánaán* helynévből metaforikus névadás eredményeként, vagy a *Kánaán földje* helynévből a második névrész ellipszisével jött létre. Neve talajának minőségére utal: jó földje révén, bőséges termést hozott (VARGA 2002: 691).

Kánaán földje 'a Konyári-tag területén jól termő szántóföld' 2002: *Kánaán földje* (VARGA 2002: 700). **Aljföld** és **Kánaán** neveken is ismerik.

Az elnevezés a *Kánaán* helynév és a *föld* 'megművelt mezőgazdasági terület' (TESz.) földrajzi köznév –je birtokos személyjeles alakjának összetételével,

szintagmatikus szerkesztés eredményeként vagy a *Kánaán* helynévből kiegészüléssel jött létre. Neve talajának minőségére utal: jó földje révén, bőséges termést hozott (VARGA 2002: 691).

Káposzta-föld 'kert volt a mai Kert utca helyén' 1833: *Káposzta-föld* (VARGA 2002: 700).

Az elnevezést a *káposzta* 'a keresztesvirágúak családjába tartozó konyhakerti és takarmánynövény' (TESz.) növénynév és a *föld* 'megművelt mezőgazdasági terület' (TESz.) földrajzi köznévvől alkotja, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a terület jellemző növényzetére utal.

Karóhúzó-domb 'homokdomb közvetlenül a hajdúbagosi határszélén' 1783: *Karóhúzó-domb* (VARGA 2002: 691). **Akasztó-halom, Akasztós-halom** és **Karóhúzó-halom** neveken is ismerik.

Az elnevezés a *karóhúzó* összetétel és a *domb* 'természetes földkiemelkedés, kupac' (TESz.) földrajzi köznévvől szintagmatikus szerkesztéssel jött létre. A szájhagyomány szerint itt húzták nyársba az elítélteket (VARGA 2002: 691).

Karóhúzó-halom 'homokdomb közvetlenül a hajdúbagosi határszélén' 2002: *Karóhúzó-halom* (VARGA 2002: 691). **Akasztó-halom, Akasztós-halom** és **Karóhúzó-domb** neveken is ismerik.

Az elnevezés a *karóhúzó* összetétel és a *halom* 'alacsonyabb domb, rakás' (TESz.) földrajzi köznévvől szintagmatikus szerkesztéssel jött létre. A szájhagyomány szerint itt húzták nyársba az elítélteket (VARGA 2002: 691).

Kaszáló 'ma már nem lokalizálható hely' 1864–66: *Kaszáló* (földk. 1864–66).

Az elnevezés a *kaszáló* 'rét' (TESz.) földrajzi köznévből jelentéshasadással keletkezett, és a hely fajtájára utal.

Katarakta 'a Malom-gát felesleges vizét a Gémesbe levezető vízfolyás, ma legelő' 1864–66, 1999, 2008: *Katarakta* (földk. 1864–66, MAZSU 1999: 7, sgy. 2008). **Katarakta-folyó** néven is ismerik.

Az elnevezés a *katarakta* 'vízfolyás' (MAZSU 1999: 7) szóból metaforikus névadással keletkezett, s a hely fajtájára utal. Egy forrás szerint egy *Kata* nevű ember ásatta, innen kapta nevét (HAIDER 1964: 19).

Katarakta-folyó 'a Malom-gát felesleges vizét a Gémesbe levezető vízfolyás, ma legelő' 1964: *Katarakta folyó* (HAIDER 1964: 19). **Katarakta** néven is ismerik.

Az elnevezés a *Katarakta* helynévnek a *folyó* 'folyóvíz' (TESz.) földrajzi köznévvől történt kiegészülésével jött létre.

Kecskés laposa 'ma már nem lokalizálható hely' 1818: *Kecskés laposa* (nj. 1818).

Az elnevezés a *Kecskés* családnév (1324/1325: *Kechkes*, RMCsSz.) vagy a *kecske* 'a birkával rokon, jól tejlő háziállat' (TESz.) állatnév –s melléknévképzős származéka és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévvől –a birtokos személyjeles alakjának összetételéből szintagmatikus szerkesztéssel jött létre. Családnévi első névrész esetén birtoklásra, állatnévi első névrész esetén a terület jellemző állatvilágára utal.

Kecske-rét 'rét, legelő a Bagosi határban' 1489: *Kecskerét* (VARGA 2002: 701). **Kecskeőr, Kecskeőr-halom, Kecskeőr laposa, Kecskó-laponyag** neveken is ismerik.

Az elnevezés a *kecske* 'a birkával rokon, jól tejlő háziállat' (TESz.) állatnév és a *rét* 'sík vagy mocsaras terület, kaszáló, legelő, mező' (TESz.) földrajzi köznévvől összetételéből szintagmatikus szerkesztés eredményeként született. A terület funkciójára utal: egykor kecskék legelője volt (VARGA 2002: 701).

Kecskeőr 'rét, legelő a Bagosi határban' 1964: *Kecskőr* (HAIDER 1964: 19), 1999, 2008: *Kecskőr* (MAZSU 1999: 4, sgy. 2008), 2002: *Kecskó* (VARGA 2002: 701). **Kecske-rét, Kecskeőr-halom, Kecskeőr laposa, Kecskó-laponyag** neveken is ismerik.

Az elnevezés valószínűleg a *Kecskeőr-halom* helynévből a második névrész ellipszisével jött létre (HAIDER 1964: 19). A *Kecske-rét* és *Kecske-őr* névalak valószínűleg elírás eredménye.

Kecskeőr-halom 'rét, legelő a Bagosi határban' 1830: *Kecskeőr-halom* (HAIDER 1964: 19). **Kecske-rét, Kecske-őr, Kecske-őr laposa, Kecske-őr laponya** neveken is ismerik.

Az elnevezés első névrésze a *kecske* 'a birkával rokon, jól tejlő háziállat' (TESz.) állatnév, és az *őr* 'valamire vagy valakire vigyázó személy' (TESz.) foglalkozásnév, ehhez kapcsolódik a *halom* 'alacsonyabb domb, rakás' (TESz.) földrajzi köznévi. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, a terület funkciójára utalva (VARGA 2002: 701).

Kecske-őr laposa 'rét, legelő a Bagosi határban' 1818: *Kecske-őr-laposa* (VARGA 2002: 701). **Kecske-rét, Kecske-őr, Kecske-őr-halom, Kecske-őr laponya** neveken is ismerik.

Az elnevezés első névrésze a *kecske* 'a birkával rokon, jól tejlő háziállat' (TESz.) állatnév, és az *őr* 'valamire vagy valakire vigyázó személy' (TESz.) foglalkozásnév, ehhez kapcsolódik a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévi *-a* birtokos személyjeles alakja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, a terület funkciójára utalva (VARGA 2002: 701).

Kecske-őr laponya 'rét, legelő a Bagosi határban' 1831: *Kecske-őr-laponya* (VARGA 2002: 701). **Kecske-rét, Kecske-őr, Kecske-őr-halom, Kecske-őr laponya** neveken is ismerik.

Az elnevezést valószínűleg a *kecske* 'a birkával rokon, jól tejlő háziállat' (TESz.) állatnév és a *laponya* 'a környezeténél alacsonyabban fekvő területből, árterületből, mocsárból kiemelkedő, rendsz. kör alakban szétterülő, enyhén lejtős oldalú, természetes v. mesterséges, lapos domb, es. régi halomsír, kunhalom' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévi összetétele alkotja, szintagmatikus

szerkesztéssel jött létre. A *kecske* névalak talán a *Kecske-őr*- kezdetű nevek hatására történt elírás eredménye lehet.

Kék-Kálló 'folyó a falu K-i oldalán, a Berettyóba torkollik' 1964, 1999: *Kék Kálló* (HAIDER 1964: 19, MAZSU 1999: 4), 2008: *Kék-Kálló* (sgy. 2008). **Kálló, Kállócsatorna, Kálló ere, Kálló folyása, Kálló-folyó, Konyári-Kálló, Nagy-ér, Nagy-folyó** neveken is ismerik.

Az elnevezés a *Kálló* víznév *kék* 'olyan színű, mint a derült ég' (TESz.) jelzői névrésszel történt kiegészülésével jött létre, s a folyóvíz színére utal.

Kenderáztató 'kubikgödör a Derecskei-határnál' 1964, 2008: *Kenderáztató* (HAIDER 1964: 19, sgy. 2008).

Az elnevezés a *kenderáztató* 'kenderáztatásra használt hely főként álló- és folyóvízben' (NEMES 2005: 110) földrajzi köznévből jelentéshasadással keletkezett, s a terület funkciójára utal.

Kender-föld 'szántóföld a Derecskei és a Bagosi út között' 1964, 1999, 2008: *Kenderföld* (HAIDER 1964: 20, MAZSU 1999: 2, sgy. 2008). **Kender-földek** néven is ismerik.

Az elnevezés a *Kender-földek* helynévből a földrajzi köznévi névrész *-k* többes szám jelének redukciójával jött létre.

Kender-földek 'szántóföld a Derecskei és a Bagosi út között' é. n., 1818, 1864–66: *Kender földek* (kat. é. n., nj. 1818, földk. 1864–66). **Kender-föld** néven is ismerik.

Az elnevezés a *kender* 'érdes szeldelt levelű, magasra növő kétlaki rosnövény' (TESz.) növénynév és a *föld* 'megművelt mezőgazdasági terület' (TESz.) földrajzi köznévi *-k* többes számú alakjának összetételével szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre. A terület jellemző növényzetére utal.

Kender-sziget 'kenderföld a Hencidai-határban' é. n.: *Kender Sziget* (kat. é. n.), 1864: *Kender sziget* (nj. 1864), 1964: *Kendersziget* (HAIDER 1964: 20), 2008: *Kender-sziget* (sgy. 2008). Vö.: **Kenderszigeti-kút**.

Az elnevezést a *kender* 'érdes szeldelt levelű, magasra növény kétlaki rosnövény' (TESz.) növénynév és a *sziget* 'vizenyős, berkes területből kiemelkedő száraz rész' (NEMES 2005: 180) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, s a terület jellemző növényzetére utal.

Kenderszigeti-kút 'kút a régi Kenderszigeten' 1964: *Kenderszigeti kút* (HAIDER 1964: 20). Vö.: **Kender-sziget**.

Az elnevezést a *Kender-sziget* helynév –i melléknévképzős alakja és a *kút* 'földbe ásott vagy fűrt gödör, amelyből az összegyűlt talajvíz felszínre hozható' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, s a kút pontos elhelyezkedésére utal.

Kenyér-mező 'a Póstava, a Fehér-tó és a Rác-rét közötti dombos terület' 1999: *Kenyérmező* (MAZSU 1999: 11), 2008: *Kenyér-mező* (sgy. 2008).

Az elnevezés a *kenyér* 'gabonalisztból sült enni való' (TESz.) főnév és a *mező* 'szabad tér, sík terület, legelő' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre. Nevének talán emlékeztető funkciója lehet.

Kerek-fenék 'a Búzás-tó déli, sekélyebb vizű része' 1999: *Kerek-fenék* (MAZSU 1999: 11). **Gémes, Gémes-tó** és **Kistanyasi-szik** néven is ismerik.

Az elnevezés a *kerek* 'kör alakú, körhöz hasonló' (TESz.) melléknév és *fenék* 'valamely tárgynak alsó része' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, s a hely alakjára utal.

Kerek-szik 'szikes terület a Derecskei és Bagosi út között' é. n.: *Kerekszik* (nj. é. n.), 1864–66: *Kerek szék* (földk. 1864–66), 1964: *Kerek szik* (HAIDER 1964: 20), 1999, 2008: *Kerek-szik* (MAZSU 1999: 2, sgy. 2008). Vö.: **Kerekszik-tó**.

Az elnevezés a *kerek* 'kör alakú, körhöz hasonló' (TESz.) melléknév és a *szik* ~ *szék* 'szikes talaj' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből szintagmatikus szerkesztés

eredményeként jött létre, s a hely alakjára utal.

Kerekszik-tó 'sekély vizű, szikes tó a Kerek-szik közepén' 1864: *Kerek szik Tó* (nj. 1864), 1964: *Kerekszik tó* (HAIDER 1964: 20), 2008: *Kerekszik-tó* (sgy. 2008). **Szik-tónak** is nevezik. Vö.: **Kerek-szik**.

Az elnevezést a *Kerek-szik* helynév és a *tó* 'állóvíz' (NEMES 2005: 190) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, s a hely pontos elhelyezkedésére utal.

Kerek-tó 'tó az Ördög árka közelében' é. n.: *Kerek tó* (kat. é. n.).

Az elnevezés a *kerek* 'kör alakú, körhöz hasonló' (TESz.) melléknév és a *tó* 'állóvíz' (NEMES 2005: 190) földrajzi köznévi összetételéből szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, s a tó alakjára utal.

Kert út 'út a Rákóczi és Gáborjáni út között' é. n., 2008: *Kert út* (nj. é. n., sgy. 2008).

Az elnevezés a *kert* 'növény és állatvédelmi szempontból körülkerített terület' (TESz.) és az *út* 'a közlekedés számára létesített sáv, útvonal' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, s az út irányára utal.

Kertalja 'a falut közvetlenül körülfogó terület' 1964: *Kert alja* (HAIDER 1964: 20), 1999, 2008: *Kertalja* (MAZSU 1999: 8, sgy. 2008).

Az elnevezést a *kert* 'növény és állatvédelmi szempontból körülkerített terület' (TESz.) földrajzi köznévi és az *alj* 'mélyen fekvő (terület)' (TESz.) főnév –a birtokos személyjeles alakja alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, s a terület pontos elhelyezkedésére utal.

Kígyós 'a Kálló ártere Szentpéterszeg határában' 1818: *Kígyós* (VARGA 2002: 701). Kígyós-telek néven is ismerik. Vö.: **Kígyós-telek eleje**.

Az elnevezés a *Kígyós* családnév (1453: *Kyyos*, RMCsSz.) vagy a *kígyó* 'hosszú testű végtag nélküli hüllő' (TESz.) állatnév –s helynévképzős alakjából morfematikus

szerkesztéssel vagy a *Kígyós-telek* helynévből a második névrész ellipszisével jött létre. Birtoklásra vagy a terület jellemző állatvilágára utal (VARGA 2002: 701).

Kígyós-telek 'a Kálló ártere Szentpéterszeg határában' 1818, 1864, 1964: *Kígyós telek* (nj. 1818, nj. 1864, HAIDER 1964: 20), 1999, 2008: *Kígyós-telek* (MAZSU 1999: 6, sgy. 2008). **Kígyós** néven is ismerik. Vö.: **Kígyós-telek eleje**.

Az elnevezés a *Kígyós* családnév (1453: *Kyyos*, RMCsSz.) vagy a *kígyó* 'hosszú testű végtag nélküli hüllő' (TESz.) állatnév –s melléknévképzős alakjából és a *telek* 'építkezésre alkalmas kisebb földtulajdon' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből szintagmatikus szerkesztéssel vagy a *Kígyós* helynévből kiegészüléssel jött létre. Az első névrész családnévi eredeztetése esetén birtoklásra, állatnévi eredeztetés esetén a terület jellemző állatvilágára utal (VARGA 2002: 701).

Kígyós-telek eleje 'a Kálló ártere Szentpéterszeg határában' 1818: *Kígyós telek eleje* (nj. 1818). Vö.: **Kígyós, Kígyós-telek**.

Az elnevezés a *Kígyós-telek* helynév és az *eleje* névutó alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, s a hely pontos elhelyezkedésére utal.

Kis-Békarívás 'időszakos vízállás a Vasút, a Szőlőskert, és a Gyopáros-halom között' 1964: *Kisbikarívás* (HAIDER 1964: 25). **Tordai-szik** és **Tordai-szik laposa** néven is ismerik. Vö.: **Békarívás**.

Az elnevezés a *kis* 'nem nagy méretű' (TESz.) melléknév és a *Békarívás* helynév összetételéből szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, s a hely méretére utal.

Kis-Dinnye-lapos 'az Ökör-legelőhöz tartozó mélyedés, sásos vízállás' 1999, 2008: *Kis-Dinnye-lapos* (MAZSU 1999: 6, sgy. 2008). Vö.: **Nagy-Dinnye-lapos**.

Az elnevezést a *kis* 'nem nagy méretű' (TESz.) melléknév, és a *Dinnye-lapos* helynév összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, s a terület méretére utal. Első névrésze

korrelációban áll a *Nagy-Dinnye-lapos* helynév első névrészeivel.

Kis-Konyári-tag 'a Kálló keleti oldalán elterülő, szikes legelő' 1999, 2008: *Kis-Konyári-tag* (MAZSU 1999: 8, sgy. 2008).

Az elnevezést a *kis* 'nem nagy méretű' (TESz.) melléknév és a *Konyári-tag* helynév alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, s a terület méretére utal.

Kis Pál kútja 'kút a Derecske-Sáránd felé lévő kaszálón' 1999: *Kis Pál-kútja* (MAZSU 1999: 3), 2008: *Kis Pál kútja* (sgy. 2008). Vö.: **Kispálkúti-rét**.

Az elnevezést a *Kis Pál* tulajdonnév és a *kút* 'földbe ásott vagy fűrt gödör, amelyből az összegyűlt talajvíz felszínre hozható' (TESz.) földrajzi köznévi –ja birtokos személyjeles alakja alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és birtoklásra utal.

Kispálkúti-rét 'Derecske-Sáránd felé lévő kaszáló' 2002: *Kispálkúti-rét* (VARGA 2002: 702). Vö.: **Kis Pál kútja**.

Az elnevezést a *Kis Pál kútja* helynév –ja birtokos személyjel nélküli, –i melléknévképzős alakja és a *rét* 'sík vagy mocsaras terület, kaszáló, legelő, mező' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, s a terület pontos elhelyezkedésére utal.

Kis-Fehér-tó 'kisebb tó a Sóstói út, a Kálló és a Kis-folyó között' 2008: *Kis Fehér-tó* (sgy. 2008). Vö.: **Fehér-tó, Nagy-Fehér-tó**.

Az elnevezést a *kis* 'nem nagy méretű' (TESz.) és a *Fehér-tó* helynév összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és a tó méretére utal. Az első névrész korrelációban áll a *Nagy-Fehér-tó* helynév első névrészeivel.

Kisfehértói-puszta 'rét a Sándorosnál' é. n.: *Kis Fehértói puszta* (kat. é. n.), 2008: *Kisfehértói-puszta* (sgy. 2008). Vö.: **Kis-Fehér-tó**.

Az elnevezést a *Kis-Fehér-tó* helynév –i melléknévképzős alakja és a *puszta* 'nagy kiterjedésű füves síkság' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus

szerkesztéssel jött létre, s a terület pontos elhelyezkedésére utal.

Kis-folyó 'a Kálló csatornája' 1964, 1999: *Kis folyó* (HAIDER 1964: 21, MAZSU 1999: 15), 2008: *Kis-folyó* (sgy. 2008). Vö.: **Kis-híd**.

Az elnevezést a *kis* 'nem nagy méretű' (TESz.) melléknév és a *folyó* 'folyóvíz' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, s a folyó méretére utal.

Kis-Hang(y)ás 'szántó föld a Gáborjáni úton túl' 1818: *Kis Hangyás* (nj. 1818), 1964: *Kis-Hangás* (HAIDER 1964: 18). Vö.: **Hang(y)ás, Nagy-Hang(y)ás**.

Az elnevezés a *kis* 'nem nagy méretű' (TESz.) melléknév és a *Hang(y)ás* helynév összetételéből szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és a terület méretére utal. Első névrésze korrelációban áll a *Nagy-Hang(y)ás* helynév első névrészeivel.

Kis-híd 'a Kis-folyón átvezető híd' 1964: *Kis híd* (HAIDER 1964: 21), 2008: *Kis-híd* (sgy. 2008). **Vida-gát** néven is ismerik. Vö.: **Kis-folyó**.

Az elnevezést a *kis* 'nem nagy méretű' (TESz.) melléknév és a *híd* 'valamely útnak, folyó stb. feletti áthaladását biztosító műszaki építmény' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, s a híd pontos elhelyezkedésére utal.

Kis-Korhány 'meterséges domb, a Kis-folyó kanyarulatánál' é. n., 1964: *Kiskorhány* (kat. é. n., HAIDER 1964: 21), 1999, 2008: *Kis-Korhány* (MAZSU 1999: 15, sgy. 2008). **Kis-Korhány-halom** és **Pusztakotkodár** néven is ismerik. Vö.: **Nagy-Korhány**.

Az elnevezés a *kis* 'nem nagy méretű' (TESz.) melléknév és a *Korhány* helynév összetételéből szintagmatikus szerkesztés eredményeként, vagy a *Kiskorhány-halom* helynévből a második névrész ellipszisével jött létre, s a terület méretére utal. Az első névrész korrelációban áll a *Nagy-Korhány* helynév első névrészeivel.

Kis-Korhány-halom 'meterséges domb, a Kis-folyó kanyarulatánál' é. n.: *Kiskorhányhalom* (nj. é. n.). **Kis-Korhány** és **Pusztakotkodár** néven is ismerik.

Az elnevezés a *Kis-Korhány* helynévből a *halom* 'alacsonyabb domb, rakás' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből kiegészüléssel jött létre.

Kis-kút 'kút a Gyopáros közelében' 1911: *Kis kút* (kat. 1911).

Az elnevezés a *kis* 'nem nagy méretű' (TESz.) melléknév esetleg a *Kis* családnév (1348: *Kyus*, RMCsSz.) és a *kút* 'földbe ásott vagy fűrt gödör, amelyből az összegyűlt talajvíz felszínre hozható' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre. A kút méretére, esetleg birtoklásra utal.

Kiss István laposa 'ma már nem lokalizálható hely' 1864: *Kiss István lapossa* (nj. 1864).

Az elnevezés a *Kiss István* tulajdonnév és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévi összetételéből, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre birtoklásra utalva.

Kis-Sárándi út 'Sáránd felé vezető dűlő, szántó föld' 1964: *Kissárándi út* (HAIDER 1964: 21), 2008: *Kis-sárándi út* (sgy. 2008).

Az elnevezés a *kis* 'nem nagy méretű' (TESz.) melléknév, a *Sárándi út* helynévből szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és az út irányára utal. A második névrészt a *Sáránd* településnév *-i* melléknévképzős alakja és az *út* 'közlekedés számára létesített sáv, útvonal' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja.

Kis-Sártó-nádas 'ma már nem lokalizálható hely' 1864–66: *Kis Sártó nádas* (földk. 1864–66). Vö.: **Nagy-Sártó-nádas**.

Az elnevezés a *kis* 'nem nagy méretű' (TESz.) melléknév, az önállóan nem adatolható *Sár-tó* helynév és a *nádas* 'náddal benőtt terület' (NEMES 2005: 146)

földrajzi köznévi összetételéből keletkezett szintagmatikus szerkesztéssel, s a terület méretére utal. Az első névrész korrelációban áll a *Nagy-Sártó-nádas* helynév első névrészével.

Kis-tanya 'hely a Sós-tó közelében' 2008: *Kis-tanya* (sgy. 2008).

Az elnevezés a *kis* 'nem nagy méretű' (TESz.) melléknév, és a *tanya* 'a határban lévő kisebb gazdasági település' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és a tanya méretére utal.

Kistanyai-határ 'urasági föld, szántó Konyár Bagos felőli oldalán' 1964: *Kistanyai határ* (HAIDER 1964: 21), 2008: *Kistanyasi-határ* (sgy. 2008). Vö.: **Kis-tanya**.

Az elnevezést a *Kis-tanya* helynév –(s)i melléknévképzős alakja és a *határ* 'valamely terület szélső része, beépítetlen, rendszerint gazdaságilag megművelt környéke' (TESz.) földrajzi köznévi alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a terület pontos elhelyezkedésére utal.

Kistanyasi-szik 'a Búzás-tó déli, sekélyebb vizű része' 1999, 2008: *Kistanyasi-szik* (MAZSU 1999: 11, sgy. 2008). **Gémes, Gémes-tó** és **Kerek-fenék** néven is ismerik. Vö.: **Kis-tanya**.

Az elnevezést a *Kis-tanya* helynév –(s)i melléknévképzős alakja és a *szik* 'szikés talaj' (TESz.) földrajzi köznévi alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a terület pontos elhelyezkedésére utal.

Kis-telek 'urasági föld Konyár Bagos felőli oldalán' 1747: *Kistelek* (HAIDER 1964: 21, HAIDER 1964: 21), 2008: *Kis-telek* (sgy. 2008).

Az elnevezés a *Kis* családnév (1348: *Kyus*, RMCsSz.), esetleg a *kis* 'nem nagy méretű' (TESz.) melléknév és a *telek* 'építkezésre alkalmas kisebb földtulajdon' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből keletkezett szintagmatikus szerkesztéssel. Családnévi első névrész esetén birtoklásra, melléknévi első névrész esetén a terület kiterjedésére utal. Az első névrész

korrelációban áll a *Nagy-telek* helynév első névrészével.

Kis-Zsombékos 'szikés, nádas rét Kis-Korhány közelében' 1818: *Kis Zsombokos* (nj. 1818), 1864: *Kis Sombokos* (nj. 1864), 1864–66: *Kis Zsombékos* (földk. 1864–66), 1964: *Kis Csombokos* (HAIDER 1964: 15), 2008: *Kis-Zsombokos ~ Kis-Csombokos* (sgy. 2008). Vö.: **Nagy-Zsombékos, Zsombékos, Zsombékos-rét**.

Az elnevezés a *kis* 'nem nagy méretű' (TESz.) melléknév és a *Zsombékos* helynév összetételéből szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a terület méretére utal. Az első névrész korrelációban áll a *Nagy-Zsombékos* helynév első névrészével. A *Kis-Csombokos* alak deetimologizáció eredménye.

Koca?- ~ Kósa-rét 'a Kálló és a Gáborjáni út közelében található sásas mélyedés, időszakos vízállás' 1818: *Kotza-rét* (VARGA 2002: 702), 1964: *Kósa rét* (HAIDER 1964: 21), 1999, 2008: *Kósa-rét* (MAZSU 1999: 12, sgy. 2008).

Az elnevezés első névrésze a VARGA által közölt magyarázat szerint eredetileg a *kozta ~ koca* állatnév (2002: 702), ehhez szintagmatikus szerkesztéssel kapcsolódott a *rét* 'sík v. mocsaras stb. terület, kaszáló, legelő, mező' (TESz.) földrajzi köznévi. Egykori sertés legelőt feltételez e helyen, mely aztán funkcióját elveszítve népetimológia útján kapta mai, *kósa* alakját.

Kocoga 'a Sóstói út, a Kálló és a Kis-folyó közötti legelő szikes, vízállásos széle' 1999, 2008: *Kocoga* (MAZSU 1999: 10, sgy. 2008). **Kocoga-dűlő** és **Kocogalapos** néven is ismerik. Vö.: **Kocogoldal**.

Az elnevezés a *kocog* 'döcög' (MAZSU 1999: 10) ige –a főnévképzős származékából morfológiai szerkesztéssel, vagy a *Kocoga-dűlő* névből a második névrész ellipszisével jött létre.

Kocoga-dűlő 'a Sóstói út, a Kálló és a Kis-folyó közötti legelő szikes, vízállásos széle' 1999: *Kocoga dűlő* (HAIDER 1964: 21), 2008: *Kocoga-dűlő* (sgy. 2008).

Kocoga és Kocoga-lapos néven is ismerik. Vö.: **Kocoga-oldal**.

Az elnevezés a *kocog* 'döcög' (MAZSU 1999: 10) ige *-a* főnévképzős alakjából és a *dülő* 'meghatározott nagyságú szántóföld, határrész' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből szintagmatikus szerkesztéssel, vagy a *Kocoga* névből kiegészüléssel jött létre. A terület állapotára utal: tehének lábnyomai kocogóssá tették rajta a közlekedést (MAZSU 1999: 10).

Kocoga-lapos 'a Sóstói út, a Kálló és a Kis-folyó közötti legelő szikes, vízállásos szélé' 2008: *Kocoga-lapos* (sgy. 2008). **Kocoga és Kocoga-dülő** néven is ismerik. Vö.: **Kocoga-oldal**.

Az elnevezés a *Kocoga* helynévnek a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévvvel történt kiegészülésével jött létre.

Kocoga-oldal 'útszakasz a Bosszantótól a Sándoros felé' 2002: *Kocoga-oldal* (VARGA 2002: 702). Vö.: **Kocoga, Kocoga-dülő, Kocoga-lapos**.

Az elnevezés a *Kocoga* helynév és az *oldal* 'térsgének szélső része' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett a terület pontos elhelyezkedésére utalva.

Kócsik-lapos 'mély fekvésű, szikes, nádas rét, természetvédelmi terület a Sóstói út, Kálló és Kis-folyó között' 1999, 2008: *Kócsik-lapos* (MAZSU 1999: 11, sgy. 2008).

Az elnevezést a *Kócsik* feltehetően családnév és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és birtoklásra utalhat.

Konyári-határ 'a Konyárt körülvevő terület' 2008: *Konyári-határ* (sgy. 2008).

Az elnevezést a *Konyár* településnév *-i* melléknévképzős alakja és a *határ* 'valamely terület szélső része, beépítetlen, rendszerint gazdaságilag megművelt környéke' (TESz.) földrajzi köznévi

alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és a terület pontos elhelyezkedésére utal.

Konyári-Kálló 'folyó a falu K-i oldalán, a Berettyóba torkollik' 1999: *Konyári Kálló* (MAZSU 1999: 4), 2008: *Konyári-Kálló* (sgy. 2008). **Kálló, Kálló-csatorna, Kálló ere, Kálló folyása, Kálló-folyó, Kék-Kálló, Nagy-ér, Nagy-folyó** neveken is ismerik.

Az elnevezés a *Konyár* helynév *-i* melléknévképzős alakjának és a *Kálló* víznévnek az összetételével, szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és a folyó pontos elhelyezkedésére utal.

Konyári-tag 'szántóföld a Folyás-dülőben a Bagosi út és a Kálló között' 1964: *Konyári tag* (HAIDER 1964: 21), 1999, 2008: *Konyári-tag* (MAZSU 1999: 4, sgy. 2008).

Az elnevezést a *Konyár* helynév *-i* melléknévképzős alakja és a *tag* 'földterület egy darabja' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, s a hely pontos elhelyezkedésére utal.

Konyári-tagi fahíd '1945 előtt fából készült híd a Konyári-tag területén' 2008: *Konyári-tagi fahíd* (sgy. 2008). Vö.: **Konyári-tagi kőhíd**.

Az elnevezést a *Konyári-tag* helynév *-i* melléknévképzős származéka és a *fahíd* 'valamely útnak, folyó stb. feletti áthaladását biztosító fából készült műszaki építmény' (TESz.) kétrészes földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a híd pontos elhelyezkedésére utal.

Konyári-tagi kőhíd '1945 után kőből készült híd a Konyári-tag területén' 1999: *Konyári-tagi Kőhíd* (MAZSU 1999: 10), 2008: *Konyári-tagi kőhíd* (sgy. 2008). Vö.: **Konyári-tagi fahíd**.

Az elnevezést a *Konyári-tag* helynév *-i* melléknévképzős származéka és a *kőhíd* 'valamely útnak, folyó stb. feletti áthaladását biztosító műszaki építmény szilárd, éghetetlen ásványból' (TESz.) kétrészes földrajzi köznévi kétrészes földrajzi köznévi összetétele alkotja.

Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a híd pontos elhelyezkedésére utal.

Konyári-tagi-legelő 'természetvédelmi terület a Bagosi út és a Kálló között' 1999, 2008: *Konyári-tagi legelő* (MAZSU 1999: 4, sgy. 2008).

Az elnevezést a *Konyári-tag* helynév –i melléknévképzős származéka és a *legelő* földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a terület pontos elhelyezkedésére utal.

Korhány 'két mesterséges domb a Kis-folyó kanyarulatánál' é. n. 1964, 2008: *Korhány* (kat. é. n., HAIDER 1964: 21, sgy. 2008). **Korhány-domb** és **Korhány-dűlő** néven is ismerik. Vö.: **Kis-Korhány, Nagy-Korhány.**

Az elnevezés a *korhány* 'mocsaras, ingoványos, iszapos terület' (NEMES 2005: 115) földrajzi köznévből jelentéshasadással, vagy a *Korhány-dűlő* helynévből a második névrész ellipszisével jött létre.

Korhány-domb 'két mesterséges domb a Kis-folyó kanyarulatánál' 2008: *Korhány-domb* (sgy. 2008). **Korhány** és **Korhány-dűlő** néven is ismerik. Vö.: **Kis-Korhány, Nagy-Korhány.**

Az elnevezés a *Korhány* helynév *domb* 'természetes földkiemelkedés, kupac' (TESz.) földrajzi köznévvvel történt kiegészülésével jött létre.

Korhány-dűlő 'két mesterséges domb a Kis-folyó kanyarulatánál' 1964: *Korhány dűlő* (HAIDER 1964: 23), 2008: *Korhány-dűlő* (sgy. 2008). **Korhány** és **Korhány-domb** néven is ismerik. Vö.: **Kis-Korhány, Nagy-Korhány.**

Az elnevezés a *korhány* 'mocsaras, ingoványos, iszapos terület' (NEMES 2005: 115) és a *dűlő* 'meghatározott nagyságú szántóföld, határrész' (TESz.) földrajzi köznevek összetételéből szintagmatikus szerkesztéssel, vagy a *Korhány* helynévből kiegészüléssel jött létre.

Korhány-lapos 'szántóföld a Korhány területén' 2008: *Korhány-lapos* (sgy. 2008). **Korhány laposa** néven is ismerték.

Vö.: **Korhány, Korhány-domb, Korhány-dűlő.**

Az elnevezés a *Korhány laposa* helynévből a második névrészbéli birtokos személyjel redukciójával jött létre.

Korhány laposa 'szántóföld a Korhány területén' 1818: *Korhán laposa* (nj. 1818). **Korhány-lapos** néven is ismerik. Vö.: **Korhány, Korhány-domb, Korhány-dűlő.**

Az elnevezés a *Korhány* helynév és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévi –a birtokos személyjeles alakjának összetételéből, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, s a szántó pontos elhelyezkedésére utal.

Koszorús-halom 'ma már nem lokalizálható hely' 1964: *Koszorús-halom* (HAIDER 1964: 21).

Az elnevezést a *koszorú* 'virágokból stb., növényi elemekből összeállított kör alakú füzér' (TESz.) –s melléknévképzős származéka vagy a *Koszorús* családnév (1425: *Kozoros*, RMCsSz.) és a *halom* 'alacsonyabb domb, rakás' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, melléknévi első névrész esetén a hely alakjára, családnévi eredeztetés esetén birtoklásra utal.

Kovács-lapos 'mező a Gáborjáni út mellett' 1999: *Kovács-lapos* (MAZSU 1999: 12).

Az elnevezést a *Kovács* családnév (1389: *Kouach*, RMCsSz.) és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és birtoklásra utal.

Köz-legelő 'a tehéncsorda legelője a falu K-i oldalán' 1864–66: *Közlegelő* (földk. 1864–66), 2008: *Köz-legelő* (sgy. 2008). **Köz-nyomás** néven is ismerték.

Az elnevezés a *köz* 'közös, együttesen használt, birtokolt' (TESz.) melléknév és a *legelő* 'füves terület állatok legeltetésére' (NEMES 2005: 129) földrajzi köznévi összetételéből, szintagmatikus szerkesztés

eredményeként jött létre, és közösségi birtoklásra utal.

Köz-nyomás 'a tehéncsorda legelője a falu K-i oldalán' 1844: *Köznyomás* (VARGA 2002: 702). **Köz-legelő** néven is ismerik.

Az elnevezés a *köz* 'közös, együttesen használt, birtokolt' (TESz.) melléknév és a *nyomás* 'legelő' (NEMES 2005: 151) földrajzi köznév összetételéből, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és közösségi birtoklásra utal.

Község-föld 'a falura hagyatékolt terméketlen szántó és legelő a Kálló, a Hencidai út és a Kis-folyó között' 1999: *Községföld* (MAZSU 1999: 16).

Az elnevezést a *község* 'önkormányzati joggal felruházott település' (TESz.) és a *föld* 'megművelt mezőgazdasági terület' (TESz.) földrajzi köznév alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre jelöletlen birtokos jelzős szerkezetként, és közösségi birtoklásra utal.

Kupakos-lapos 'ma már nem lokalizálható hely' 1964: *Kupakos lapos* (HAIDER 1964: 21).

Az elnevezés valószínűleg a *Kupakos* családnév és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznév összetételéből szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és birtoklásra utalhat.

Kuruc-zug 'rét a Búbajos mellett' 1818: *Kurutz-zug* (VARGA 2002: 703).

Az elnevezést a *Kuruc* családnév (1667: *Kurucz*, RMCsSz.) és a *zug* 'félreeső, eldugott hely' (TESz.) földrajzi köznév összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, s birtoklásra utal.

Kutasi-rét 'kisebb nádas rét a Kálló, a Gáborjáni út és a Hencidai út között' 1864–66: *Kutasi rét* (földk. 1864–66), 1999, 2008: *Kutasi-rét* (MAZSU 1999: 15, sgy. 2008). **Kutasi-rétje** néven is ismerték.

Az elnevezés a *Kutasi-rét* helynévből a második névrészbéli birtokos személyjel redukciójával jött létre.

Kutasi rétje 'kisebb nádas rét a Kálló, a Gáborjáni út és a Hencidai út között' 1738,

1864: *Kutasi-réttye* (VARGA 2002: 703). **Kutasi-rét** néven is ismerik.

Az elnevezés a *Kutasi* (1476: *Kwthosy*, RMCsSz.) családnév és a *rét* 'sík v. mocsaras stb. terület, kaszáló, legelő, mező' (TESz.) földrajzi köznév *-je* birtokos személyjeles alakjának összetételéből szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és birtoklásra utal.

Lakatos-folyás 'folyó, később lép a Gáborján felé vezető úton' 1864–66: *Lakatos folyás* (földk. 1864–66). Ma **Lakatos-láp** néven ismerik. Vö.: **Lakatos hídja**.

Az elnevezést a *lakat* 'levehető függő zár' (TESz.) főnév *-s* melléknévképzős alakja és a *folyás* 'vízfolyás' (NEMES 2005: 67) földrajzi köznév *-s* főnévképzős származéka alkotja, szintagmatikus szerkesztéssel jött létre. Neve a területtel kapcsolatos eseményre utal: az itt található hidat járványok idején lelakatolták, hogy a fertőzés ne terjedjen tovább (HAIDER 1964: 21).

Lakatos hídja 'híd a Lakatos-folyáson' 1964, 2008: *Lakatos hídja* (HAIDER 1964: 21, sgy. 2008). Vö.: **Lakatos-folyás**, **Lakatos-láp**.

Az elnevezést a *lakat* 'levehető függő zár' (TESz.) főnév *-s* melléknévképzős alakja és a *híd* 'valamely útnak, folyó stb. feletti áthaladását biztosító műszaki építmény' (TESz.) földrajzi köznév *-ja* birtokos személyjeles származéka alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre a területtel kapcsolatos eseményre utalva: a hidat járványok idején lelakatolták, hogy a fertőzés ne terjedjen tovább (HAIDER 1964: 21).

Lakatos-láp 'folyó, később lép a Gáborján felé vezető úton' 2008: *Lakatos-láp* (sgy. 2008). **Lakatos-folyás** néven ismerték.

Az elnevezést a *lakat* 'levehető függő zár' (TESz.) főnév *-s* melléknévképzős alakja és a *láp* 'sekély vízi növényzettel belepert állóvíz, mocsár' (TESz.) földrajzi köznév alkotja, szintagmatikus szerkesztéssel jött létre. Neve a területtel

kapcsolatos eseményre utal: az itt található hidat járványok idején lelakatolták, hogy a fertőzés ne terjedjen tovább (HAIDER 1964: 21).

Láp 'a Kis-folyó közelében, mély fekvésű, sásas, nádas, mocsaras tófenék' 1964: *Láp* (HAIDER 1964: 21) 1999: *Láp* (MAZSU 1999: 10).

Az elnevezés a *láp* 'sekély vízi növényzettel belepített állóvíz, mocsár' (TESz.) földrajzi köznévből jelentéshasadással keletkezett, és a terület fajtájára utal.

Lénárt-lapos 'kisebb nádas, sásas rét a Kálló, a Hencidai út és a Kis-folyó között' 2008: *Lénárt-lapos* (sgy. 2008). **Lénárt laposa, Lénárt-rét** és **Lénárt Imre-birtok** néven is ismerik.

Az elnevezés a *Lénárt laposa* helynévből a második névrészbéli birtokos személyjel redukciójával jött létre.

Lénárt laposa 'kisebb nádas, sásas rét a Kálló, Hencidai út és Kis-folyó között' 1818: *Lénárt laposa* (nj. 1818), 1864–66: *Lénárt lapossa* (földk. 1864–66). **Lénárt-lapos, Lénárt-rét** és **Lénárt Imre-birtok** néven is ismerik.

Az elnevezés valószínűleg a *Lénárt* családnév (1471: *Lenarth*, RMCsSz.) és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznév –a birtokos személyjeles alakjának összetételéből szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre. Később a második névrész kezdő mássalhangzója miatt tűnhetett el a szóvégi –t hang. Birtoklásra utal.

Lénárt-rét 'kisebb nádas, sásas rét a Kálló, a Hencidai út és a Kis-folyó között' 1864: *Lénárt rét* (nj. 1864) 1964: *Lénárt rét* (HAIDER 1964: 22) 1999: *Lénárt-rét* (MAZSU 1999: 16) 2008: *Lénárt-rét* (sgy. 2008). **Lénárt-lapos, Lénárt laposa** és **Lénárt Imre-birtok** néven is ismerik.

Az elnevezés valószínűleg a *Lénárt* családnév (1471: *Lenarth*, RMCsSz.) és a *rét* 'sík v. mocsaras stb. terület, kaszáló, legelő, mező' (TESz.) földrajzi köznév összetételéből szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre. Később a

második névrész kezdő mássalhangzója miatt eltűnt a szóvégi –t hang. Birtoklásra utal.

Lénárt Imre-birtok 'kisebb nádas, sásas rét a Kálló, a Hencidai út és a Kis-folyó között' é. n.: *Lénárt Imre birtok* (nj. é. n.). **Lénárt-lapos, Lénárt laposa** és **Lénárt-rét** néven is ismerik.

Az elnevezés a *Lénárt Imre* tulajdonnév és a *birtok* földrajzi köznév összetételéből, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre birtoklásra utalva.

Libuc-tó 'vízállásos legelő a Folyás-dűlőben' 1818: *Libucz-tó* (VARGA 2002: 703). **Libucos, Libucos-lapos** néven is ismerik.

Az elnevezést a *libuc* 'bíbic' (ÚMTsz.) állatnév és a *tó* 'állóvíz' (NEMES 2005: 190) földrajzi köznév összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és a terület jellemző állatvilágára utal (MAZSU 1999: 8).

Libucos 'vízállásos legelő a Folyás-dűlőben' 1964, 1999, 2008: *Libucos* (HAIDER 1964: 23, MAZSU 1999: 8, sgy. 2008). **Libuc-tó, Libucos-lapos** néven is ismerik.

Az elnevezés a *Libuc-tó* helynévből a második névrész ellipszisével, és az első névrész –s helynévképzővel történt bővülésével jött létre.

Libucos-lapos 'vízállásos legelő a Folyás-dűlőben' 1964: *Libucos lapos* (HAIDER 1964: 22), 2008: *Libucos-lapos* (sgy. 2008). **Libuc-tó, Libucos** néven is ismerik.

Az elnevezés a *Libuc-tó* helynévből a második névrész ellipszisével, az első névrész –s melléknévképzős alakjából a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévvvel történt kiegészülésével jött létre.

Löki-domb 'ma már nem lokalizálható hely' 1834: *Löki-domb* (VARGA 2002: 703).

Az elnevezést valószínűleg a *Löki* családnév (1476: *Lewky*, RMCsSz.) és a *domb* 'természetes földkiemelkedés, kupac' (TESz.) földrajzi köznév

összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és birtoklásra utalhat.

Lucernás 'ma már nem lokalizálható hely' 1864–66: *Luczernás* (földk. 1864–66).

Az elnevezés a *lucerna* növénynevén –s helynévképzős származékából morfológiai szerkesztéssel keletkezett, s a terület jellemző növényzetére utal.

Ludas-tó 'az Ó-Kálló közelében fekvő kiszáradt tófenék' 1964: *Ludas tó* (HAIDER 1964: 22), 1999, 2008: *Ludas-tó* (MAZSU 1999: 7, sgy. 2008).

Az elnevezést a *lúd* 'liba' (TESz.) madárnév –s melléknévképzős alakja és a *tó* 'állóvíz' (NEMES 2005: 190) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és a terület jellemző állatvilágára utal (MAZSU 1999: 7).

Lyukas-domb 'a konyári–gáborjáni határ mentén, egy kisebb megbontott domb' 1964: *Lyukas domb* (HAIDER 1964: 19), 2008: *Lyukas-domb* (sgy. 2008). **Ásott-halom, Csonka-halom** és **Lyukas-halom** neveken is ismerik.

Az elnevezést a *lyuk* 'üreg' (TESz.) főnév –s melléknévképzős alakja és a *domb* 'természetes földkiemelkedés, kupac' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a domb alakjára illetve állapotára utal.

Lyukas-halom 'a konyári–gáborjáni határ mentén, egy kisebb megbontott domb' 1999, 2008: *Lyukas-halom* (MAZSU 1999: 14, sgy. 2008) 2002: *Lyukashalom* (VARGA 2002: 692). **Ásott-halom, Csonka-halom** és **Lyukas-domb** neveken is ismerik.

Az elnevezést a *lyuk* 'üreg' (TESz.) főnév –s melléknévképzős alakja és a *halom* 'alacsonyabb domb, rakás' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a hely alakjára illetve állapotára utal.

Malom 'vízimalom volt a Derecske–Sóstó műút és a Kálló között' é. n.: **Malom** (kat. é. n.).

Az elnevezés a *malom* 'szilárd anyagok őrlésére való berendezés, üzem' (TESz.) főnévből jelentéshasadással jött létre.

Malom-gát 'a Derecske–Sóstó műút és a Kálló között található vízimalom töltése' é. n.: *Malomgát* (nj. é. n.), 1999: *Malomgát* (MAZSU 1999: 7). Vö.: **Malom-zug**.

Az elnevezést a *malom* 'szilárd anyagok őrlésére való berendezés, üzem' (TESz.) főnév és a *gát* 'folyóvíz útjába állított mesterséges akadály' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és a gát pontos elhelyezkedésére utal.

Malom-zug 'a Derecske–Sóstó műút és a Kálló között található vízimalom közelében lévő terület' 1818: *Malom zug* (nj. 1818), 2008: *Malom-zug* (sgy. 2008). Vö.: **Malom-gát**.

Az elnevezést a *malom* 'szilárd anyagok őrlésére való berendezés, üzem' (TESz.) főnév és a *zug* 'félreeső, eldugott hely' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, s a terület pontos elhelyezkedésére utal.

Meggyes 'a Tóti-ér és egy régi vízfolyás medre által körbezárt terület' é. n.: *Megyes* (kat. é. n.). **Meggyes-dűlő** és **Meggyes-zug** néven is ismerik.

Az elnevezés a *meggy* 'cseresznyéhez hasonló, sötétpiros savanykás gyümölcs' (TESz.) növénynévén –s helynévképzős alakjából morfológiai szerkesztéssel, esetleg a *Meggyes* családnévből (1430: *Meggyes*, RMCsSz.) metonimikus névadással, vagy a *Meggyes-dűlő* helynévből a második névrész ellipsiszisével jött létre. Az első névrész növénynévi eredeztetése esetén a terület jellemző növényzetére, családnévi eredeztetés esetén birtoklásra utal.

Meggyes-dűlő 'a Tóti-ér és egy régi vízfolyás medre által körbezárt terület' é. n.: *Medgyes dűlő* (nj. é. n.). **Meggyes** és **Meggyes-zug** néven is ismerik.

Az elnevezés a *meggy* 'cseresznyéhez hasonló, sötétpiros savanykás gyümölcs' (TESz.) növénynév –s melléknévképzős alakja, esetleg a *Meggyes* családnév (1430: *Meggyes*, RMCsSz.) és a *dülő* 'meghatározott nagyságú szántóföld, határrész' (TESz.) földrajzi köznév összetételéből szintagmatikus szerkesztéssel, vagy a *Meggyes* helynévből kiegészüléssel jött létre. Az első névrész növénynévi eredeztetése esetén a terület jellemző növényzetére, családnévi eredeztetés esetén birtoklásra utal.

Meggyes-zug 'a Tóti-ér és egy régi vízfolyás medre által körbezárt terület' 1999, 2008: *Meggyes-zug* (MAZSU 1999: 10, sgy. 2008). **Meggyes** és **Meggyes-dülő** néven is ismerik.

Az elnevezés a *Meggyes* helynévből a *zug* 'félreeső, eldugott hely' (TESz.) földrajzi köznévvel történt kiegészüléssel jött létre.

Méneskút környéke 'legelő a Bagosi út és a Kálló között' 1818: *Ménes kút környéke* (nj. 1818). Később **Méneskút-part** néven ismerik. Vö.: **Ménes-kút**.

Az elnevezés a *Ménes-kút* helynév és a *környék* 'valamit körülvevő terület' (TESz.) földrajzi köznév –e birtokos személyjeles alakjának összetételéből, szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és a terület elhelyezkedésére utal.

Ménes-kút 'kút a Bagosi út és Kálló között' 1818: *Ménes kút* (nj. 1818), 2008: *Ménes-kút* (sgy. 2008). Vö.: **Méneskút-környéke**, **Méneskút-part**.

Az elnevezés a *ménes* 'lovak csoportja' (TESz.) főnév és a *kút* 'földbe ásott vagy fúrt gödör, amelyből az összegyűlt talajvíz felszínre hozható' (TESz.) földrajzi köznév összetételéből, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre. Neve funkciójára utal: valamikor a konyári ménes legelője volt itt (MAZSU 1999: 5).

Méneskút-part 'legelő a Bagosi út és a Kálló között' 1964: *Méneskút part* (HAIDER 1964: 22), 1999, 2008: *Méneskút-part* (MAZSU 1999: 5, sgy. 2008). Régen **Méneskút-környéke** néven ismerték régen. Vö.: **Ménes-kút**.

Az elnevezés a *Ménes-kút* helynév és a *part* 'az álló vagy folyóvíz partja' (NEMES 2005: 159) földrajzi köznév összetételéből szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és a terület elhelyezkedésére utal.

Mészárszék 'hentesbolt a faluban' 1864–66: *Mészárszék* (földk. 1864–66).

Az elnevezés a *mészárszék* 'vágóhíd' (TESz.) főnévből jelentéshasadással keletkezett, és a hely funkciójára utal.

Messzilátó 'régikastély épület a Sós-tó melletti dombon' 1964, 2008: *Messzilátó* (HAIDER 1964: 22, sgy. 2008).

Az elnevezést a *messzi* 'távol' (TESz.) melléknév és a *lát* 'szemmel érzékel' (TESz.) ige –ó helynévképzős alakja alkotja. Morfematikus szerkesztéssel keletkezett, és a hely tulajdonságára utal.

Méta 'a konyári-gáborjáni határ mentén fekvő domb' 1964, 2008: *Méta* (HAIDER 1964: 18, sgy. 2008). **Határ-domb** néven is ismerik.

Az elnevezés lexikális felépítése és etimológiája ismeretlen.

Mihályfű-rét 'szántóföld a Konyári-tagi legelő keleti csücskén, a Kálló mentén' 1830: *Mihályfű-rét* (VARGA 2002: 703), 1964: *Mihályfű rét* (HAIDER 1964: 22), 1999: *Mihályfűrét* (MAZSU 1999: 5), 2008: *Mihályfű-rét* (sgy. 2008).

Az elnevezést az ismeretlen eredetű *mihályfű* összetétel és a *rét* 'sík v. mocsaras stb. terület, kaszáló, legelő, mező' (TESz.) földrajzi köznév összetétele alkotja, szintagmatikus szerkesztéssel jött létre. A névadás motivációja ismeretlen.

Millió 'a szőlőskert és a vasút közötti terület' 1999, 2008: *Millió* (MAZSU 1999: 5, sgy. 2008). **Szőlő eleje** néven is ismerik.

Az elnevezés a *millió* számnévhez kapcsolt –s helynévképzővel, morfematikus szerkesztés eredményeként jött létre. Neve a hellyel kapcsolatos eseményre utal: volt idő, amikor csak milliókért lehetett itt földhöz jutni (MAZSU 1999: 5).

Mónikútja-föld 'ma már nem lokalizálható szántó' 1832: *Mónikútja föld* (VARGA 2002: 704).

Az elnevezést a nem adatolható *Móni kútja* helynév és a *föld* 'megművelt mezőgazdasági terület' (TESz.) földrajzi köznév összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre a terület pontos elhelyezkedésére utalva.

Móni-lapos 'rét a Bagosi-határban' 1818, 1964: *Móni lapos* (nj. 1818, HAIDER 1964: 22), 2008: *Móni-lapos* (sgy. 2008).

Az elnevezés valószínűleg a *Móni* családnév (1431: *Mony*, RMCsSz.) és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznév összetételéből, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre birtoklásra utalva.

Mosó-tó 'bő vizű, mély tó volt, a falu K-i szélén' 1818, 1864–66, 1911, 1964: *Mosó tó* (kat. 1818, földk. 1864–66, kat. 1911, HAIDER 1964: 22.), 1999: *Mosótó* (MAZSU 1999: 8), 2008: *Mosó-tó* (sgy. 2008).

Az elnevezést a *mos* 'vízben, tisztító hatású folyadékban tisztít' (TESz.) ige –ó folyamatos melléknévi igenévi származéka és a *tó* 'állóvíz' (NEMES 2005: 190) földrajzi köznév összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a terület funkciójára utal.

Mosótó-part 'a Kálló, a Kis-folyó és a Mosó-tó közötti szigetszerű magaslat' 1999, 2008: *Mosótó-part* (MAZSU 1999: 8, sgy. 2008). **Epreskert** néven is ismerik.

Az elnevezést a *Mosó-tó* helynév és a *part* 'domboldal, emelkedő' (NEMES 2005: 158) földrajzi köznév összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és a terület pontos elhelyezkedésére utal.

Nádas 'ma már nem lokalizálható hely' 1864–66: *Nádas* (földk. 1864–66).

Az elnevezés a *nádas* 'náddal benőtt terület' (NEMES 2005: 146) földrajzi köznévből jelentéshasadással keletkezett, a hely fajtájára utal.

Nagy-Dinnye-lapos 'az Ökörlegelőhöz tartozó mélyedés, sásos vízállás.' 1999: *Nagy-Dinnye-lapos* (MAZSU 1999: 6), 2008: *Nagy-Dinnye-lapos* (sgy. 2008). Vö.: **Kis-Dinnye-lapos**.

Az elnevezés a *nagy* 'terjedelmes' (TESz.) melléknév, a *Dinnye-lapos* helynév összetételéből szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a terület alakjára utal. Első névrésze korrelációban áll a *Kis-Dinnye-lapos* helynév első névrészeivel.

Nagy-ér 'folyó a falu K-i oldalán, a Berettyóba torkollik' é. n.: *Nagyér* (nj. é. n.), 1999: *Nagy Ér* (MAZSU 1999: 4), 2008: *Nagy-Ér* (sgy. 2008). **Kálló, Kálló-csatorna, Kálló ere, Kálló folyása, Kálló-folyó, Kék-Kálló, Konyári-Kálló, Nagy-folyó** neveken is ismerik.

Az elnevezés a *nagy* 'terjedelmes' (TESz.) melléknév és az *ér* 'patak' (TESz.) földrajzi köznév összetételéből, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre. Neve a vízfolyás méretére utal.

Nagy-Fehér-tó 'természetvédelmi terület a Sóstói út, a Kálló és a Kis-folyó között' 2008: *Nagy-Fehér-tó* (sgy. 2008). **Fehér-lapos** és **Fehér-tó** neveken is ismerik. Vö.: **Kis-Fehér-tó**.

Az elnevezés *Fehér-tó* helynévből a *nagy* 'terjedelmes' (TESz.) melléknévvel történt kiegészüléssel jött létre. Az első névrész korrelációban áll a *Kis-Fehér-tó* helynév első névrészeivel.

Nagy-folyó 'folyó a falu K-i oldalán, a Berettyóba torkollik' 2008: *Nagy-Folyó* (sgy. 2008). **Kálló, Kálló-csatorna, Kálló ere, Kálló folyása, Kálló-folyó, Kék-Kálló, Konyári-Kálló, Nagy-ér** neveken is ismerik.

Az elnevezés a *nagy* 'terjedelmes' (TESz.) melléknév és a *folyó* 'folyóvíz' (TESz.) földrajzi köznév összetételéből, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre. Neve a vízfolyás méretére utal.

Nagy György János laposa 'ma már nem lokalizálható hely' 1864: *Nagy György János lapossa* (nj. 1864).

Az elnevezés a *Nagy György János* tulajdonnév és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznév –a birtokos személyjeles alakjából szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és birtoklásra utalt.

Nagy-halom 'ma már nem lokalizálható hely' 2002: *Nagy-halom* (VARGA 2002: 704).

Az elnevezés a *nagy* 'terjedelmes' (TESz.) melléknév és a *halom* 'alacsonyabb domb, rakás' (TESz.) földrajzi köznévi összetételével, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre a terület méretére utalva.

Nagy-Hang(y)ás 'szántóföld a Gáborjáni úton túl' 1818: *Nagy Hangyás* (nj. 1818) 1964, 2008: *Nagy-Hangás* (HAIDER 1964: 18, sgy. 2008). Vö.: **Hang(y)ás, Kis-Hang(y)ás.**

Az elnevezés a *nagy* 'terjedelmes' (TESz.) melléknév és a *Hang(y)ás* helynév összetételéből szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, s a terület méretére utal. Első névrésze korrelációban áll a *Kis-Hang(y)ás* helynév első névrészeivel.

Nagy-kút 'csordakút volt a Bikaakolnál' é. n.: *Nagykút* (nj. é. n.), 1964: *Nagy kút* (HAIDER 1964: 22).

Az elnevezés a *nagy* 'terjedelmes' (TESz.) melléknév vagy a *Nagy* családnév (1341: *Nog*, RMCsSz.) és a *kút* 'földbe ásott vagy fűrt gödör, amelyből az összegyűlt talajvíz felszínre hozható' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre. Az első névrész melléknévi eredeztetése esetén a terület méretére, családnévi eredeztetés esetén birtoklásra utal.

Nagy-Korhány 'meterséges domb, a Kis-folyó kanyarulatánál' 1964: *Nagykorhány* (HAIDER 1964: 21), é. n.: *Nagykorhány* (nj. é. n.), 1999: *Nagy-Korhány* (MAZSU 1999: 15, sgy. 2008). Vö.: **Kis-Korhány.**

Az elnevezés a *nagy* 'terjedelmes' (TESz.) melléknév és a *Korhány* helynév összetételéből, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a terület méretére utal. Az első névrész korrelációban áll a *Kis-Korhány* helynév első névrészeivel.

Nagyléti országút 'nagy jelentőségű út Nagyléta felé' 1864–66: *Nagy-Léti országút* (földk. 1864–66).

Az elnevezést a *Nagyléta* helynév *-i* melléknévképzős alakja és az *országút* 'nagyobb távolságra vezető, fő közlekedési út' (TESz.) összetett földrajzi köznévi alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és az út irányára utal.

Nagy-Palló 'a Kis-folyó és a Kálló találkozási' 1738: *Nagy-Palló* (VARGA 2002: 704). **Palló-folyó** néven is ismerik.

Az elnevezés a *nagy* 'terjedelmes' (TESz.) melléknév és a *palló* 'padló' (TESz.) főnév összetételéből keletkezett szintagmatikus szerkesztéssel, s a terület méretére utal.

Nagy-Sártó-nádas 'ma már nem lokalizálható hely' 1864–66: *Nagy Sártó nádas* (földk. 1864–66). Vö.: **Kis-Sártó-nádas.**

Az elnevezés a *nagy* 'terjedelmes' (TESz.) melléknév, az önállóan nem adatható *Sár-tó* helynév és a *nádas* 'náddal benőtt terület' (NEMES 2005: 146) földrajzi köznévi összetételéből keletkezett szintagmatikus szerkesztéssel, s a terület méretére utal. Az első névrész korrelációban áll a *Kis-Sártó-nádas* helynév első névrészeivel.

Nagy-telek 'nádas a Derecskei-határ mentén' 2002: *Nagy-telek* (VARGA 2002: 704). **Telek** néven is ismerik.

Az elnevezés a *Telek* helynévből a *nagy* 'terjedelmes' (TESz.) melléknévvel történt kiegészítéssel jött létre a hely méretére utalva. Az első névrész korrelációban áll a *Kis-telek* helynév első névrészeivel.

Nagy Zoli rétje 'a két Korhány között fekvő szikes, nádas rét' 1999: *Nagy-Zoli-rétje* (MAZSU 1999: 16), 2008: *Nagy Zoli rétje* (sgy. 2008). **Sós-tó** néven is ismerik.

Az elnevezést a *Nagy Zoli* személynév és a *rét* 'sík v. mocsaras stb. terület, kaszáló, legelő, mező' (TESz.) földrajzi köznévi *-je* birtokos személyjeles alakjának összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és birtoklásra utal.

Nagy-Zsombékos 'szikes, nádas rét Kis-Korhány közelében' 1818: *Nagy Zsombokos* (nj. 1818), 1864: *Nagy Sombokos* (nj. 1864), 1864–66: *Nagy*

Zsombékos (földk. 1864–66), 1964: *Nagy Csombokos* (HAIDER 1964: 15), 2008: *Nagy-Zsombokos* ~ *Nagy-Csombokos* (sgy. 2008). Vö.: **Kis-Zsombékos, Zsombékos, Zsombékos-rét.**

Az elnevezés a *nagy* 'terjedelmes' (TESz.) melléknév és *Zsombékos* helynév összetételéből szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a terület méretére utal. Az első névrész korrelációban áll a *Kis-Zsombékos* helynév első névrészével. *Nagy-Csombokos* alak deetimologizáció eredménye.

Német laposa 'ma már nem lokalizálható hely' 2002: *Német laposa* (VARGA 2002: 704).

Az elnevezést a *Német* családnév (1364: *Nemetgywrghfeld*, RMCsSz.) és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznév –a birtokos személyjeles alakja alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és birtoklásra utal.

Nyáras 'szikes, agyagos szántó és kaszáló a Város-rét előtt' 1818, 1999, 2008: *Nyáros* (nj. 1818, MAZSU 1999: 13, sgy. 2008). **Nyáras-rét** néven is ismerik.

Az elnevezés a *nyár* 'nedves, homokos talajt kedvelő, igénytelen fák nemzetsége' (TESz.) növénynév –s helynévképzős származékából morfematikus szerkesztéssel keletkezett. A terület jellemző növényzetére utal.

Nyáras-rét 'szikes, agyagos szántó és kaszáló a Város-rét előtt' 1964, 2008: *Nyáras-rét* (HAIDER 1964: 22, sgy. 2008). **Nyáras** néven is ismerik.

Az elnevezés a *Nyáras* helynév *rét* 'sík v. mocsaras stb. terület, kaszáló, legelő, mező' (TESz.) földrajzi köznévvvel történt kiegészülésével jött létre.

Nyelv 'a Kis-folyó torkolata a Kállóba' 1999, 2008: *Nyelv* (MAZSU 1999: 10, sgy. 2008).

Az elnevezés a *nyelv* 'nyelv alakú tárgy, dolog' (TESz.) főnévből metaforikus névadás eredményeként jött létre, és a torkolat alakjára utal.

Nyíri-lapos 'a Gáborjáni út, a Kálló és a Péterszegi határ között' 1818: *Nyíri lapos* (nj. 1818), 1864–66: *Nyíri lapos* (földk. 1864–66), 2008: *Nyíri-lapos* (sgy. 2008). Vö.: **Nyíri-rét.**

Az elnevezés a *Nyíri* családnév (1386: *Nyry*, RMCsSz.) és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznév összetételéből, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és birtoklásra utal.

Nyíri-rét 'a Gáborjáni út, a Kálló és a Péterszegi határ között' 1964, 1999, 2008: *Nyíri-rét* (HAIDER 1964: 22, MAZSU 1999: 13, sgy. 2008). Vö.: **Nyíri-lapos.**

Az elnevezés a *Nyíri* családnév (1386: *Nyry*, RMCsSz.) és a *rét* 'sík v. mocsaras stb. terület, kaszáló, legelő, mező' (TESz.) földrajzi köznév összetételéből, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és birtoklásra utal.

Nyírség 'a falu nyugati, homokos oldalát nevezik így' 2008: *Nyírség* (sgy. 2008).

Az elnevezés a *nyír* növénynévből a –ség (JUHÁSZ 1988: 31) hely(táj)névképzővel morfematikus névadással keletkezett, és a terület jellegzetes növényére utal.

Ó-Kálló 'a Konyári-határ D-i részét átszelő, KNy-i irányú vízfolyás' 1999, 2008: *Ó-Kálló* (MAZSU 1999: 5, sgy. 2008).

Az elnevezés az *ó* 'idős, koros' (TESz.) melléknév és a *Kálló* víznév összetételéből szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a vízfolyás korára utal. Az 1891-es vízszabályozás óta csak időszakosan van benne víz (MAZSU 1999: 5).

Olaj-kút '5000 méteres mélyfúrás a Kálló, Gáborjáni út és Hencidai út között' 1999: *Olajkút* (MAZSU 1999: 15), 2008: *Olaj-kút* (sgy. 2008).

Az elnevezés az *olaj* anyagnév és a *kút* 'földbe ásott vagy fűrt gödör, amelyből az összegyűlt talajvíz felszínre hozható' (TESz.) földrajzi köznév összetételéből szintagmatikus szerkesztés eredményeként

jött létre, és a terület jellegzetes anyagára utal. Ma nem üzemel.

Orbán kútja 'ma már nem lokalizálható hely' 1818: *Orbán kútja* (nj. 1818). Vö.: **Orbán laposa**.

Az elnevezés az *Orbán* családnév (1441, 1454: *Vrban*, RMCsSz.) és a *kút* 'földbe ásott vagy fúrt gödör, amelyből az összegyűlt talajvíz felszínre hozható' (TESz.) földrajzi köznév *-ja* birtokos személyjeles alakjának összetételéből, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és birtoklásra utal.

Orbán laposa 'ma már nem lokalizálható hely' 1864–66: *Orbán lapossa* (földk. 1864–66). Vö.: **Orbán kútja**.

Az elnevezés az *Orbán* családnév (1441, 1454: *Vrban*, RMCsSz.) és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznév *-a* birtokos személyjeles alakjának összetételéből, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és birtoklásra utal.

Ökör-legelő 'szikes, tocsogós legelő a Derecske–Sóstó műút és Kálló között' 1999: *Ökörlegelő* (MAZSU 1999: 6), 2008: *Ökör-legelő* (sgy. 2008).

Az elnevezést az *ökor* 'herélt szarvasmarha' (TESz.) állatnév és a *legelő* 'füves terület állatok legeltetésére' (NEMES 2005: 129) földrajzi köznév összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a terület funkciójára utal.

Ördög árka 'határrész a Hencidai-határ mentén' é. n.: *Ördög árka* (kat. é. n.). **Ördög-árok** néven is ismerik.

Az elnevezés az *ördög* 'gonosz szellem, sátán' (TESz.) főnév és az *árok* 'gödör, vízlevezető csatorna' (TESz.) földrajzi köznév *-a* birtokos személyjeles alakjának összetétele. Szintagmatikus szerkesztés eredménye, vagy az *Ördög-árok* helynévből a második névrész *-a* birtokos személyjellel történt kiegészülésével jött létre. Valószínűleg arra a néphitre utal, mely a nagy árkokat, völgyeket gyakran az

ördög művének tulajdonítja (vö. FNESz. *Ördög-árok*).

Ördög-árok 'határrész a Hencidai-határ mentén' 1999, 2008: *Ördög-árok* (MAZSU 1999: 16, sgy. 2008). **Ördög árka** néven is ismerték.

Az elnevezés az *ördög* 'gonosz szellem, sátán' (TESz.) főnév és az *árok* 'gödör, vízlevezető csatorna' (TESz.) földrajzi köznév összetétele. Szintagmatikus szerkesztés eredménye, vagy az *Ördög-árka* helynévből a második névrészbéli birtokos személyjel redukciójával jött létre. Valószínűleg arra a néphitre utal, mely a nagy árkokat, völgyeket gyakran az ördög művének tulajdonítja (vö. FNESz. *Ördög-árok*).

Öreg-kert 'szőlős a Derecskei út és a Bagosi út között' 1911, 1964: *Öreg kert* (kat. 1911, HAIDER 1964: 22), 1964: *Öregkert* (HAIDER 1964: 22), 2008: *Öreg-kert* (sgy. 2008). **Öreg-szőlőskert, Régi-szőlőskert** és **Zárt-kert** néven is ismerik.

Az elnevezést az *öreg* 'idős, koros, régi' (TESz.) melléknév és a *kert* 'növény és állatvédelmi szempontból körülkerített terület' (TESz.) földrajzi köznév összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és a terület korára utal.

Öreg-szőlőskert 'szőlős a Derecskei út és a Bagosi út között' 1964: *Öregszőlőskert* (HAIDER 1964: 22), 1999, 2008: *Öreg-szőlőskert* (MAZSU 1999: 2, sgy. 2008). **Öreg-kert, Régi-szőlőskert** és **Zárt-kert** néven is ismerik.

Az elnevezés az *Öreg-kert* helynévből a második névrész *szőlő* 'szőlővel beültetett terület' (NEMES 2005: 182) *-s* melléknévképzős származékával történt bővülésével jött létre.

Örház eleje 'szántóföld az Öreg-kert és az állomás között' 1964: *Örház eleje* (HAIDER 1964: 22).

Az elnevezés az *örház* építménynév és az *eleje* névutó összetételével szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett a szántóföld pontos elhelyezkedésére utalva.

Palló-folyó 'a Kis-folyó és a Kálló találkozása' 1818: *Palló folyó* (nj. 1818),

1864: *Palló-folyás* (VARGA 2002: 704), 2008: *Palló-folyó* (sgy. 2008). **Nagy-Palló** néven is ismerik.

Az elnevezés a *palló* 'padló' (TESz.) főnév és a *folyó* 'folyóvíz' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből, szintagmatikus szerkesztéssel jött létre. A terület jellegzetes „építményére” utal: egy deszkát vetettek át a folyón, s aki nem akart a hidra kerülni, ezen ment át (sgy. 2008).

Pál-rét 'kaszáló a Város-rét területén' 1964: *Pál rét* (HAIDER 1964: 23), 2008: *Pál-rét* (sgy. 2008). Vö.: **Pál laposa**.

Az elnevezés a *Pál* családnév (1452: *Pal*, RMCsSz.), vagy személynév (1271/1400: *Pal*, ÁSz.) és a *rét* 'sík v. mocsaras stb. terület, kaszáló, legelő, mező' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre birtoklásra utalva.

Pál laposa 'ma már nem lokalizálható hely' 1864: *Páll laposa* (nj. 1864). Vö.: **Pál-rét**.

Az elnevezés a *Pál(l)* családnév (1452: *Pal*, RMCsSz.), vagy személynév (1271/1400: *Pal*, ÁSz.) és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévi –a birtokos személyjeles alakjának összetételéből szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre. Birtoklásra utal.

Pályi-folyás 'határrész Hosszúpályi irányában' 1818, 1864–66: *Pályi folyás* (nj. 1818, földk. 1864–66).

Az elnevezést a *Hosszúpályi* helynév második névrésze és a *folyás* 'vízfolyás' (NEMES 2005: 67) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és a hely földrajzi elhelyezkedésére utal.

Pap-domb 'mesterséges domb a Fehértó déli részén' 1999, 2008: *Pap-domb* (MAZSU 1999: 11, sgy. 2008).

Az elnevezést a *pap* 'az a személy, aki valamely vallási közösségben vallási szertartásokat végezhet' (TESz.) foglalkozásnév vagy a *Pap* családnév (1342: *Pop*, RMCsSz.) és a *domb*

'természetes földkiemelkedés, kupac' (TESz.) földrajzi köznévi alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és birtoklásra utal.

Papfeneke-rét 'nádas, sásas vízállás a Kálló, Hencidai út és Kis-folyó között' 1964: *Papfeneke-rét* (HAIDER 1964: 23). **Papfenekes** és **Papfenekese** néven is ismerik.

Az elnevezést a *Papfenekese* helynévből az –s melléknévképző és az –e birtokos személyjel redukciójával, vagy a *Papfenekes* névből az –s melléknévképző redukciójával és a *rét* 'sík v. mocsaras stb. terület, kaszáló, legelő, mező' (TESz.) földrajzi köznévi történet kiegészülésével jött létre.

Papfenekes 'nádas, sásas vízállás a Kálló, Hencidai út és Kis-folyó között' 1999, 2008: *Papfenekes* (MAZSU 1999: 16, sgy. 2008). **Papfeneke-rét** és **Papfenekese** néven is ismerik.

Az elnevezés a *Papfenekese* helynévből az –e birtokos személyjel redukciójával jött létre.

Papfenekese 'nádas, sásas vízállás a Kálló, Hencidai út és Kis-folyó között' 1864–66: *Pap fenekesse* (földk. 1864–66). **Papfeneke-rét** és **Papfenekes** néven is ismerik.

Az elnevezést a *pap* 'az a személy, aki valamely vallási közösségben vallási szertartásokat végezhet' (TESz.) foglalkozásnév vagy a *Pap* családnév (1342: *Pop*, RMCsSz.) és a *fenék* 'mélyebben fekvő, vízállásos terület' (NEMES 2005: 65) földrajzi köznévi –s melléknévképzős és –e birtokos személyjeles alakja alkotja. Metonimikus névadással keletkezett, és birtoklásra utal.

Pap laposa 'rét Konyár Gáborjáni, Esztári és Hencidai-határa mentén' 1818: *Pap laposa* (nj. 1818), 1864: *Papp lapossa* (nj. 1864), 1864–66: *Pap laposa* (földk. 1864–66), 1964: *Papp laposa* (HAIDER 1964: 23). Vö.: **Pap tava**, **Paptava-dűlő**.

Az elnevezést a *pap* 'az a személy, aki valamely vallási közösségben vallási szertartásokat végezhet' (TESz.) foglalkozásnév vagy a *Pap* családnév

(1342: *Pop*, RMCsSz.) és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznév *-a* birtokos személyjeles alakjának összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre birtoklásra utalva.

Pap tava 'sásas, nádas rét a Kis-folyó északi oldalán' 1999: *Pap-tava* (MAZSU 1999: 11) 2008: *Pap tava* (sgy. 2008). **Paptava-dűlő** néven is ismerik. Vö.: **Pap laposa**.

Az elnevezés a *Paptava-dűlő* helynévből a második névrész ellipszisével jött létre.

Paptava-dűlő 'sásas, nádas rét a Kis-folyó északi oldalán' 1964: *Paptova-dűlő* (HAIDER 1964: 23). **Pap tava** néven is ismerik. Vö.: **Pap laposa**.

Az elnevezést a *pap* 'az a személy, aki valamely vallási közösségben vallási szertartásokat végezhet' (TESz.) foglalkozásnév vagy a *Pap* családnév (1342: *Pop*, RMCsSz.), a *tó* 'állóvíz' (NEMES 2005: 190) *-a* birtokos személyjeles alakja, és a *dűlő* 'meghatározott nagyságú szántóföld, határrész' (TESz.) földrajzi köznév alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredménye és birtoklásra utal: a lelkészi hivatalhoz tartozott (HAIDER 1964: 23), a falu papjának a fűteni való nádat itt vágták le (MAZSU 1999: 11).

Pete-láp 'nádas, sásas rét a Kálló, a Hencidai út és a Kis-folyó között' 1999, 2008: *Pete-láp* (MAZSU 1999: 16, sgy. 2008).

Az elnevezést a *Pete* családnév (1417/1418: *Pete*, RMCsSz.) vagy személynév ([1067]/1267: *Pethe*, ÁSz.) és a *láp* 'sekély vízi növényzettel belepert állóvíz, mocsár' földrajzi köznév összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és birtoklásra utal.

Péterszegi fahíd 'híd a Kállón Konyár és Szentpéterszeg között' 1999, 2008: *Péterszegi fahíd* (MAZSU 1999: 4, sgy. 2008). Vö.: **Péterszegi-határ**, **Péterszegi-zug**.

Az elnevezést a Szentpéterszeg helynév *Péterszeg* alakjának *-i* melléknévképzős származéka és a *fahíd* 'valamely útnak, folyó stb. feletti áthaladását biztosító fából készült műszaki építmény' (TESz.) földrajzi köznév összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a híd elhelyezkedésére utal. Ma csak néhány tartócölöp látható a meder partján (MAZSU 1999: 4).

Péterszegi-határ 'Konyár és Szentpéterszeg közötti terület' 2008: *Péterszegi-határ* (sgy. 2008). Vö.: **Péterszegi fahíd**, **Péterszegi-zug**.

Az elnevezést a Szentpéterszeg helynév *Péterszeg* alakjának *-i* melléknévképzős származéka és a *határ* 'valamely terület szélső része, beépítetlen, rendszerint gazdaságilag megművelt környéke' (TESz.) földrajzi köznév alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és a terület elhelyezkedésére utal.

Péterszegi-zug 'hely a Szentpéterszegi határnál' 2002: *Péterszegi-zug* (VARGA 2002: 705). Vö.: **Péterszegi-fahíd**, **Péterszegi-határ**.

Az elnevezést a Szentpéterszeg helynév *Péterszeg* alakjának *-i* melléknévképzős származéka és a *zug* 'félreeső, eldugott hely' (TESz.) földrajzi köznév összetételéből szintagmatikus szerkesztéssel jött létre. A hely pontos elhelyezkedésére utal.

Pina-rét 'nádas vízállás a Sóstói út a Kálló és a Kis-folyó közén' 1999, 2008: *Pina-rét* (MAZSU 1999: 11, sgy. 2008). **Asszony-tag** néven is ismerik.

Az elnevezést a *pina* 'női szeméremtest' (TESz.) főnév és a *rét* 'sík v. mocsaras stb. terület, kaszáló, legelő, mező' (TESz.) földrajzi köznév alkotja, szintagmatikus szerkesztéssel jött létre. A névadás motivációja, hogy ezt a területet a hadi özvegyek között osztották szét, így csak nők birtokolták (MAZSU 1999: 11).

Pincés-telek 'a Kis-folyó és a két Korhány közötti terület' 1999, 2008: *Pincés-telek* (MAZSU 1999: 16, sgy. 2008).

Az elnevezést talán a *Pincés* családnév (1509: *pinczes*, RMCsSz.) és a *telek*

'építkezésre alkalmas kisebb földtulajdon' (TESz.) földrajzi köznévi alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett és birtoklásra utal.

Pós tava 'szántóföld a Sóstói út, a Kálló és a Kis-folyó között' 1999: *Póstava* (MAZSU 1999: 10) 2008: *Pós tava* (sgy. 2008).

Az elnevezés a *Pós* családnév (1430: *Pos*, RMCsSz.) vagy személynév (1181: *Pous*, ÁSz.) és a *tó* 'állóvíz' (NEMES 2005: 190) földrajzi köznévi –a birtokos személyjeles alakjából szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és birtoklásra utal.

Pusztakotkodár 'meterséges domb, a Kis-folyó kanyarulatánál' 1964: *Pusztakotkodár* (HAIDER 1964: 23), 2008: *Pusztakotkodács* (sgy. 2008). **Kis-Korhány** néven is ismerik.

Az elnevezés alapja a *puszta* 'kopár, fátlan, épület nélküli terület; megműveletlen, füves nagy síkság' (NEMES 2005: 164) földrajzi köznévi, amelyhez talán a *kotkodár* ~ *kotkodács* hangutánzó szó kapcsolódott. A névadás motivációja ismeretlen.

Rác-rét 1. 'a Sándorshoz tartozó nádas a Korhány-dűlőben' 1964: *Rác rét* (HAIDER 1964: 23). **2.** 'nádas rét a Sóstói út és a Vasút között' 1999, 2008: *Rác-rét* (MAZSU 1999: 9, sgy. 2008).

Az elnevezést a *rác* 'szerb' (TESz.) népnév vagy a *Rác* családnév (1401: *Rach*, RMCsSz.) és a *rét* 'sík v. mocsaras stb. terület, kaszáló, legelő, mező' (TESz.) földrajzi köznévi alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre. Az első névrész népnévi eredeztetése esetén az 1600-as években itt letelepedett rácokról (MAZSU 1999: 9), családnévi eredeztetés esetén gazdájáról kapta a nevét (HAIDER 1964: 23).

Régi-szőlőskert 'szőlős a Derecskei út és a Bagosi út között' é. n.: *Régi szőlőskert* (kat. é. n.), 1864–66: *Régi szőlős kert* (földk. 1864–66), 2008: *Régi-szőlőskert* (sgy. 2008). **Öreg-kert**, **Öreg-szőlőskert** és **Zárt-kert** néven is ismerik.

Az elnevezést a *régi* 'idős, koros' (TESz.) melléknév és a *szőlőskert*

'földterület, ahol a szőlőt termesztik' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és a terület korára utal.

Régi-temető 'a falu végén, az Új-temető mellett fekvő hely' 1818, 1864–66: *Régi temető* (kat. 1818, földk. 1864–66), 2008: *Régi-temető* (sgy. 2008). Vö.: **Új-temető**.

Az elnevezést az *régi* 'idős, koros' (TESz.) melléknév és a *temető* 'temetkezőhely' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és a terület korára utal. Az első névrész korrelációban áll az *Új-temető* helynév első névrészével. 1800-ig temettek ide, ma már szántják (sgy.).

Sajakúti-föld 'ma már nem lokalizálható hely' 1831: *Sajakúti-föld* (VARGA 2002: 705).

Az elnevezést a nem adatolható *Sajakút* helynév –i melléknévképzős alakja és a *föld* 'megművelt mezőgazdasági terület' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és a hely pontos elhelyezkedésére utal.

Sándoros 'szántóföld a Korhány-dűlőben' 1964, 2008: *Sándoros* (HAIDER 1964: 23, sgy. 2008).

Az elnevezés a nem adatolható *Sándorosi-uradalom* névből metonimikus névadással keletkezett, és birtoklásra utalt. A területet a konyáriak a Sándorosi uradalomtól vásárolták (HAIDER 1964: 23).

Sárándi út 'Sáránd felé vezető út' é. n., 1864–66: *Sárándi út* (nj. é. n., földk. 1864–66, sgy. 2008).

Az elnevezés a *Sáránd* településnév –i melléknévképzős alakja és az *út* 'közlekedés számára létesített sáv, útvonal' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és az út irányára utal.

Sár-gödör 'vízállás a Kálló partján' 1818: *Sár gödör* (kat. 1818).

Az elnevezés a *sár* 'víztől hígga vált föld' (TESz.) anyagnév és a *gödör* 'mélyedés, völgy' (TESz.) földrajzi köznévi

összetételével szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és a terület talajának minőségére utal.

Sáros-kút 'ma már nem lokalizálható hely' 1864–66: *Sáros kut* (földk. 1864–66).

Az elnevezést a *sár* 'víztől hígga vált föld' (TESz.) anyagnév –s melléknévképzős alakja és a *kút* 'földbe ásott vagy fűrt gödör, amelyből az összegyűlt talajvíz felszínre hozható' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és a terület jellegzetes anyagára utal.

Sár-rét 'a falu K-i, mocsaras oldala' 2008: *Sár-rét* (sgy. 2008). Vö.: **Nyírség**.

Az elnevezés a *sár* 'víztől hígga vált föld' (TESz.) anyagnév és a *rét* 'sík v. mocsaras stb. terület, kaszáló, legelő, mező' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből szintagmatikus szerkesztéssel jött létre a terület állapotára utalva.

Sásaskút-lapos 'határrész Konyár Bagos felőli oldalán' 1964: *Sásaskút lapos* (HAIDER 1964: 23).

Az elnevezést a nem adatolható *Sásas-kút* helynév és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és a terület pontos elhelyezkedésére utal. Az első névrészbéli *Sásas-kút* helynév a *sás* 'nedves réteken, mocsarakban tenyésző, rendszerint magas, háromélű vagy hengeres szárú, a palkafélék családjába tartozó növény' (TESz.) –s melléknévképzős alakjának és a *kút* 'földbe ásott vagy fűrt gödör, amelyből az összegyűlt talajvíz felszínre hozható' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele.

Sásas-lapos 'sásas rét a Városrét-dűlőben' 1964: *Sásas lapos* (HAIDER 1964: 23), 2008: *Sásas-lapos* (sgy. 2008).

Az elnevezést *sás* 'nedves réteken, mocsarakban tenyésző, rendszerint magas, háromélű vagy hengeres szárú, a palkafélék családjába tartozó növény' (TESz.) növénynév –s melléknévképzős

alakja és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és a terület jellemző növényzetére utal.

Sátor-halom 'határrész a Kálló jobb partján' 1751: *Sátor halom* (kat. 1751).

Az elnevezés a *sátor* 'szétszedhető vázra feszített bőrből, ponyvából stb. összeállított építmény' (TESz.) főnév és a *halom* 'alacsonyabb domb, rakás' (TESz.) földrajzi köznévi összetételével, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre a terület alakjára utalva.

Sertés-telep 'az Égett-rét K-i oldalán fekvő hely' 1999, 2008: *Sertéstelep* (MAZSU 1999: 9, sgy. 2008).

Az elnevezést a *sertés* 'disznó' (TESz.) állatnév és *telep* 'tároló hely, lerakat' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és a terület funkciójára utal.

Sikor-lapos 'ma már nem lokalizálható hely' 1818: *Sikor-lapos* (VARGA 2002: 706).

Az elnevezést talán a *Sikor* családnév és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, s birtoklásra utalhatott.

Sitör laposa 'ma már nem lokalizálható hely' 1818: *Sitör laposa* (nj. 1818).

Az elnevezést a *sitör* ~ *sitér* 'sajtár, fejőedény, rocska' (TESz.) főnév vagy a *Sitör* családnév (1512: *Seter*, RMCsSz.) és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévi –a birtokos személyjeles alakjának összetétele alkotja, szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett. Az első névrész főnévi eredeztetése esetén a hely alakjára, családnévi eredeztetés esetén birtoklásra utal.

Sorompó-út 'a Sóstói úttól a Vasútállomásig vezető út' é. n., 2008: *Sorompó út* (nj. é. n., sgy. 2008).

Az elnevezést a *sorompó* 'mozgatható zárókorlát' (TESz.) főnév és az *út*

'közlekedés számára létesített sáv, útvonal' (TESz.) földrajzi köznévként összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és a területen található építményre utal.

Sós-tó 'a két Korhánnyal között fekvő szikes, nádas rét' 1864, 1864–66: *Sós tó* (kat. 1864, földk. 1864–66), 1964: *Sóstó* (HAIDER 1964: 23), 1999, 2008: *Sós-tó* (MAZSU 1999: 16, sgy. 2008). **Nagy Zoli rétje** néven is ismerik.

Az elnevezést a *só* 'valamit ízéssé tevő anyag' (TESz.) főnév –s melléknévképzős alakja és a *tó* 'állóvíz' (NEMES 2005: 190) földrajzi köznévként összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és a tó vizének jellemző ízére utal.

Sóstó-fürdő 'fürdő volt, ma falu van a helyén' 1964: *Sóstó fürdő* (HAIDER 1964: 23) 2008: *Sóstó-fürdő* (sgy. 2008).

Az elnevezés a *Sós-tó* helynév és a *fürdő* földrajzi köznévként összetételéből szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett a hely funkciójára utalva.

Sóstói út 'Sóstó felé vezető út' é. n., 2008: *Sóstói út* (nj. é. n., sgy. 2008).

Az elnevezést a *Sós-tó* helynév –i melléknévképzős alakja és az *út* 'közlekedés számára létesített sáv, útvonal' (TESz.) földrajzi köznévként összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és az út irányára utal.

Suba-kút 'négy méter átmérőjű, téglából kirakott, bővizű gémeskút a Konyári-tagi legelőn' 1964: *Suba kút* (HAIDER 1964: 24), 1999, 2008: *Suba-kút* (MAZSU 1999: 4, sgy. 2008). Vö.: **Subakúti-föld**.

Az elnevezést a *Suba* családnév (1425: *Suba*, RMCsSz.) és a *kút* 'földbe ásott vagy fúrt gödör, amelyből az összegyűlt talajvíz felszínre hozható' (TESz.) földrajzi köznévként összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és birtoklásra utal.

Subakúti-föld 'hely valószínűleg a Suba-kút közelében' 1828: *Subakúti-föld* (VARGA 2002: 706). Vö.: **Suba-kút**.

Az elnevezést *Suba-kút* helynév –i melléknévképzős alakja és a *föld*

'megművelt mezőgazdasági terület' (TESz.) földrajzi köznévként összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és a hely pontos elhelyezkedésére utal.

Szántó föld 'ma már nem lokalizálható hely' 1864–66: *Szántó föld* (földk. 1864–66).

Az elnevezés a *szántó föld* 'ekével rendszeresen megművelt földterület, ahol ált. gabonát és takarmánynak való növényeket termeltek' (NEMES 2005: 177) földrajzi köznévből jelentéshasadással keletkezett a helyfajta utalva.

Szar-tó 'régente tó, ma már szántó föld a Kálló, a Gáborjáni út és a Hencidai út között' 1911, 1999: *Szartó* (kat. 1911, MAZSU 1999: 14), 2008: *Szar-tó* (sgy. 2008).

Az elnevezés a *szar* 'ürülék, széklet' (TESz.) és a *tó* 'állóvíz' (NEMES 2005: 190) földrajzi köznévként összetételéből, szintagmatikus szerkesztéssel jött létre. Nevét egy forrás szerint arról a tulajdonságáról kapta, hogy termése sokszor tönkremegy a gyakori esők miatt, melyek elárasztják a területet (MAZSU 1999: 14).

Széles-szeg 1. 'a Kálló melletti vízállásos szántó, kaszáló' 1818, 1964: *Széles szeg* (nj. 1818, HAIDER 1964: 23), 1999, 2008: *Széles-szeg* (MAZSU 1999: 6, sgy. 2008). **2.** 'régente vízfolyás, folyómeder kiszélesedett, kanyargós része, ma szántó, amelyet a Kálló szel ketté' 1999, 2008: *Széles-szeg* (MAZSU 1999: 12, sgy. 2008).

Az elnevezést a *széles* melléknév és a *szeg* 'szöglet, csúcs, kiszögellés' (TESz.) földrajzi köznévként összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és a terület kiterjedésére utal.

Szentesi lapos 'szántó föld a Vékony-ér közelében' 2008: *Szentesi lapos* (sgy. 2008). **Szentesi laposa** néven is ismerik.

Az elnevezés a *Szentesi laposa* helynévből a második névrészbéli birtokos személyjel redukciójával keletkezett.

Szentesi laposa 'szántó föld a Vékony-ér közelében' 1864: *Szentesi lapossa* (nj. 1864). **Szentesi lapos** néven is ismerik.

Az elnevezést a *Szentesi* családnév (1500: *Zenthesy*, RMCsSz.) és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznév –a birtokos személyjeles alakjának összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és birtoklásra utal.

Szentmiklós 'legelő a Hosszúpályi határ mentén' 1844: *Szentmiklós* (VARGA 2002: 706).

Az elnevezés a *Szent Miklós* szentnévből metonimikus szerkesztéssel keletkezett. A névadás motivációja nem világos.

Szérűskertek 'kertség a falu É-i részén' 1818: *Szérűskertek* (VARGA 2002: 706).

Az elnevezés a *szérűskert* 'szénakert' (NEMES 2005: 179) földrajzi köznév többes számú alakjából jelentéshasadással jött létre, a hely fatájára utalva.

Sziget 'kaszáló a Csuszlik végében' 1964, 2008: *Sziget* (HAIDER 1964: 24, sgy. 2008).

Az elnevezés a *sziget* 'vizenyős, berkes területből kiemelkedő száraz rész' (NEMES 2005: 180) földrajzi köznévből jelentéshasadással jött létre, s a hely szigetszerű elhelyezkedésére utal.

Szik 'ma már nem lokalizálható hely' 1864–66: *Szék* (földk. 1864–66).

Az elnevezés a *szik* ~ *szék* 'szikes talaj' (TESz.) földrajzi köznévből jelentéshasadással keletkezett a hely fajtájára utalva.

Szikes-kaszáló 'ma már nem lokalizálható hely' 1864–66: *Székes kaszáló* (földk. 1864–66).

Az elnevezést a *szik* ~ *szék* 'szikes talaj' (TESz.) földrajzi köznév –s melléknévképzős alakja és a *kaszáló* 'rét' (TESz.) földrajzi köznév összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és a talaj minőségére utal.

Szik-lapos 'kaszáló a Városrét-dűlőben' 1964: *Sziklapos* (HAIDER 1964: 24).

Az elnevezés a *szik* 'szikes talaj' (TESz.) földrajzi köznév és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128)

földrajzi köznév összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és a terület talajának minőségére utal.

Szik-tó 'sekély vizű, szikes tó a Kerekszik közepén' 1964: *Sziktó* (HAIDER 1964: 24), 2008: *Szik-tó* (sgy. 2008). **Kerekszik-tó** néven is ismerik.

Az elnevezés a *Kerekszik-tó* helynévből az első névrész első névelemének redukciójával keletkezett.

Szilas 'kisebb sásas, nádas rét a Láp keleti szélén' 1964, 1999, 2008: *Szilas* (HAIDER 1964: 24, MAZSU 1999: 10, sgy. 2008). **Szilas-dűlő** néven is ismerik.

Az elnevezés a *Szilas-dűlő* helynévből a második névrész redukciójával, vagy a *szil* 'erdőben, vízparton más fákkal vegyesen élő, kemény anyagú, fogazott levelű, szárnyas termésű fa' (TESz.) növénynév –s helynévképzős alakjából morfológus szerkesztéssel jött létre.

Szilas-dűlő 'kisebb sásas, nádas rét a Láp keleti szélén' é. n.: *Szilas dűlő* (nj. é. n.), 2008: *Szilas-dűlő* (sgy. 2008). **Szilas** néven is ismerik.

Az elnevezés a *szil* 'erdőben, vízparton más fákkal vegyesen élő, kemény anyagú, fogazott levelű, szárnyas termésű fa' (TESz.) növénynév –s melléknévképzős alakjából és a *dűlő* 'meghatározott nagyságú szántóföld, határrész' (TESz.) földrajzi köznév összetételéből szintagmatikus szerkesztéssel, vagy a *Szilas* helynévből kiegészüléssel jött létre. A terület jellemző növényzetére utal.

Szili-szeg 'a Szilas sarka' 1831: *Szily-szeg* (VARGA 2002: 706).

Az elnevezés a *szil* 'erdőben, vízparton más fákkal vegyesen élő, kemény anyagú, fogazott levelű, szárnyas termésű fa' (TESz.) növénynév –i melléknévképzős alakjából és a *szeg* 'szöglet, csúcs, kiszögellés' (TESz.) földrajzi köznév összetételéből szintagmatikus szerkesztéssel jött létre. A terület elhelyezkedésére utal.

Szoboszlai-lapos 'szántó a Kálló D-i oldalán' 1818: *Szoboszlai-lapos* (VARGA 2002: 706).

Az elnevezést a *Szoboszlai* családnév (1565: *Zobozloj*, RMCsSz.) és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, vagy a *Szoboszlai Péter laposa* helynévből az első névrész, és a második névrészbeli *-a* birtokos személyjel redukációjával. Birtoklásra utal.

Szoboszlai Péter laposa 'ma már nem lokalizálható hely' 1818: *Szoboszlai Péter laposa* (nj. 1818).

Az elnevezést a *Szoboszlai Péter* személynév és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévi *-a* birtokos személyjeles alakjának összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, vagy a *Szoboszlai-lapos* helynévből a névrészek kiegészülésével. Birtoklásra utal.

Szoboszlai-rét 'rét a Gáborjáni út, a Kálló és a Péterszegi-határ között' 1999, 2008: *Szoboszlai-rét* (MAZSU 1999: 13, sgy. 2008).

Az elnevezés a *Szoboszlai* családnév (1565: *Zobozloj*, RMCsSz.) és a *rét* 'sík v. mocsaras stb. terület, kaszáló, legelő, mező' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből, szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és birtoklásra utal.

Szőke-halom 'szántóföld a Bagosi-határban' 1747: *Szőkehalom* (HAIDER 1964: 24), 1818, 1964: *Szőke halom* (nj. 1818, HAIDER 1964: 24), 2008: *Szőke-halom* (sgy. 2008). Vö.: **Szőke-rét**.

Az elnevezés a *Szőke* családnév (1268/1271: *Sceuke*, RMCsSz.) és a *halom* 'alacsonyabb domb, rakás' (TESz.) földrajzi köznévi összetételével, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és birtoklásra utal.

Szőke-rét 'szikes szántó, kaszáló a Kálló, a Gáborjáni út és a Hencidai út között' 1864, 1864–66: *Szőke rét* (nj. 1864, földk. 1864–66), 1999, 2008: *Szőke-rét* (MAZSU 1999: 14, sgy. 2008). Vö.: **Szőke-halom**.

Az elnevezést a *Szőke* családnév (1268/1271: *Sceuke*, RMCsSz.) és a *rét* 'sík v. mocsaras stb. terület, kaszáló, legelő, mező' (TESz.) földrajzi köznévi alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és birtoklásra utal.

Szőlő eleje 'a szőlőskert és a vasút közötti terület' 1999: *Szőlőeleje* (MAZSU 1999: 5), 2008: *Szőlő eleje* (sgy. 2008). **Millió**s néven is ismerik.

Az elnevezés a *szőlő* 'földterület, ahol a szőlőt termesztik' (TESz.) főnév és az *eleje* névutó összetételéből, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre. A terület elhelyezkedésére utal.

Szőlőskert 'szőlős a Vasúton túl' 1818, 1895–87, 2008: *Szőlőskert* (kat. 1818, kat. 1895–87, sgy. 2008), 1964: *Szöllőskert* (HAIDER 1964: 24). **Új-szőlőskert** és **Új-kert** néven is ismerik.

Az elnevezés a *szőlőskert* 'földterület, ahol a szőlőt termesztik' (TESz.) földrajzi köznévből jelentéshasadással jött létre, és a terület jellemző növényzetére utal.

Talléros 'homokos, alacsony dombos terület a Derecskei és a Bagosi út között' 1999, 2008: *Talléros* (MAZSU 1999: 3, sgy. 2008). Vö.: **Talléros-szántó**.

Az elnevezés a *tallér* 'a 16–19. században használatos pénzfajta' (TESz.) főnév *-s* helynévképzős származékából morfematikus szerkesztéssel keletkezett. Nevét a néphagyomány szerint a hellyel kapcsolatos eseményről kapta: Nagy Károly tallérért vásárolta (HAIDER 1964: 24).

Talléros-szántó 'szántóföld a Tallérosnál' 1964: *Talléros szántó* (HAIDER 1964: 24), 2008: *Talléros-szántó* (sgy. 2008). Vö.: **Talléros**.

Az elnevezés a *Talléros* helynév és a *szántó* 'szántóföld' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, s a hely pontos elhelyezkedésére utal.

Tarka-dűlő 'szántóföld a Folyás-dűlőben' 1964: *Tarka dűlő* (HAIDER 1964: 24), 1999: *Tarka-dűllő* (MAZSU 1999: 9), 2008: *Tarka-dűlő* (sgy. 2008). Vö.: **Tarka-lapos**.

Az elnevezés a *tarka* 'több színű, foltos' (TESz.) melléknév és a *dűlő* 'meghatározott nagyságú szántó föld, határrész' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre. Nevét a terület jellemző színéről kapta: a fehér szikfoltok a földet tarkává teszik (HAIDER 1964: 24).

Tarka-lapos 'rét a Gáborjáni határnál' 1818: *Tarka-lapos* (VARGA 2002: 707). Vö.: **Tarka-dűlő**.

Az elnevezés a *tarka* 'több színű, foltos' (TESz.) melléknév és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, a terület jellemző színére utal: a fehér szikfoltok a földet tarkává teszik (VARGA 2002: 707).

Tarpai-lapos 'szántó föld a Bagosi-határban' 1964: *Tarpai lapos* (HAIDER 1964: 24).

Az elnevezést valószínűleg a *Tarpai* családnév (1464: *Tharpay*, RMCsSz.) és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és birtoklásra utalhat.

Téglavető-hely 'a Gáborjáni út és a Kálló között fekvő hely' 1864–66: *Tégla vető hely* (földk. 1864–66), 2008: *Téglavető-hely* (sgy. 2008).

Az elnevezést a *téglavető* melléknévi igenév és a *hely* 'kisebb földterület' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és a terület funkciójára utal.

Telek 'nádas a Derecskei-határ mentén' 1747: *Telek* (VARGA 2002: 707). **Nagy-telek** néven is ismerik. Vö.: **Telek-kút**, **Teleki-kút**.

Az elnevezés a *telek* 'építkezésre alkalmas kisebb földtulajdon' (TESz.) földrajzi köznévből jelentéshasadással jött létre a hely fajtájára utalva.

Telek-kút 'ma már nem lokalizálható hely' 1886: *Telek-kút* (VARGA 2002: 707). Vö.: **Telek**, **Telei-kút**.

Az elnevezést a *telek* 'építkezésre alkalmas kisebb földtulajdon' (TESz.) földrajzi köznévi és a *kút* 'földbe ásott vagy fűrt gödör, amelyből az összegyűlt talajvíz felszínre hozható' (TESz.) földrajzi köznévi alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és a terület elhelyezkedésére utalhat.

Teleki-kút 'itatókút a Kígyós-teleken' 1964: *Teleki kút* (HAIDER 1964: 24), 2008: *Teleki-kút* (sgy. 2008). Vö.: **Telek**, **Telek-kút**.

Az elnevezést a *telek* 'építkezésre alkalmas kisebb földtulajdon' (TESz.) földrajzi köznévi –i melléknévképzős alakja vagy a *Teleki* családnév (1315/1418: *Theleky*, RMCsSz.) és a *kút* 'földbe ásott vagy fűrt gödör, amelyből az összegyűlt talajvíz felszínre hozható' (TESz.) földrajzi köznévi alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és a terület elhelyezkedésére vagy birtoklásra utal.

Temető 'a falu végén a Régi-temető mellett fekvő hely' é. n., 1911, 2008: *Temető* (kat. é. n., kat. 1911, sgy. 2008). Régen **Új-temető** néven ismerték.

Az elnevezés a *temető* 'temetkezőhely' (TESz.) földrajzi köznévből jelentéshasadással keletkezett, és a terület funkciójára utal.

Temető-domb 'két természetes homokdomb, egykori temetkezési hely a Derecske–Sóstó műút és a Kálló között' 1964: *Temető domb* (HAIDER 1964: 24), 1999, 2008: *Temető-domb* (MAZSU 1999: 9, sgy. 2008). **Temető-halom** néven is ismerik.

Az elnevezés a *temető* 'temetkezőhely' (TESz.) földrajzi köznévi és a *domb* 'természetes földkiemelkedés, kupac' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és a terület funkciójára utal.

Temető-halom 'két természetes homokdomb, egykori temetkezési hely a Derecske–Sóstó műút és a Kálló között' 2002: *Temető-halom* (VARGA 2002: 707). **Temető-domb** néven is ismerik.

Az elnevezés a *temető* 'temetkezőhely' (TESz.) földrajzi köznévi és a *halom*

'alacsonyabb domb, rakás' (TESZ.) földrajzi köznévi összetételéből szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és a terület funkciójára utal.

Templom 'református templom a Rákóczi úton' é. n., 2008: *Templom* (nj. é.n, sgy. 2008).

Az elnevezés a *templom* építménynévből jelentéshasadással keletkezett, és az épület funkciójára utal.

Tépei út 'Tépe felé vezető út' é. n., 2008: *Tépei út* (kat. é.n, sgy. 2008).

Az elnevezést a *Tépe* helynév –i melléknévképzős alakja és az *út* 'közlekedés számára létesített sáv, útvonal' (TESz.) földrajzi köznévi alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és az út irányára utal.

Test-halmok 'a Fehér-tó, a Rác-rét és a Pós tava körül található hét-nyolc mesterséges domb' 1999: *Testhalmok* (MAZSU 1999: 11).

Az elnevezés a *test* 'testrész vagy a háromdimenziós tér felületekkel határolt része' (TESz.) főnév és a *halom* 'alacsonyabb domb, rakás' (TESz.) földrajzi köznévi többes számú alakjának összetételével, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a dombok alakjára utal.

Tilalmas 'ma már nem lokalizálható hely' 1727: *Tilalmas* (VARGA 2002: 707). **Tilalmas-mező** néven is ismerik.

Az elnevezést a *tilalom* 'tiltó rendelkezés' (TESz.) főnév –s melléknévképzős származékából morfológiai szerkesztéssel jött létre, és a hellyel kapcsolatos eseményre utalhatott.

Tilalmas-mező 'ma már nem lokalizálható hely' 1818: *Tilalmas mező* (nj. 1818). **Tilalmas** néven is ismerik.

Az elnevezés a *Tilalmas* helynévből a *mező* 'szabad tér, sík terület, legelő' (TESz.) földrajzi köznévi törzestől kiegészüléssel jött létre.

Tó-köz 'rétekekkel, tavakkal szabdaltszántóföld Hosszúpályi közigazgatási területén' 1964: *Tó köz* (HAIDER 1964: 25), 1999: *Tóköz* (MAZSU 1999: 10), 2008: *Tó-*

köz (sgy. 2008). **Tóközi-földek** néven is ismerik.

Az elnevezést a *tó* 'állóvíz' (NEMES 2005: 190) földrajzi köznévi és a *köz* 'dolgot egymástól elválasztó terület' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és a hely jellemző tulajdonságára utal: sok apró tó található itt (HAIDER 1964: 25).

Tóközi-földek 'rétekekkel, tavakkal szabdaltszántóföld Hosszúpályi közigazgatási területén' 1999, 2008: *Tóközi-földek* (MAZSU 1999: 10, sgy. 2008). **Tó-köz** néven is ismerik.

Az elnevezés a *Tó-köz* helynév –i melléknévképzős származékához kapcsolt *föld* 'megművelt mezőgazdasági terület' (TESz.) földrajzi köznévi többes számú alakjával, kiegészülés eredményeként jött létre, és a hely pontos elhelyezkedésére utal.

Tolvaj-halom 'homokdombos szántóföld a Kerek-sziken' 1964: *Tolvajhalom* (HAIDER 1964: 25), 2008: *Tolvaj-halom* (sgy. 2008). Vö.: **Tolvaj-lapos**.

Az elnevezés a *tolvaj* 'lator, kóborló, prédáló, gonosztevő' (TESz.) köznévi vagy a *Tolvaj* családnév (1391: *Toluay*, RMCsSz.) és a *halom* 'alacsonyabb domb, rakás' (TESz.) földrajzi köznévi összetételével szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre. Az első névrész köznévi eredeztetése esetén talán az itt meghúzódó tolvajokra, családnévi eredeztetés esetén birtoklásra utal.

Tolvaj-lapos 'nadas, gázos időszakos vízállás a Kerek-szik területén' 1999, 2008: *Tolvaj-lapos* (MAZSU 1999: 3, sgy. 2008). Vö.: **Tolvaj-halom**.

Az elnevezés a *tolvaj* 'lator, kóborló, prédáló, gonosztevő' köznévi vagy a *Tolvaj* családnév (1391: *Toluay*, RMCsSz.) és a *lapos* 'vízenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévi összetételéből szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett. Az első névrész köznévi eredeztetése esetén talán

az itt meghúzódó tolvajokra, családnévi eredeztetés esetén birtoklásra utal.

Tordai István laposa 'ma már nem lokalizálható hely' 1864–66: *Tordai István lapossa* (földk. 1864–66).

Az elnevezést a *Tordai István* személynév és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévi –a birtokos személyjeles alakjának összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és birtoklásra utal.

Tordai-szik 'időszakos vízállás a Vasút, a Szőlőskert, és a Gyopáros-halom között' 1818: *Tordai szék* (nj. 1818), 1964: *Tordai szik* (HAIDER 1964: 25), 1999, 2008: *Tordai-szik* (MAZSU 1999: 5, sgy. 2008). **Kis-Békarívás és Tordai-szik laposa** néven is ismerik.

Az elnevezést a *Tordai* családnév (1414: *Torday*, RMCsSz.) és a *szék* ~ *szik* 'szikes talaj' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és birtoklásra utal.

Tordai-szik laposa 'időszakos vízállás a Vasút, a Szőlőskert és a Gyopáros-halom között' 1864–66: *Tordai szék lapossa* (földk. 1864–66). **Kis-Békarívás és Tordai-szik** néven is ismerik.

Az elnevezés a *Tordai-szik* helynévnek a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévi –a birtokos személyjeles alakjával történt kiegészülésével jött létre.

Tóti-ér 'széles, sásas, nádas árok, régi vízfolyás, a Sóstói út, a Kálló és a Kisfolyó között' é. n.: *Tóti ér* (kat. é. n., 1999, 2008: *Tóti-ér* (MAZSU 1999: 10, sgy. 2008). **Tóti-oldal** néven is ismerik. Vö.: **Tóti-gát**.

Az elnevezés talán a *Tóti* családnév (1376: *Tóti*, RMCsSz.) és az *ér* 'patak' földrajzi köznévi összetételéből, szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre. Birtoklásra utal.

Tóti-gát 'ma már nem lokalizálható hely' 1727: *Tóti-gát* (VARGA 2002: 707). Vö.: **Tóti-ér, Tóti-oldal**.

Az elnevezés talán a *Tóti* családnév (1376: *Tóti*, RMCsSz.) és a *gát* 'folyóvíz útjába állított mesterséges akadály' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre birtoklásra utalva.

Tóti-oldal 'széles, sásas, nádas árok, régi vízfolyás, a Sóstói út, a Kálló és a Kisfolyó között' 1964: *Tóti oldal* (HAIDER 1964: 25), 2008: *Tóti-oldal* (sgy. 2008). **Tóti-ér** néven is ismerik. Vö.: **Tóti-gát**.

Az elnevezést talán a *Tóti* családnév (1376: *Tóti*, RMCsSz.) és az *oldal* 'térsgnek szélső része' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és birtoklásra utal.

Tógyi-lapos 'szántófield a Kálló, a Hencidai út és a Kis-folyó között' 1999, 2008: *Tógyi-lapos* (MAZSU 1999: 17, sgy. 2008). Vö.: **Tógyi-rét**.

Az elnevezést a *Tógyi* (2006: *Tógyi*, HBmTk.) családnév és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és birtoklásra utal.

Tógyi-rét 'rét a Gáborjáni út, a Kálló és a Péterszegi-határ között' 1999, 2008: *Tógyi-rét* (MAZSU 1999: 13, sgy. 2008). Vö.: **Tógyi-lapos**.

Az elnevezést a *Tógyi* (2006: *Tógyi*, HBmTk.) családnév és a *rét* 'sík v. mocsaras stb. terület, kaszáló, legelő, mező' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből, szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és birtoklásra utal.

Törvény-domb 'ma szántófield a Homos közelében' é. n.: *Törvény domb* (kat. é. n.), 1964: *Törvénydomb* (HAIDER 1964: 25), 1999, 2008: *Törvény-domb* (MAZSU 1999: 15, sgy. 2008).

Az elnevezés a *törvény* 'jogok és kötelességek (írásos) foglalata' (TESz.) főnévi és a *domb* 'természetes földkiemelkedés, kupac' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből, szintagmatikus szerkesztéssel jött létre. A hely funkciójára

utalt: az 1700-as években itt törvénykeztek (HAIDER 1964: 25).

Túli laposa 'ma már nem lokalizálható hely' 1818: *Túli laposa* (nj. 1818), 1864–66: *Turi lapos* (földk. 1864–66), 1964: *Túri lapos* (HAIDER 1964: 25).

Az elnevezést *Túli* (1518/1518: *Thwly*, RMCsSz.) vagy a *Túri* (1291: *Turi*, RMCsSz.) családnév és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznév –a birtokos személyjeles alakjának összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett és birtoklásra utal.

Tükör-lapos 'kisebb szikes tó a Sóstói út, a Kálló és a Kis-folyó között' 1999: *Tükör-lapos* (MAZSU 1999: 13).

Az elnevezés a *tükör* 'foncsorozott üveglap vagy csiszolt fémlap' (TESz.) főnév és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznév összetételéből, szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett. A tó jellemző tulajdonságára utal: tiszta volta miatt tükörként viselkedik (sgy.).

Új-kert 'szőlős a Vasúton túl' 2008: *Új-kert* (sgy. 2008). **Szőlőskert** és **Új-szőlőskert** neveken is ismerik.

Az elnevezés az *Új-szőlőskert* helynévből a második névrész első névelemének redukciójával jött létre.

Új-sor 'falurész a Debreceni út közelében' 1964: *Újsor* (HAIDER 1964: 17), 2008: *Új-sor* (sgy. 2008). **Új-telek** néven is ismerik. Vö.: **Farkas-gödör**.

Az elnevezés az *új* 'fiatal, nem régi' (TESz.) és a *sor* 'falurész' (NEMES 2005: 175) földrajzi köznév összetételéből szintagmatikus szerkesztés eredményeként, jött létre. A terület korára utal: a II. világháború után kiosztott földterületet hívják így (sgy.).

Új-szőlőskert 'szőlős a Vasúton túl' é. n.: *Új szőlőskert* (kat. é. n.), 1864–66: *Új szőlős kert* (földk. 1864–66), 1999, 2008: *Új-szőlőskert* (MAZSU 1999: 6, sgy. 2008). **Szőlőskert** és **Új-kert** néven is ismerik.

Az elnevezés a *Szőlőskert* helynévből az *új* 'fiatal, nem régi' (TESz.) melléknévvel

történt kiegészüléssel jött létre, s a szőlős korára utal.

Új-telek 'falurész a Debreceni út közelében' é. n.: *Újtelek* (nj. é. n.). **Új-sor** néven is ismerik. Vö.: **Farkas-gödör**.

Az elnevezés az *új* 'fiatal, nem régi' (TESz.) melléknév és a *telek* 'építkezésre alkalmas kisebb földtulajdon' földrajzi köznév összetételéből szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre. A terület korára utal: a II. világháború után kiosztott földterületet hívják így (sgy.).

Új-temető 'a falu végén, a Régi-temető mellett fekvő hely' 1818: *Új temető* (kat. 1818), 1864–66: *Új temető* (földk. 1864–66). Ma **Temető** néven ismerik. Vö.: **Régi-temető**.

Az elnevezés a *Temető* helynévnek az *új* 'fiatal, nem régi' (TESz.) melléknévvel történt kiegészülésével jött létre, s a hely korára utal. Az első névrész korrelációban áll a *Régi-temető* helynév első névrészével.

Vágóhíd 'hely a Gáborjáni út végén' é. n., 2008: *Vágóhíd* (nj. é. n., sgy. 2008).

Az elnevezés a *vágóhíd* 'vágóállatok levágására való hely' (TESz.) építménynévből jelentéshasadással keletkezett a hely funkciójára utalva.

Varga-lapos 'hely a Kender-sziget mellett' 1818: *Varga-lapos* (VARGA 2002: 708).

Az elnevezést a *Varga* családnév (1389: *Vorga*, RMCsSz.) és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznév összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és birtoklásra utal.

Város-kert 'kaszáló, rét a Gáborjáni út, a Kálló és a Péterszegi-határ között' é. n.: *Városkert* (kat. é. n.). **Város-rét** és **Városrét-dűlő** néven is ismerik. Vö.: **Városrét folyása**.

Az elnevezés a *város* földrajzi köznév és a *kert* 'növény és állatvédelmi szempontból körülkerített terület' (TESz.) földrajzi köznév összetételéből szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és közösségi birtoklásra utal.

Város-rét 'kaszáló, rét a Gáborjáni út, a Kálló és a Péterszegi-határ között' é. n., 1864, 1964: *Városrét* (kat. é. n., nj. 1864, HAIDER 1964: 25), 1999, 2008: *Város-rét* (MAZSU 1999: 13, sgy. 2008). **Város-kert** és **Városrét-dűlő** néven is ismerik. Vö.: **Városrét folyása**.

Az elnevezés a *város* földrajzi köznévről és a *rét* 'sík v. mocsaras stb. terület, kaszáló, legelő, mező' (TESz.) földrajzi köznévről összetételéből szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és közösségi birtoklásra utal.

Városrét-dűlő 'kaszáló, rét a Gáborjáni út, a Kálló és a Péterszegi-határ között' 1964: *Városrét dűlő* (HAIDER 1964: 23), 2008: *Városrét-dűlő* (sgy. 2008). **Város-kert** és **Város-rét** néven is ismerik. Vö.: **Városrét folyása**.

Az elnevezés a *Város-rét* helynévnek a *dűlő* 'meghatározott nagyságú szántóföld, határrész' (TESz.) földrajzi köznévről történt kiegészülésével jött létre.

Városrét folyása 'a Város-réten átfolyó ér' 1738: *Városrét-folyása* (VARGA 2002: 708). Vö.: **Város-kert**, **Város-rét**, **Városrét-dűlő**.

Az elnevezés a *Város-rét* helynév és a *folyás* 'vízfolyás' (NEMES 2005: 67) földrajzi köznévről –a birtokos személyjeles származékánál– összetételéből szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre a folyás pontos elhelyezkedésére utalva.

Vasas-sziget laposa 'ma már nem lokalizálható hely' 1864–66: *Vasas sziget lapossa* (földk. 1864–66).

Az elnevezést a *Vasas-sziget* helynév és a *lapos* 'vizenyős, legeltetésre v. kaszálónak alkalmas, sík terület' (NEMES 2005: 128) földrajzi köznévről –a birtokos személyjeles alakja alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és a hely pontos elhelyezkedésére utal.

Vasas-sziget 'ma már nem lokalizálható hely' 1864, 1964: *Vasas sziget* (nj. 1864, HAIDER 1964: 26).

Az elnevezést a *vas* 'szürke színű fém, ebből az anyagból készült tárgy, eszköz' (TESz.) –s melléknévképzős származéka

vagy a *Vasas* családnév (1395: *Vosas*, RMCsSz.) és a *sziget* 'vizenyős, berkes területből kiemelkedő száraz rész' (NEMES 2005: 180) földrajzi köznévről összetételéből szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre. Az első névrész melléknévi eredeztetése esetén a hely alakjára, családnévi eredeztetése esetén birtoklásra utal.

Vas-híd 'a vasúti sín hídja' 1999: *Vashíd* (MAZSU 1999: 10), 2008: *Vas-híd* (sgy. 2008).

Az elnevezés a *vas* 'szürke színű fém, ebből az anyagból készült tárgy, eszköz' (TESz.) anyagnév és a *híd* 'valamely útnak, folyó stb. feletti áthaladását biztosító műszaki építmény' (TESz.) földrajzi köznévről összetételéből szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és az építmény anyagára utal.

Vaskapu 'homokbánya a Pályi-határban' 1964, 2008: *Vaskapu* (HAIDER 1964: 25, sgy. 2008).

Az elnevezésben a *vas* 'szürke színű fém, ebből az anyagból készült tárgy, eszköz' (TESz.) anyagnév és a *kapu* 'olyan földrajzi hely, amelyen át, valamely zárt területre, magaslatokkal határolt vidékre lehet jutni' (TESz.) köznévről kapcsolódik össze. A bánya nevévé metonimikusan válhatott: talán egy ott található, a bányát lezáró vaskapu adhatta a motivációt.

Vaskó 'szántóföld a Nagy-Korhánnyal' 1964, 1999: *Vaskó* (HAIDER 1964: 25, MAZSU 1999: 16).

Az elnevezés a *vaskó* 'csizmatisztító szerszám' vagy 'nyeletlen rossz kés' esetleg 'kard', talán 'egy fajta hal' (TESz.) főnévből jöhetett létre. A fentiek miatt a névadás motivációja igen bizonytalan.

Vaskó 'ma már nem lokalizálható hely' 1864–66: *Vas kő* (földk. 1864–66).

Az elnevezés a *vas* 'szürke színű fém, ebből az anyagból készült tárgy, eszköz' (TESz.) anyagnév és a *kő* 'szilárd, éghetetlen ásvány' (TESz.) földrajzi köznévről összetételéből szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre. Talán a hely jellemző ásványi anyagára utal.

Vékony-ér 'a Konyári–Péterszegi–Gáborjáni-határ mentén húzódó régi, keskenyebb folyómeder' 1964: *Vékony ér* (HAIDER 1964: 26), 1999, 2008: *Vékony-ér* (MAZSU 1999: 13, sgy. 2008). **Vékony-folyás** néven is ismerték.

Az elnevezést a *vékony* 'csekély vastagságú, szélességű, keskeny' (TESz.) melléknév és az *ér* 'patak' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és a vízfolyás méretére utal.

Vékony-folyás 'a Konyári–Péterszegi–Gáborjáni-határ mentén húzódó régi, keskenyebb folyómeder' 1885: *Vékony-folyás* (VARGA 2002: 708). **Vékony-ér** néven is ismerik.

Az elnevezést a *vékony* 'csekély vastagságú, szélességű, keskeny' (TESz.) melléknév és a *folyás* 'vízfolyás' (NEMES 2005: 67) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett, és a vízfolyás méretére utal.

Vida-árok 'a Kis-folyó partjánál fekvő hely' 2008: *Vida-árok* (sgy. 2008). Vö.: **Vida-gát, Vida-rét.**

Az elnevezés a *Vida* családnév (1401: *Vida*, RMCsSz.) és az *árok* 'gödör, vízlevezető csatorna' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és birtoklásra utal.

Vida-gát 'a Kis-folyón átvezető híd' 1964: *Vida gát* (HAIDER 1964: 21), 2008: *Vida-gát* (sgy. 2008). **Kis-híd** néven is ismerik. Vö.: **Vida-árok, Vida-rét.**

Az elnevezés a *Vida* családnév (1401: *Vida*, RMCsSz.) és a *gát* 'folyóvíz útjába állított mesterséges akadály' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből szintagmatikus szerkesztés eredményeként jött létre, és birtoklásra utal.

Vida-rét 'kisebb nádas rét a Kálló, a Gáborjáni út és a Hencidai út között' 1818, 1864, 1864–66, 1964: *Vida rét* (nj. 1818, nj. 1864, földk. 1864–66, HAIDER 1964: 25), 1999, 2008: *Vida-rét* (MAZSU 1999: 15, sgy. 2008). Vö.: **Vida-árok, Vida-gát.**

Az elnevezést a *Vida* családnév (1401: *Vida*, RMCsSz.) és a *rét* 'sík v. mocsaras

stb. terület, kaszáló, legelő, mező' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és birtoklásra utal.

Villongás 'szántóföld a Hencidai-határban' 1747: *Villongás* (VARGA 2002: 708), 1964: *Villonyás* (HAIDER 1964: 26).

Az elnevezés valószínűleg a *villámlás* ~ *villongás* 'a természetben történő, fény- és hangjelenségektől kísért nagy erejű elektromos kisülés' (TESz.), esetleg a *villanás* főnévből metonimikus névadással keletkezett. A hely jellemzően zivataros, villámlásos voltára utalhatott (HAIDER 1964: 26).

Vinca 'ma már nem lokalizálható hely' 1818: *Vinca* (nj. 1818).

Az elnevezés lexikai felépítése és etimológiája ismeretlen.

Vízborította-tér 'ma már nem lokalizálható hely' 1864–66: *Vízborította tér* (földk. 1864–66).

Az elnevezés a *vízborította* befejezett melléknévi igenév és a *tér* 'síkság, szabad, fedetlen terület' (TESz.) földrajzi köznévi összetételével szintagmatikus szerkesztés eredményeként keletkezett, és a terület állapotára utal.

Vizenyős-kaszáló 'ma már nem lokalizálható hely' 1864–66: *Vizenyős kaszáló* (földk. 1864–66).

Az elnevezés a *vizenyős* 'vizes' (TESz.) melléknév és a *kaszáló* 'rét' (TESz.) földrajzi köznévi összetételével szintagmatikus szerkesztés eredményeként keletkezett, és a terület jellemző állapotára utal.

Vonal út 'egyenes vonalban húzódó dűlőút Hosszúpályiból kiindulva a Kálló hídján át a Nagy-Korhányig' 1999: *Vonalút* (MAZSU 1999: 10), 2008: *Vonal-út* (sgy. 2008).

Az elnevezést a *vonat* 'geometriai pontok folytonossága' (TESz.) földrajzi köznévi és az *út* 'közlekedés számára létesített sáv, útvonal' (TESz.) földrajzi köznévi összetétele alkotja. Szintagmatikus szerkesztéssel jött létre, és az út alakjára utal.

Zárt-kert 'szőlős a Derecskei út és a Bagosi út között' 2008: *Zárt-kert* (sgy. 2008). **Öreg-kert, Öreg-szőlőskert** és **Régi-szőlőskert** néven is ismerik.

Az elnevezés a *zárt* 'valamely terület hivatalos körülzárása, elszigetelése' (TESz.) melléknév és a *kert* 'növény és állatvédelmi szempontból körülkerített terület' (TESz.) földrajzi köznévi összetételéből szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett. A terület bekerített voltára utal.

Zúgó 'mélyedés a Malom-gát közelében' é. n.: *Zúgó* (kat. é. n.).

Az elnevezés a *zúgó* 'vízimalom számára vízgyűjtő mélyedés' (NEMES 2005: 203) földrajzi köznévből jelentéshasadással keletkezett, és a terület funkciójára utal.

Zsombékos 'szikes, nádas rét a Kis-Korhány közelében' 1818: *Zsombékos* (nj. 1818), 1999, 2008: *Zsombokos* (MAZSU

1999: 16, sgy. 2008) 1964: *Csombokos* (HAIDER 1964: 15). **Zsombékos-rét** néven is ismerik. Vö.: **Kis-Zsombékos, Nagy-Zsombékos**.

Az elnevezés a *zsombék* 'vízi növények maradványából összezsomósodott buckákkal borított vizenyős tereprész' (NEMES 2005: 203) földrajzi köznévi *-s* helyképzős alakjából, morfológiai szerkesztéssel jött létre, és a terület talajának állapotára utal. A *Csombokos* alak deetimológizáció eredménye.

Zsombékos-rét 'szikes, nádas rét a Kis-Korhány közelében' 1964: *Zsombokos rét* (HAIDER 1964: 26), 2008: *Zsombokos-rét* (sgy. 2008). **Zsombékos** néven is ismerik. Vö.: **Kis-Zsombékos, Nagy-Zsombékos**.

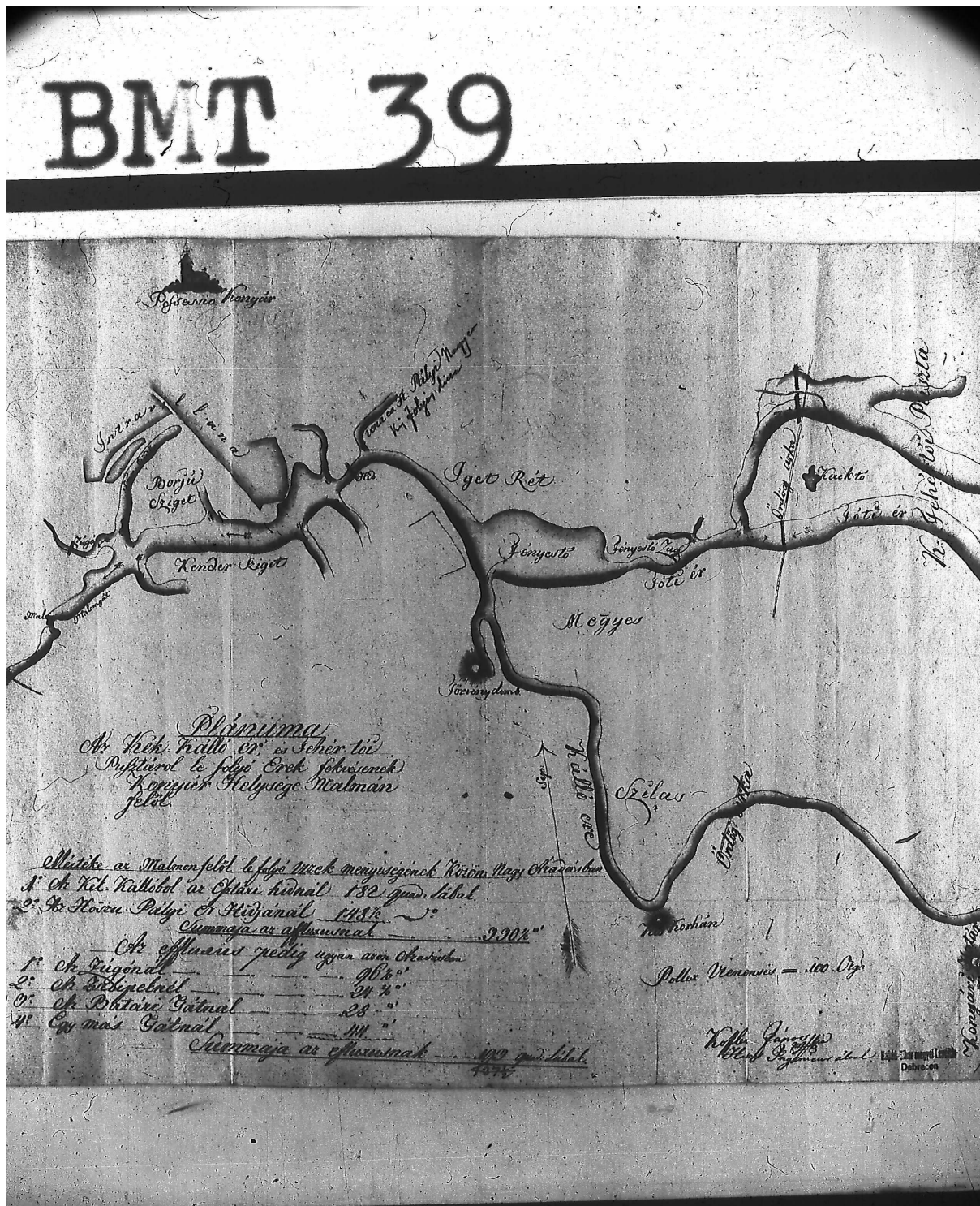
Az elnevezés a *Zsombokos* helynévnek a *rét* 'sík v. mocsaras stb. terület, kaszáló, legelő, mező' (TESz.) földrajzi köznévvél történt kiegészülésével keletkezett.

Felhasznált irodalom

- TESz. = *A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára*. Főszerk. BENKŐ LORÁND Bp., 1984.
- ÁSz. = FEHÉRTÓI KATALIN (2004), *Árpád-kori személynévtár (1000–1301)*. Bp.
- FÜLEP LÁSZLÓ (2000), *Konyár rövid múltja és jelene*. Konyár.
- HAIDER EDIT (1964), *Konyár földrajzi nevei*. Debrecen.
- HOFFMANN ISTVÁN (1993), *Helynevek nyelvi elemzése*. Debrecen.
- JUHÁSZ DEZSŐ (1988), *A magyar tájnévadás*. Nyelvtudományi értekezések, 126. sz. Bp.
- RMCsSz.= *Régi magyar családnevek szótára*. KÁZMÉR MIKLÓS Bp.,1993.
- FNESz= *Földrajzi nevek etimológiai szótára*. KISS LAJOS, Bp. 1988.
- ÚMTsz. = *Új magyar tájszótár*. Főszerk. B. LŐRINCZY ÉVA Bp., 1979.
- MAZSU ISTVÁN (1999), *A konyári határ elnevezései*. Konyár.
- RÁCZ ANITA (2007), *A régi Bihar vármegye településneveinek történeti-etimológiai szótára*. Debrecen.
- ÚJVÁRY ZOLTÁN (2002) *Konyár falukönyve*. Debrecen.
- VARGA GYULA (2002), *Határ és dűlőnevek Konyáron*. In: Szerk. ÚJVÁRY ZOLTÁN. *Konyár falukönyve*. Debrecen.

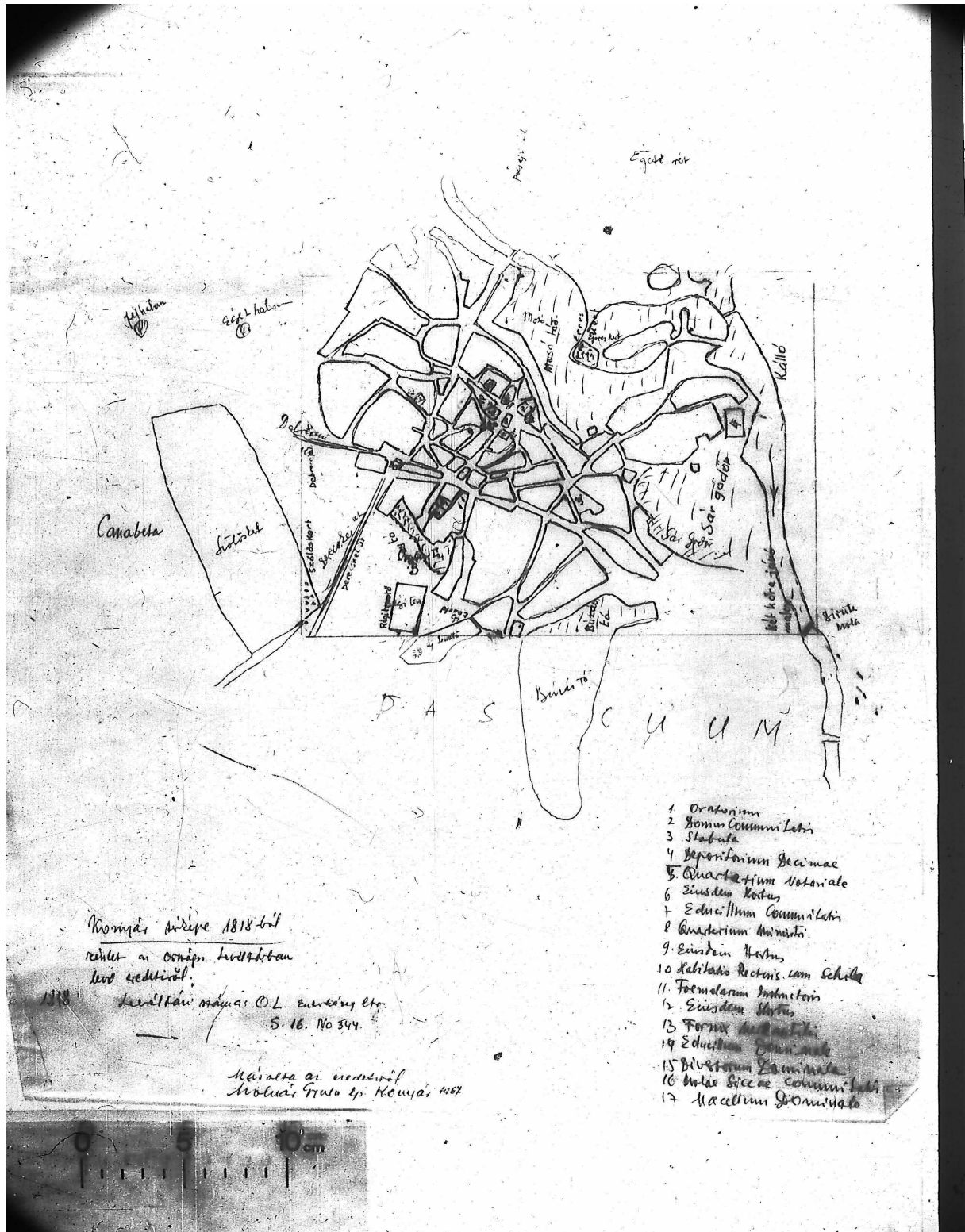
Mellékletek

Térképek

Monjas, Manila 1818-1844

reales y otras de esta clase
y sus edificios.

1818

Escritura pública: O.L. Encarnación etc.
S. 16. No 344.

Mapa de las monjas
de Manila, G. M. de la Cruz, 1852

- 1 Oratorio
- 2 Bona Comunitatis
- 3 Statuta
- 4 Depositionum Becinae
- 5 Quartum Notariale
- 6 Suisdem Notariale
- 7 Educatum Comunitatis
- 8 Auditorium Ministris
- 9 Suisdem Notariale
- 10 Receptorum Notariale cum Schola
- 11 Foeneratorum Ministris
- 12 Suisdem Notariale
- 13 Forum Ministris
- 14 Educatum Suisdem
- 15 Auditorium Suisdem
- 16 Notariale Comunitatis
- 17 Auditorium Comunitatis

